Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove
Inštitút slovakistiky a mediálnych štúdií
Katedra slovenskej literatúry a literárnej vedy

SEMESTER ZIMNÝ 2026/2027

Doc. PhDr. Marcel Forgáč, PhD.

Sylabus: Svetová literatúra I (P)

Predmet štúdia: Svetová literatúra I (P) **Kód:** 1ISJM/PSVE1/22
Akademický rok: 2026/2027 **Ročník:** 1MGR **Semester:** ZS
Spôsob ukončenia: Priebežné hodnotenie **Kredity**: 2
Hodinová dotácia: 1x45 min (prednáška)

Tematická náplň prednáškového cyklu

1. Úvodné stretnutie. Určenie podmienok absolvovania predmetu.
2-3. Dejinná trilógia. Epos o Gilgamešovi. Mýtus o Atrachasísovi. Enúma Eliš.
4-5. Antická grécka epika, lyrika a dráma. Platónova *Ústava* a Aristotelova *Poetika*.
6. Rímska literatúra – základné literárnohistorické vymedzenia.
7. Patristika a scholastika – základné vymedzenia.
8. Humanizmus a renesancia (literárny a filozofický odkaz F. Petrarcu).
9. Humanizmus a renesancia (Dante Alighieri: Božská komédia / G. Boccaccio: Dekameron)
10. Humanizmus a renesancia (W. Shakespeare)
11. Baroková literatúra – základné vymedzenia.
12. Klasicizmus – základné vymedzenia.
13. Písomná vedomostná previerka.

Podmienky absolvovania predmetu a hodnotenie:

- vyžaduje sa pravidelná účasť na prednáškach (max. 2 absencie); „Účasť študentov na hodinách priamej výučby je povinná. (...) Neospravedlnená neúčasť na priamej výučbe je hodnotená ako nesplnenie podmienok na úspešné absolvovanie predmetu“ (čl. 15, body 3. a 4. Študijného poriadku). Za tretiu absenciu bude určená náhradná písomná práca, ktorú je študent povinný vypracovať do zápočtového týždňa. Prípadnú nadpočetnú 3. absenciu je nevyhnutné dokumentovať. Ak študent počas semestra získa viac ako 3 absencie, nesplnil základnú podmienku na ukončenie disciplíny a bude hodnotený klasifikačným stupňom FX – nedostatočne.
- po splnení podmienok sa každý poslucháč **v zápočtovom týždni** zúčastní písomnej vedomostnej previerky;
- študenti budú oboznámení s hodnotením v zápočtovom týždni;
- celkové hodnotenie bude odrážať účasť na prednáškach a hodnotenie písomnej previerky.
- v prípade nesplnenia podmienok bude študentovi udelený **jeden opravný termín.**

Tematické okruhy testu:
Tematické okruhy testu kopírujú tematické bloky prednáškového cyklu.

Sekundárna literatúra

Aristoteles: *Poetika*. Praha: Oikoymenh 2008.
Auerbach, E.: *Mimésis*. Praha: Mladá fronta 1998.
Bloom, H.: *Kánon západní literatury*. Praha: Prostor 2000.
Burke, P.: Italská renesance. Kultura a společnost v Itálii. Praha 1996.
Canfora, L.: *Dějiny řecké literatury.* Praha: KLP 2001.
Conte, G.B.: *Dějiny římské literatury.* Praha: KLP 2003.
Curtius, E. R.: *Evropská literatura a latinský středověk.* Praha: Triáda 1998.
Černý, V.: *Soustavný přehled obecných dějin literatury naší vzdělanosti 1. Středověk.* Jinočany, H&H 1996.
Černý, V.: *Soustavný přehled obecných dějin literatury naší vzdělanosti 2. Podzim středověku a renesance*. Jinočany: H&H 1998.
Černý, V.: *Soustavný přehled obecných dějin literatury naší vzdělanosti 3*. *Baroko a klasicizmus*. Jinočany: H&H 2005.
Černý, V.: *Studie ze starší světové literatury.* Praha: Mladá fronta 1969.
Eco, U.: *Dějiny krásy.* Praha: Argo 2005.
Eco, U.: *Dějiny ošklivosti.* Praha: Argo 2007.
Eco, U.: *Umění a krása ve středověké estetice.* Praha: Argo 2007.
Felix, J.: *Dve románske fresky*. Bratislava: Tatran 1973.
Genette, G.: Hranice vyprávění. (na požiadanie dostupné u vyučujúceho).
Goff, J.: *Středověká imaginace.* Praha: Argo 1998.
Greenová G.: *Shakespeare*. Praha: Argo 1996.
Chabás, J.: Zlatý věk. In: *Dějiny španělské literatury.* Praha: Státní nakladatelství krásné literatury 1960, s. 103-209.
Leonardi, C.: *Středověká latinská literatura (6.-15. století). Příručka.* Praha: Academia 2014.
Mitoseková, Z.: Platón a literatúra. In: *Teorie literatury*. Brno: Host 2010, s. 22-31.
Mitoseková, Z.: Zrození poetiky. In: *Teorie literatury*. Brno: Host 2010, s. 32-43.
Mitoseková, Z.: Rozum a řemeslo (estetika francouzského klasicismu). In: Teorie literatury. Historický přehled. Brno: Host 2010, s. 44-55.
Mocná, D. – Peterka, J.: *Encyklopedie literárních žánrů.* Praha: Paseka 2004.
Nussbaumová, M.: Křehkost dobra. Praha: Oikoymenh.
Nünning, A.: *Lexikon teorie literatury a kultury*. Brno: Host 2006.
Osolsobě, P.: Umění a cnost. Brno 2013.
Platón: Ústava (II, III. a X. kniha). Praha: Oikoymenh 2005.
Pelán, J.: Klasicismus: geneze a vývoj. In: Tureček, D. – Zajac, P. a kol.: Český a slovenský literární klasicismus. Brno: Host, 2018, s. 15 – 86.
Pokorný, J.: *Dante*. Praha: Orbis 1966.
Prosecký, J.: *Slova do hlíny vepsaná. Mýty a legendy Babylónu.* Praha, Academia 2010.
Prosecký a kol. Epos o Gilgamešovi. Praha: Lidové noviny 2003.
Russell, P.E. *Cervantes*. Bratislava: Argo 1995.
Sanctis, F.: *Dějiny italské literatury.* Praha: Státní nakladatelství krásné literatury 1959.
Spitzer, L.: Španělské baroko. In: *Stylistické studie z románských literatur*. Praha: Triáda 2010, s. 186-198.
Stiebitz, F. *Stručné dějiny řecké literatury.* Praha 1940.
Stiebitz, F. *Stručné dějiny římské literatury*. Praha 1947.

Šrámek, J.: Středověká literatura. In: Panorama francouzské literatury od počátku po současnost 1. Brno: Host 2012, s. 20-83.
Stříbrný, Z.: *Dějiny anglické literatury 1.* Praha: Academia 1987.
Šubrt, J.: *Římská literatura.* Praha: Oikoymenh 2005.
Mýty staré Mezopotámie. Sumerská, akkadská a chetitská literatura na klínopisných tabulkách. Praha: Odeon, 1977.

SYLABUS: KAPITOLY ZO SVETOVEJ LITERATÚRY II (PV)

Predmet štúdia: Kapitoly zo svetovej literatúry II. (PV)
Akademický rok: 2026/2027 **Ročník:** 3. **Semester:** ZS
Spôsob ukončenia: Priebežné hodnotenie **Kredity**: 2
Hodinová dotácia: prednáškový cyklus 1x45 min

Tematická náplň prednáškového cyklu

1. Úvodné stretnutie.
2 - 8. OSVIETENSTVO, PREROMANTIZMUS A ROMANTIZMUS (Vývinové súvislosti).
Kríza klasicizmu. Osvietenstvo. Preromantizmus. Sentimentalizmus. Romantizmus. Pojem. Vymedzenie. Pluralita romantizmov a Wellekov prístup k otázke o pôvode a povahe romantizmu. Sociálna povaha preromantizmu a romantizmu. Duchovná podstata preromantizmu a romantizmu. Romantický ideál prírody. Romantický historizmus. Romantická irónia. Nemecká idealistická filozofia. Prechod od romantizmu k realizmu. Poézia, próza a dráma v období osvietenstva, preromantizmu a romantizmu (výrazné osobnosti a diela).
9 - 12. REALIZMUS VO SVETOVEJ LITERATÚRE (Vývinové súvislosti).
Pojem. Vymedzenie. Typy. Sociálna povaha realizmu. Duchovná podstata realizmu. Charakteristické znaky a estetické normy realizmu. Pozitivizmus a jeho vplyv na umenie a literatúru. Naturalizmus ako krajné vyústenie opisnej a sociálno-kritickej línie realizmu.

13. Písomná previerka.

Podmienky absolvovania predmetu a hodnotenie:
- vyžaduje sa pravidelná účasť na prednáškach (max. 2 absencie); „Účasť študentov na hodinách priamej výučby je povinná. (...) Neospravedlnená neúčasť na priamej výučbe je hodnotená ako nesplnenie podmienok na úspešné absolvovanie predmetu“ (čl. 15, body 3. a 4. Študijného poriadku). Za tretiu absenciu bude určená náhradná písomná práca, ktorú je študent povinný vypracovať do zápočtového týždňa. Prípadnú nadpočetnú 3. absenciu je nevyhnutné dokumentovať. Ak študent počas semestra získa viac ako 3 absencie, nesplnil základnú podmienku na ukončenie disciplíny a bude hodnotený klasifikačným stupňom FX – nedostatočne.
- po splnení podmienok sa každý poslucháč **v zápočtovom týždni** zúčastní písomnej vedomostnej previerky;
- študenti budú oboznámení s hodnotením v zápočtovom týždni;
- celkové hodnotenie bude odrážať účasť na prednáškach a hodnotenie písomnej previerky.
- v prípade nesplnenia podmienok bude študentovi udelený **jeden opravný termín.**

Tematické okruhy testu:
Tematické okruhy testu kopírujú tematické bloky prednáškového cyklu.

Sekundárna literatúra

Auerbach, E.: *Mimésis*. Praha: Mladá fronta 1998.
Bachtin, M. M.: *Problémy poetiky románu*. Bratislava: Slovenský spisovateľ 1973.
Baštín, Š. a kol.: *Dejiny anglickej a americkej literatúry*. Bratislava: Obzor 1993.
Benjamin, W.: *Literárněvědné studie.* Praha: Oikoymenh 2009.
Bloom, H.: *Kánon západní literatury. Knihy, které prošly zkouškou věků.* Praha 2000.
Bursov, B.: *Dostojevskij a jeho svět.* 1974.
Černý, V.: *Soustavný přehled obecných dějin literatury naší vzdělanosti 4.* Praha: Academia 2009.
Eco, U.: *Dějiny krásy.* Praha: Argo 2005.
Eco, U.: *Dějiny ošklivosti.* Praha: Argo 2007.
Felix, J.: *Európske obzory*. Bratislava: Slovenský spisovateľ 1989.
Felix, J.: Slovo o Balzacovej Šagrénovej koži. Flaubertov „kartáginský román". In: *Modernita súčasnosti.* Bratislava: Slovenský spisovateľ 1970, s. 9 – 53.
Fischer, J. O. a kol.: *Dějiny francouzské literatury 19. a 20. století*. Praha 1979.
Girard, R.: *Lež romantismu a pravda románu*. Praha 1998.
Horyna, B.: *Dějiny rané romantiky.* Praha: Vyšehrad 2005.
Hrabák, J.: *Čtení o románu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1981.
Hrbata, Z. – Procházka, M.: *Romantismus a romantismy*. Praha 2005.
Hrdina, M.: Romantismus: konstituce, revize a způsoby užití pojmu. In: Svět literatury, 2009, č. 40.
Hvišč, J.: *Poetika literárnych žánrov.* Bratislava: Tatran 1985.
Janáčková, J.: Romantismus a dlouhý čas literárních dějin. In: Svět literatury, 2009, č. 40.
Johnson, P.: *Intelektuálové*. Praha 1995.
Kautman, F.: *Fjodor Michajlovič Dostojevskij – Večný problém človeka.* Praha: Academia 2004.
Mocná, D. – Peterka, J.: *Encyklopedie literárních žánrů.* Praha: Paseka 2004.
Nünning, A.: *Lexikon teorie literatury a kultury*. Brno: Host 2006.
Pašteka, J.: *Svet literatúry, literatúra sveta I.* Bratislava: Petrus 2005.
Pašteka, J.: *Svet literatúry, literatúra sveta II.* Bratislava: Petrus 2005.
Patočka, J.: Romantismus, romantika, romantický a příbuzné pojmy. In: Patočka, J.: *Umění a čas I*. Praha, Oikoymenh 2004, s. 433 – 440.
Pišút a kol.: *Dejiny svetovej literatúry*. Bratislava 1983.
Pospíšil, I.: *Ruský román znovu navštívený.* Brno 2005.
Procházka, M.: Romantický pluralismus: poezie, příroda, subjektivita. In *Slovenská literatúra*, 2010, č. 6, s. 519 – 537.
Roy, C.: *Eseje o francouzské literatuře*. Praha 1964.
Šrámek, J.: Dějiny francouzské literatury v kosce. Olomouc 1997.
Trávníček, J.: *Příběh je mrtev? Schizmata a dilemata moderní prózy*. Brno: HOST 2003.
Valcerová, A.: *Svetová literatúra. Vybrané kapitoly. Romantizmus.* Košice 1986.
Vantuch a kol.: *Dejiny francúzskej literatúry*. Bratislava: Causa 1995.
Wellek, R.: *Koncepty literární vědy.* Jinočany: H&H 2005.
Zatloukal, A.: *Studie o francouzském románu*. Olomouc: Votobia 1995.

Sylabus: Svetová literatúra 20. storočia (P – povinný predmet)

Predmet štúdia: Svetová literatúra 20. storočia (P)
Akademický rok: 2026/2027 **Ročník:** 1MGR **Semester:** ZS
Spôsob ukončenia: Skúška **Kredity**: 2
Hodinová dotácia: seminárne stretnutie 2x45 min = 90 min

Náplňou seminárov z predmetu Svetová literatúra 20. storočia budú vybrané javy svetovej literatúry 20. storočia. Cieľom seminárov je interpretácia diel svetovej literatúry. Seminár bude realizovaný formou úvodných vstupov a diskusie k nastolenej problematike. Výsledkom diskusie bude konfrontácia vlastných záverov poslucháčov s hodnotením príslušných literárnych diel v recenziách, štúdiách a monografiách. Poslucháči majú preukázať schopnosť samostatného uvažovania o umeleckom diele.
Študenti sú v príprave na seminár povinní prečítať/naštudovať pramennú literatúru a sekundárnu literatúru vyznačenú ako „literatúra k semináru".
„Odporúčaná literatúra" označuje texty, ktoré vyučujúci študentom odporúča ako doplnkové rozširujúce štúdium k danej téme. Štúdium tejto literatúry nie je v procese prípravy na seminár povinné.
Zároveň nutnou podmienkou absolvovania predmetu Svetová literatúra 20. storočia je samostatné rámcové štúdium tematických oblastí, ktoré nemožno včleniť do plánu seminárov.

Tematická náplň seminárov

(1) <u>Úvodné stretnutie</u>. Organizačné pokyny – organizácia štúdia v zimnom semestri 2024/2025, štruktúra seminárnych stretnutí, individuálna príprava, zoznam odporúčanej sekundárnej literatúry, propozície a metodológia, informácie o hodnotení a podmienkach ukončenia disciplíny.

(2) Franz Kafka: ***Premena* / *Pred zákonom* (prípadne *Proces* / *Zámok*)**

<u>Literatúra k semináru</u>
Bloom, H.: Kafka: kanonická trpělivost a „nezničitelnosť". In: Kánon západní literatury. Knihy, které prošly zkouškou věků. Praha, Prostor 2000, s. 461-476.
Černý, V.: Okénko do světa Franze Kafky. In: *Studie a eseje z moderní světové literatury*. Praha: Československý spisovatel 1969, s. 118-157.
Kautman, F.: Svět Franze Kafky. Praha: Torst 1990, s. 36-99; s. 127-148.
Stromšík, J.: Kafkovy modely. In: http://www.iliteratura.cz/Clanek/13671/kafka-franz.
Doležel, L.: Kafkův fikční svět. In: *Studie z české literatury a poetiky*. Praha, Torst 2008, s. 49-69.

<u>Odporúčaná literatúra</u>
Meletinskij, J.M.: *Mýtizmus v literatúre 20. storočia.* In: Poetika mýtu. Bratislava: Pravda 1989, s. 319-429.
Benjamin, W.: Franz Kafka. In: *Literárněvědné studie.* Praha: Oikoymenh 2009, s. 271-298.
Deleuze, G. – **Guattari**, F.: Kafka. Za menšinovou literaturu. Praha: Herrman a synové 2001.
Koťátko, P.: Nesrozumitelnost světa a nevymezitelnost viny: kafkovské poznámky. In: Svět literatury, 2021, č. 63, s. 26-40. Dostupné z: https://svetliteratury.ff.cuni.cz/magazin/2021-xxxi-63/

Kundera, M.: Kastrující stín svatého Garty. Brno: Atlantis 2006.
Camus, A.: Nádej a absurdno v diele Franza Kafku. In: *Mýtus o Sizyfovi.* Bratislava, Slovenský spisovateľ 1993, s. 93-102.
Pechar, J.: Skepse a víra u Franze Kafky. In: Svět literatury, 1994, č. 7, s. 43.
Goldstücker, E.: *Na téma Franz Kafka.* Praha: Československý spisovatel 1964.
Blanchot, M.: Kafka a požadavek díla. In: *Literární prostor.* Praha, Herrmann & synové 1999, s. 65-104.
Hesse, H.: Franz Kafka. In: Souborné dílo X. Praha, Argo 2002, s. 343-352.
Borges, J.L.: Kafka a jeho predchodcovia. In: Borges ústne. Bratislava, Kalligram 2005, s. 143-146.
Halfmann, R.: Kafka ako problém - keď autori čítajú Kafku. In: World Literature Studies, 2010, č. 3, s. 3-16.

(3) Marcel Proust: *Hľadanie strateného času. Svet Swannových*

Literatúra k semináru:
Rybka, M.: Léčba Proustem. In: Proust, M.: *Hledání ztraceného času I. Svět Swannových*. Praha: Rybka Publishers 2012, s. 1 – 6.
Fulka, J.: Doslov k českému vydání. In: Proust, M.: *Hledání ztraceného času VII. Čas znovu nalezený*. Praha: Rybka Publishers 2012, s. 363-423.
Cohnová, D.: Žánrová ambivalence Proustova Hledání. In: *Co činí fikci fikcí.* Praha: Academia 2009, s. 80-103.
Spitzer, Leo: Ke stylu Marcela Prousta. In: *Stylistické studie z románskych literatur.* Triáda, Praha 2010, s. 416-499.
Bžoch, A.: Koncept pamäti a spomienky v „Hľadaní strateného času". K storočnici úmrtia Marcela Prousta. In: World Literature Studies, 2022, č. 4, s. 134-143. (https://wls.sav.sk/?page_id=2335).
Nünning, Ansgar (ed.): „Proud vědomí". In: Nünning, Ansgar (ed.): *Lexikon teorie literatury a kultury*. Brno: Host 2006, s. 641.
Abrams, M. H.: „Stream of Consciousness". In: Abrams, M. H.: *The Glossary of Literary Terms*. Cornell University, 199, s. 298 – 300. (dostupné u vyučujúceho).

Odporúčaná literatúra:
Adorno, T. W.: Krátké komentáře k Proustovi. In: Adorno, T. W.: Poznámky k literatuře I. Praha: Karolinum, 2024, s. 186 – 196.
Deleuze, G.: *Proust a znaky.* Praha: Herrmann a synové 1999.
Maximilián, V.: *Rozeznění času. Implicitní estetika Marcela Prousta.* Brno: Host 2021.
Huba, **J.:** *Druhá strana dojmov. Autonómia umenia v estetickej koncepcii Marcela Prousta.* Bratislava: Vysoká škola výtvarných umení 2024.
Benjamin, W.: K Proustovu obrazu. In: *Literárněvědné studie*. Praha: Oikoymenh 2009, s. 237-248.
Chatman, S.: Proud vědomí = volné asociace. In: *Příběh a diskurz.* Brno: Host, 2008, s. 195-204.
Fischer, J.O.: Marcel Proust. In: *Dějiny francouzské literatury 19. a 20. stol. II.* Praha, Academia 1976, s. 612-623.
Hodrová, D.: Kompozice typu proudu. In: ... *Na okraji chaosu*... Praha: Torst, 2001, s. 425-431.
Beckett, S.: *Eseje. Joyce / Proust.* Brno: Petrov 1992.
James, W.: *Prúd myslenia*. In: Višňovský, E. – Mihina, F. (ed.): *Pragmatizmus. Malá antológia filozofie 20. storočia.* Bratislava, Iris 1998, s. 182-205.

Felix, J.: O jednom aspekte diela Marcela Prousta. In: *Modernita súčasnosti.* Bratislava, Slovenský spisovateľ 1970, s. 54-61.
Thibaudet, A.: Marcel Proust a francouzská tradice. In: *Román a kritika*. Praha, Odeon 1986, s. 324-330.
Šrámek, J.: ...Marcel Proust... In: Panorama francouzské literatury od počátku po současnost 1. Brno: Host 2012, s. 543-547.
Šotolova, J.: „‚Dlouho jsem chodil brzy spát': K hledání ideálního tvaru Proustova *Hledání*". *Svět literatury*, 29, 2019, č. 59, s. 32–51. Dostupné z: https://svetliteratury.ff.cuni.cz/magazin/2019-xxix-59-2/
Fulka, J. 2006. *Jsem z tebe celá bez sebe: Lévinas a Proust*. In: Kružík, J., Novotný, K.: *E. Lévinas, filosofie a výchova*. Praha: FHS UK 2006, s. 272–284.
Konůpek, J.: *Proust a jeho románový svět.* Praha: Pulchra 2012.
Auerbach, E.: Hnědá punčocha. In: *Mimesis*. Praha, Mladá fronta 1998, s. 443-466.
Pechar, J.: Nové cesty románu. In: *Dvacáté století v zrcadle literatury*. Praha, Filosofia 1999, s. 203-264.
Pechar, J.: Proust a Joyce: umění mezi časem a bezčasím. In: Svět literatury, 2007, č. 36.
Girard, R.: Proustovské světy. Problémy techniky u Prousta a u Dostojevského. In: Lež romantismu a pravda románu. Praha, Dauphin 1998, s. 217 – 284.

(4) Virginia Woolfová: *Pani Dallowayová* / *Škvrna na stene*

Literatúra k semináru

Hilský, M.: Moderní časoprostor / Virginia Woolfová a skupina Bloomsbury. In: *Modernisté*. Praha: Torst 1995, s. 7-41 / s. 147-184.
Pechar, J.: Nové cesty románu. In: *Dvacáté století v zrcadle literatury*. Praha, Filosofia 1999, s. 203-264.
Auerbach, E.: Hnědá punčocha. In: *Mimesis*. Praha, Mladá fronta 1998, s. 443-466.
Chatman, S.: Proud vědomí = volné asociace. In: *Příbeh a diskurz*. Brno: Host, 2008, s. 195-204.

Odporúčaná literatúra

Farkašová, E.: *Virginia Woolfová: medzi modernou a postmodernou, feminizmom a postfeminizmom.* Romboid, 2011, č. 5, s. 38-48.
Abrams, M. H.: „Stream of Consciousness". In: Abrams, M. H.: *The Glossary of Literary Terms*. Cornell University, 199, s. 298 – 300. (dostupné u vyučujúceho).
Andričík, M. a Andričíková, M., 2015. Impresionizmus. In: Andričík, M. a Andričíková, M.: Vybrané kapitoly zo svetovej literatúry. UPJŠ: Košice, s. 58 – 61. (dostupné u vyučujúceho)

(5) Louis Ferdinand Céline: *Cesta do hlbín noci* / *Cesta na konec noci*

Literatúra k semináru

Kareninová, A.: Poznámka o autorovi. Poznámka ke vzniku knihy. Poznámka k Célinovu jazyku. Poznámka k českému převodu. Ediční poznámka a poznámka k českému názvu. Poznámka k méně známým osobám a skutečnostem. In: Céline, L.-F.: *Cesta na konec noci.* Brno: Atlantis 2018, s. 421-449.
Felix, J.: L.–F. Céline medzi vzburou a zradou. In: *Literárne križovatky.* Bratislava, Slovenský spisovateľ 1991, s. 468-470.
Fischer, J.O a kol.: Literatura pohrdající člověkem: Céline. In: *Dějiny francouzské literatury 19. a 20. století 3. Od 30. let do současnosti*. Praha, Academia 1979, s. 91-94.

Bednárová, K.: Cesta za prekladom. In Céline, L.-F.: *Cesta do hlbín noci*. Bratislava, Agora 2009, s. 393-405.
Stašková, A.: *Cesta do hlubin Célina*. In: Host, 2011, č. 5, s. 52-53.

Odporúčaná literatúra
Kareninová, A.: *Céline v Čechách.* Praha, Revolver Revue 2010.
Bednárová, K.: Louis-Ferdinand Céline – originál/preklad: úvahy o jazyku v čase a priestore. In: Valcerová, A. (ed.): *Vzťahy a súvislosti v umeleckom preklade*. Prešov, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove 2007, s. 55-68.
Drsková, K.: K problémům stylistické ekvivalence v českých překladech románů francouzského spisovatele Louise-Ferdinanda Célina. In: Valcerová, A. (ed.): *Vzťahy a súvislosti v umeleckom preklade*. Prešov, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove 2007, s. 69-81.
Perovská, V.: Možnosti interpretácia motívu dvojníka, alter ega v románe Louisa-Ferdinanda Célina *Cesta do hlbín noci*. In: Jazyk a kultúra, 2013, č. 13, 5 s.

(6) Jean-Paul Sartre: *Nevoľnosť* (*Hnus*) / *Múr*[1] / *Za zatvorenými dverami*

Literatúra k semináru
Papoušek, V.: *Existencialisté*. Praha, Torst 2004, s. 7-135.
Felix, J.: Jean-Paul Sartre. In: *Modernita súčasnosti*. Bratislava, Slovenský spisovateľ 1970, s. 197-217.
Felix, J.: K Sartrovmu románu Hnus. In: *Literárne križovatky.* Bratislava, Slovenský spisovateľ 1991, s. 475-479.
Pechar, J.: Absurdita a revolta. In: *Dvacáté století v zrcadle literatury*. Praha, Filosofia 1999, s. 303-338.

Odporúčaná literatúra
Šrámek, J.: Existencialismus, jeho kritika a filozofie absurdity. In: Panorama francouzské literatury od počátku po současnost 1. Brno: Host 2012, s. 664-680.
Fischer, J.O a kol.: Existencialismus /Jean-Paul Sartre. In: *Dějiny francouzské literatury 19. a 20. století 3. Od 30. let do současnosti.* Praha, Academia 1979, s. 217-250.
Novozámská, J.: *Existoval existencialismus? Výzva a stroskotání J.P. Sartra*. Praha, Filosofia 1998.
Sartre, J.–P.: *Štúdie o literatúre*. Bratislava, Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry 1964.
Sartre, J.-P.: *Existencializmus je humanizmus*. Bratislava, Slovenský spisovateľ 1997.
Petříček, M.: *Úvod do (současné) filosofie.* Praha, Herrmann a synové 1997.
Lévy, H.-B.: *Sartrovo století*. Brno, Host 2003.
Šlosiar, J.: Existenciálne podoby ľudského pobytu. In: *Hľadanie ľudskej identity.* Banská Bystrica, Univerzita Mateja Bela, 2004, s. 155-159. (dostupné na internete)
Thurner – Rod – Schmidinger: *Filosofie 19. a 20. století III. Filosofie života a filosofie existence*. Praha, Oikoymenh 2009.
Janke, W.: *Filosofie existence*. Praha, Mladá fronta 1995.
Zatloukal, A.: Proměny francouzského románu. In: *Studie o francouzském románu*. Olomouc, Votobia 1995, s. 312-330.
Bartko, M.: Jean-Paul Sartre alebo Cesty k slobode. In: Sartre, J.-P.: *Cesty k slobode. Vek rozumu*. Bratislava, Slovenský spisovateľ 1994, s. 279-294.

[1] Poviedka *Múr* je súčasťou rovnomennej zbierky poviedok.

Malinovská, Z.: Francúzska próza druhej polovice dvadsiateho storočia. In: Žemberová, V. (ed.): *Genologické a medziliterárne štúdie. Priesečníky umenia a vedy*. Prešov, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity 2009, s. 265-289.
Smreková, D.: Je existencialistická problematika mŕtva? In: *Slovenské pohľady*, 1994, č. 7, s. 65-69.
Smreková, D.: Môže byť „filozof úzkosti" humanistom? In: *Slovenské pohľady*, 1995, č. 6, s. 45-49.
Smreková, D.: *Zbohom Sartrovi?* Bratislava, Iris 1996.
Szondi, P.: Teória modernej drámy. Bratislava: Tatran 1967 (kapitola k existencialistickému divadlu)

(7) Albert Camus: *Cudzinec* / *Caligula*

Literatúra k semináru

Papoušek, V.: *Existencialisté*. Praha, Torst 2004, s. 7-135.
Sartre, J.–P.: Vysvetlenie „Cudzinca" / Polemika s Albertom Camusom. In: *Štúdie o literatúre*. Bratislava, Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry 1964, s. 135-179.
Pechar, J.: Absurdita a revolta. In: *Dvacáté století v zrcadle literatury*. Praha, Filosofia 1999, s. 303-338.
Beránková, E.: Cizinec, aneb justiční vražda jedné moderní „sfingy". In: Camus, A.: Cizinec. Praha: Garamond 2005, s. 107 – 122. (dostupné u vyučujúceho).

Odporúčaná literatúra

Fischer, J.O a kol.: Albert Camus. In: *Dějiny francouzské literatury 19. a 20. století 3. Od 30. let do současnosti.* Praha, Academia 1979, s. 255-269.
Šrámek, J.: Existencialismus, jeho kritika a filozofie absurdity. In: Panorama francouzské literatury od počátku po současnost 1. Brno: Host 2012, s. 664-680.
Camus, A.: *Mýtus o Sisyfovi*. Praha, Garamond, 2006.
Beránková, E.: (Ne)musíme si představit, že Sisyfos je šťasten, aneb Camusovo věčné „pokušení nadějí". In: Camus, A.: *Mýtus o Sisyfovi.* Praha, Garamond 2006, s. 131-148.
Beránková, E.: Uprostřed pavučiny, aneb vypočítává zpověď falešného proroka. In: Camus, A.: *Pád*. Praha, Garamond 2006, s. 95-112.
Beránková, E.: Krutá pohádka o tom, jak otcovrah ke štěstí a smrti přišel. In: Camus, A.: *Šťastná smrt.* Praha, Garamond 2006, s. 125-141.
Matějčková, T.: Lhostejný cizinec. In: Matějčková, T.: *Kdo tu mluvil o vítězství? Osm cvičení ve filosofické rezignaci.* Praha: Karolinum, 2022, s. 139 – 166.
Forgáč, M.: Prípad Meursault. In: Forgáč, M. (ed.): *Karent – kritické štúdie o súčasnej próze*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, s. 51-99. Dostupné z: http://www.pulib.sk/web/pdf/web/viewer.html?file=/web/kniznica/elpub/dokument/Forgac3/subor/9788055523736.pdf
Smreková, D.: Myšlienkový svet A. Camusa. In: Filozofia, 1990, č. 5, s. 620-624.
Smreková, D.: Albert Camus – ohlas na Slovensku. In: *Slovenské pohľady*, 1993, č. 11, s. 106-112.
Hajko, D.: *Existencia v literatúre*. Bratislava, Print-servis 1996. (kapitola ku Camusovi)

(8) Samuel Beckett: *Čakanie na Godota*

Literatúra k semináru

Esslin, M.: *Podstata, tradice a smysl absurdního divadla (Kapitoly z knihy Absurdní divadlo).* Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1966. (dostupné u vyučujúceho).
Pelán, J.: *Samuel Beckett*. In: Kapitoly z francouzské, italské a české literatury. Karolinum, Praha 2007, s. 177-198.
Císař, K. – **Koťátko**, P. et al.: *Beckett: filosofie a literatura*. Praha: Filosofia 2010.

Odporúčaná literatúra
Fischer, J.O.: Divadlo absurdity. In: *Dějiny francouzské literatury 19. a 20. století 3. Od 30. let do současnosti.* Praha, Academia 1979, s. 702-718.
Šrámek, J.: Absurdní drama. In: Panorama francouzské literatury od počátku po současnost 2. Brno: Host 2012, s. 859-873.
Fiala, V.: Godot neboli Přátelství. Statičnost a dynamičnost v Beckettově Čekání na Godota. In. Svět literatury, 2010, č. 41.
Beckett, S.: *Hry*. Bratislava: Divadelný ústav 2010. (Antológia obsahuje teoretické reflexie Beckettových hier).
Bennett, M.: The Parable of Estragon's Struggle with the Boot in Samuel Beckett's *Waiting for Godot*. In: Bennett, M.: Reassessing the Theatre of the Absurd. Palgrave Macmillan, pp. 27 – 52. (Dostupné u vyučujúceho).

(9) Alain Robbe-Grillet: *Žiarlivosť*

Literatúra k semináru
Robbe-Grillet, A.: *Za nový román*. Praha, Odeon 1963.
Felix, J.: Francúzsky tzv. antiromán vo svetle teórie a praxe Alaina Robbe-Grilleta. Tiež: Francúzsky „nový román" českými očami. In: *Modernita súčasnosti*. Bratislava, Slovenský spisovateľ 1970, s. 218-293.
Černý, V.: Několik poznámek k "novému románu". In: *Studie a eseje z moderní světové literatury*. Praha: Československý spisovatel 1969, s. 334-348.
Pechar, J.: Francouzský „nový román". Praha: Československý spisovatel 1968.
– *Alebo* – **Pechar**, J.: Nový román. In: *Dvacáté století v zrcadle literatury*. Praha, Filosofia 1999, s. 437-488.

Odporúčaná literatúra
Nünning, Ansgar (ed.): „Robbe-Grillet, Alain". In: Nünning, Ansgar (ed.): *Lexikon teorie literatury a kultury*. Brno: Host 2006, s. 678-679.
Fischer, J.O.: Ztráta komunikace, rozbití románu. In: *Dějiny francouzské literatury 19. a 20. století 3. Od 30. let do současnosti.* Praha, Academia 1979, s. 422-449.
Stanzel, Franz K.: Oko kamery. In: *Teorie vyprávění*. Praha: Odeon 1988, s. 274 – 282.
Šrámek, J.: „Nový román". In: Panorama francouzské literatury od počátku po současnost 2. Brno: Host 2012, s. 805-846.
Hodrová, D. a kol.: Poetika věci. In: HODROVÁ, Daniela a kol.: *...na okraji chaosu... Poetika literárního díla 20. století.* Praha: Torst 2001, s. 696 – 717.

(10) Gabriel García Márquez: *Sto rokov samoty*

Literatúra k semináru
Lukavská, E.: *„Zázračné reálno" a magický realizmus*. Brno, Host 2003.
Márquez, G.G.: Fantazie a umělecká tvorba v Latinské Americe a karibské oblasti. Prel. Anna Tkáčková. In *Druhý břeh Západu. Výbor iberoamerických esejů*, ed. Anna Housková, Praha: Mladá fronta 2004, s. 282 – 287.

Nüning, A.: Magický realismus. In: Nüning, A.: *Lexikon teorie literatury a kultury*. Brno: Host 2006, s. 469.
Pokrivčáková, S.: Aktuálne modely realizmu v súčasnej americkej literatúre. In *Realizmus a antirealizmus v literatúre*, eds. Silvia Pokrivčáková – Anton Pokrivčák – John R. Leo – Lucia Rákayová, Nitra: Pedagogická fakulta UKF v Nitre 2004, s. 149 – 154.. Dostupné na: http://www.kaa.ff.ukf.sk/apokrivcak/download/raal.

Odporúčaná literatúra
Housková, A.: *Imaginace Hispánské Ameriky*. Praha, Torst 2008.
Císař, K. - **Koťátko**, P.: Text a dílo – případ Menard. Praha, Filosofia 2004.
Zborník príspevkov *Realizmus a antirealizmus v literatúre*
(http://www.kaa.ff.ukf.sk/apokrivcak/download/raal.pdf)
Kusinová-Fábryová, A.: Archetypálno-mytologický model románu Sto rokov samoty. In: *Dotyky*, 1991, č. 1, s. 32-34.

(11) Umberto Eco: *Meno ruže*

Literatúra k semináru
Pechar, J.: Postmoderní situace. In: *Dvacáté století v zrcadle literatury*. Praha, Filosofia 1999, s. 547-566.
Radford, G. *Eco*. Bratislava: Albert Marenčin - Vydavateľstvo PT, 2004.

Odporúčaná literatúra
Žilka, T.: *Text a posttext. Cestami poetiky a estetiky k postmoderne*. Nitra: Vysoká škola pedagogická v Nitre 1995.
Žilka, T.: *Téma a štýl v postmodernizme (Postmodernistické aspekty prozaických textov)*. Nitra: Pedagogická fakulta 1991.

(12) Reflexia diel súčasnej literatúry (Michel Houellebecq: *Elementárne častice*; prípadne *Možnosť ostrova*)

Literatúra k semináru
- študent v závere semestra a vo vzťahu k tomuto semináru preukazuje schopnosť samostatne sa orientovať v literárnovednom priestore – tzn. vyhľadáva sekundárnu literatúru k Houellebecqovmu dielu v rôznych literárnych časopisoch a rubrikách, číta doslovy jednotlivých vydaní Houellebecqových diel a podobne.
-pomôcka: Lukáč, G.: Na konci cesty. In: Forgáč, M. (ed.): *Karent – kritické štúdie o súčasnej próze*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, s. 5-50. Dostupné z: http://www.pulib.sk/web/pdf/web/viewer.html?file=/web/kniznica/elpub/dokument/Forgac3/subor/9788055523736.pdf

(13) Záverečné stretnutie. Sumarizácia. Dodatky.

Štruktúra seminárneho stretnutia:

- seminár bude rozdelený do troch častí:

A kontrola individuálnych príprav na seminár. Vybraní študenti rámcovo prezentujú svoju individuálnu prípravu na seminár, ktorej úroveň je kvalitatívne posudzovaná. V prípade nízkej úrovne prípravy je študentovi udelená absencia, ktorú študent môže kompenzovať konzultáciou, na ktorej prezentuje dosiahnutie požadovanej úrovne prípravy na tému seminárneho cvičenia.

B úvodný vstup k autorským celkom (vstup jedného študenta; 10 min.); ak z akýchkoľvek dôvodov študent úvodný vstup neabsolvuje, má povinnosť do zápočtového týždňa ako kompenzáciu vypracovať náhradnú seminárnu prácu v rozsahu minimálne 4 strany, ktorá bude kvalitatívne posudzovaná. Tému náhradnej seminárnej práce študent konzultuje s vyučujúcim.
C diskusia.

Bezvýhradnou podmienkou účasti na seminárnom stretnutí je dôkladná individuálna predpríprava, ktorá spočíva v precíznom oboznámení sa s problematikou jednotlivých seminárnych stretnutí. **Vyžaduje sa aktívna účasť na seminári**. Seminár je zameraný na preverenie domácej individuálnej prípravy študentov, ktorá sa má prejaviť v študentmi iniciovanej diskusii. V prípade nižšej miery aktivity študentov bude preverenie domácej individuálnej prípravy realizované na seminári v písomnej podobe.
Dovolené sú maximálne 2 absencie. „Účasť študentov na hodinách priamej výučby je povinná. (...) Neospravedlnená neúčasť na priamej výučbe je hodnotená ako nesplnenie podmienok na úspešné absolvovanie predmetu a je zaevidované hodnotenie Fx, resp. neabsolvoval.“ (čl. 15, body 3. a 4. Študijného poriadku).
„Študent má z daného predmetu v akademickom roku, v ktorom je predmet zapísaný, právo na dva opravné termíny skúšky v rámci vypísaných termínov skúšok a harmonogramu akademického roku.“ (čl. 16, bod 13. Študijného poriadku).

Podmienky pre absolvovanie predmetu:
1.
- **aktívna** účasť na seminároch;
- maximálne 2 absencie; sem sa započítavajú aj absencie nadobudnuté nízkym stupňom individuálnej prípravy (ako je to zadefinované v bode A časti Štruktúra seminárneho stretnutia). Za tretiu absenciu bude určená náhradná seminárna práca, ktorú je študent povinný vypracovať do zápočtového týždňa. Prípadnú nadpočetnú 3. absenciu je nevyhnutné dokumentovať. Ak študent počas semestra získa viac ako 3 absencie, nesplnil základnú podmienku na ukončenie disciplíny a bude hodnotený klasifikačným stupňom FX – nedostatočne.
- každý poslucháč má povinnosť predniesť úvodný vstup k autorským celkom (10 min.) alebo odovzdať kompenzačnú náhradnú seminárnu prácu;
- každý poslucháč, ktorý splní podmienky vzťahujúce sa k seminárom, absolvuje písomnú vedomostnú previerku (skúšku);
- v prípade nesplnenia podmienok nebude študentovi umožnené absolvovať skúšku.

2.
SKÚŠKA:
- študent bude môcť absolvovať skúšku len po úspešnom splnení podmienok vzťahujúcich sa k seminárom (podmienky sú uvedené vyššie).
- Organizácia a hodnotenie skúšky sa riadi Študijným poriadkom PU.

Hodnotenie:

- študenti budú spravidla oboznámení s hodnotením maximálne tri pracovné dni po vykonaní skúšky
- Kritériá úspešnosti (percentuálne vyjadrenie výsledkov pri hodnotení predmetu) sú pre klasifikačné stupne nasledovné:

A:100,00 –90,00 %

B:89,99 –80,00%
C:79,99 –70,00 %
D:69,99 –60,00 %
E:59,99 –50,00 %
FX:49,99 a menej % (čl. 16, bod 5. Študijného poriadku).

Sekundárna literatúra k predmetu Svetová literatúra 20. storočia (sumarizácia a ďalšia odporúčaná literatúra k tematickým okruhom, ktoré nemohli byť začlenené do plánu seminárov)

Auerbach, E.: Mimésis. Praha: Mladá fronta 1998.
Andričík, M.: Beatnici. Bratislava: Slovart 2010.
Bašín, Š. a kol: *Dejiny anglickej a americkej literatúry*. Bratislava: Obzor 1993 (pasáže venované základným predstaviteľom)
Beckett, S.: *Hry*. Bratislava: Divadelný ústav 2010. (Antológia obsahuje teoretické reflexie Beckettových hier).
Beránková, Eva. 2005. Cizinec, aneb justiční vražda jedné moderní „sfingy". In *L´étranger / Cizinec*, Albert Camus, 107 – 122. Praha: Garamond.
Beránková, Eva. 2006. (Ne)musíme si představit, že Sisyfos je šťasten, aneb Camusovo věčné „pokušení nadějí". In *Mýtus o Sisyfovi,* Albert Camus, 131 – 148. Praha: Garamond.
Beránková, Eva. 2015. Uprostřed pavučiny, aneb vypočítavá zpověď falešného proroka. In *Pád*, Albert Camus, 120 – 142. Praha: Garamond.
Bloom, H.: Kánon západní literatury. Knihy, které prošly zkouškou věků. Praha: Prostor 2000.
Borges, J.L.: Kafka a jeho predchodcovia. In: Borges ústne. Bratislava, Kalligram 2005, s. 143-146.
Císař, K. – Koťátko, P. et al.: *Beckett: filosofie a literatura*. Praha: Filosofia 2010.
Camus, A.: Nádej a absurdno v diele Franza Kafku. In: *Mýtus o Sizyfovi*. Bratislava, Slovenský spisovateľ 1993, s. 93-102.
Cohnová, Dorrit: Žánrová ambivalence Proustova Hledání. In: *Co dělá fikci fikcí.* Praha: Academia, 2009.
Černý, V.: Několik poznámek k "novému románu". In: *Studie a eseje z moderní světové literatury*. Praha: Československý spisovatel 1969, s. 334-348.
Černý, V.: Okénko do světa Franze Kafky. In: *Studie a eseje z moderní světové literatury*. Praha: Československý spisovatel 1969, s. 118-157.Doležel, L.: Kafkův fikční svět. In: *Studie z české literatury a poetiky*. Praha, Torst 2008, s. 49-69.
Deleuze, G.: *Proust a znaky*. Praha, Hermann a synové, 2017.
Esslin, M.: *Podstata, tradice a smysl absurdního divadla (Kapitoly z knihy Absurdní divadlo).* Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1966.
Felix, J.: Francúzsky tzv. antiromán vo svetle teórie a praxe Alaina Robbe-Grilleta. Tiež: Francúzsky „nový román" českými očami. In: *Modernita súčasnosti*. Bratislava, Slovenský spisovateľ 1970, s. 218-293.
Fiala, V.: Godot neboli Přátelství. Statičnost a dynamičnost v Beckettově Čekání na Godota. In. Svět literatury, 2010, č. 41.
Fischer, J. O. a kol.: Dějiny francouzské literatury 19. a 20. století I a II a III. Praha: NČAV 1979.
Forgáč, M.: *Teoretické a umelecké iniciatívy predstaviteľov francúzskeho nového románu.* Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2018. Dostupné z: http://www.pulib.sk/web/pdf/web/viewer.html?file=/web/kniznica/elpub/dokument/Forgac2/subor/9788055521435.pdf

Fulka, J.: Doslov k českému vydání. In: Proust, M.: *Hledání ztraceného času VII. Čas znovu nalezený*. Praha: Rybka Publishers 2012, s. 363 – 423.
Hilský, M.: Modernisté. Praha: Torst 1995.
Hugo, F.: Struktura moderní lyriky. Brno: Host 2005.
Kautman, F.: Svět Franze Kafky. Praha: Torst 1990.
Koťátko, P.: Nezrozumitelnost světa a nevymezitelnost viny: kafkovské poznámky. In: Svět literatury, 2021, 63, s. 26 – 40. https://svetliteratury.ff.cuni.cz/wp-content/uploads/sites/14/2021/06/Petr_Kotatko_26-40.pdf.
Kundera, M.: Kastrující stín svatého Garty. Brno: Atlantis 2006.
Lévy, O.: *Baudelaire – jeho estetika a technika*. Brno, Filosofická fakulta M.U. 1947.
Lukavská, E.: Zázračné reálno a magický realizmus. Host 2003.
Micheli, M. de: Umělecké avantgardy dvacátého století. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění 1964.
Mocná, D. – Peterka, J. a kol.: Encyklopedie literárních žánrů. Praha – Litomyšl : Paseka 2004.
Nezval, V.: Moderní básnické směry. Praha: Československý spisovatel 1989.
Nünning, A.: *Lexikon teorie literatury a kultury*. Brno: Host 2006.
Papoušek, V.: *Existencialisté*. Praha: Torst 2004.
Pelán, J.: *Samuel Beckett*. In: Kapitoly z francouzské, italské a české literatury. Karolinum, Praha 2007, s. 177-198.
Pechar, J.: *Dvacáté století v zrcadle literatury*. Praha: Filosofia 1999.
Radford, G. *Eco*. Bratislava: Albert Marenčin - Vydavateľstvo PT, 2004.
Reich, B.: Bertold Brecht. Praha: Orbis 1964.
Robbe-Grillet, A.: *Za nový román*. Praha: Odeon 1963.
Spitzer, Leo: Ke stylu Marcela Prousta. In: *Stylistické studie z románskych literatur*. Triáda, Praha 2010, s. 416-499.
Stříbrný, Z.: *Dějiny anglické literatúry 2*. Praha: Academia, 1987.
Stromšík, J.: Kafkovy modely. In: http://www.iliteratura.cz/Clanek/13671/kafka-franz.
Szondi, P.: *Teória modernej drámy*. Bratislava: Tatran 1967.
Šrámek, J.: *Panorama francouzské literatury od počátku po současnost 1 a 2*. Brno: Host 2012.
Zatloukal, A.: *Studie o francouzském románu*. Olomouc: Votobia 1995.
Žilka, T.: *Postmoderná semiotika textu*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre 2000.

Tematické okruhy skúšky

Symbolizmus, dekadencia, prekliati básnici; Moderné básnické smery (futurizmus, kubofuturizmus, dadaizmus, surrealizmus, poetizmus); Charles Baudelaire; Paul Verlaine; Jean-Arthur Rimbaud; Franz Kafka; Virginia Woolfová; Marcel Proust; James Joyce; L.-F. Céline; Stratená generácia; Epické divadlo; „Rozhnevaní mladí muži"; Francúzsky existencializmus; Absurdná dráma; Francúzsky nový román; Beat generation; Magický realizmus; Postmoderna; M. Houellebecq.

Sylabus: Kapitoly zo svetovej literatúry 20. storočia (PV)

Predmet štúdia: Kapitoly zo svetovej literatúry 20. storočia (PV)
Akademický rok: 2026/2027 **Ročník:** 1MGR **Semester:** ZS
Spôsob ukončenia: Priebežné hodnotenie **Kredity**: 2
Hodinová dotácia: 1x45 min

Tematická náplň prednáškového cyklu

1. Úvodné stretnutie, organizačné pokyny.
2. Charles Baudelaire: Kvety zla.
3.-4. Prekliati básnici. Paul Verlaine a Jean Arthur Rimbaud.
5. Význam F. Nietzscheho pre 20. storočie – k poetike a estetike Nietzscheho tvorby.
6-7. Futurizmus. Kubofuturizmus. Dadaizmus.
8. Surrealizmus. Poetizmus.
9.-10. K poetike tvorby Jamesa Joycea.
11. Stratená generácia.
12. Beat generation.

13. Písomná previerka.

Podmienky absolvovania predmetu a hodnotenie:

- vyžaduje sa pravidelná účasť na prednáškach (max. 2 absencie); „Účasť študentov na hodinách priamej výučby je povinná. (...) Neospravedlnená neúčasť na priamej výučbe je hodnotená ako nesplnenie podmienok na úspešné absolvovanie predmetu“ (čl. 15, body 3. a 4. Študijného poriadku). Za tretiu absenciu bude určená náhradná písomná práca, ktorú je študent povinný vypracovať do zápočtového týždňa. Prípadnú nadpočetnú 3. absenciu je nevyhnutné dokumentovať. Ak študent počas semestra získa viac ako 3 absencie, nesplnil základnú podmienku na ukončenie disciplíny a bude hodnotený klasifikačným stupňom FX – nedostatočne.
- po splnení podmienok sa každý poslucháč **v zápočtovom týždni** zúčastní písomnej vedomostnej previerky;
- študenti budú oboznámení s hodnotením v zápočtovom týždni;
- celkové hodnotenie bude odrážať účasť na prednáškach a hodnotenie písomnej previerky.
- v prípade nesplnenia podmienok bude študentovi udelený **jeden opravný termín.**

Tematické okruhy testu:
Tematické okruhy testu kopírujú tematické bloky prednáškového cyklu.

Sekundárna literatúra

Andričík, M.: Beatnici. Bratislava: Slovart 2010.
Auerbach, E.: Mimésis. Praha: Mladá fronta 1998.
Benjamin, W.: Literárněvědné studie. Praha: Oikoymenh 2009.
Bloom, H.: Kánon západní literatury. Knihy, které prošly zkouškou věků. Praha: Prostor 2000.
Breton, A.: Manifesty surrealismu. Praha: Herrman a synové 2005.
Clair, J.: O surrealismu. Barrister & Principal 2011.
Černý, V.: Francouzská poezie 1918–1945. Praha: KRA 1992.

Černý, V.: Studie a eseje z moderní světové literatury. Praha: Československý spisovatel 1969.
Elger, D.: Dadaismus. Praha: Slovart 2004.
Felix, J.: O románskych literatúrach. In: Literárne križovatky. Bratislava: Slovenský spisovateľ 1991.
Felix, J.: Vývinové cesty francúzskej literatúry 20. storočia. In: Európske obzory. Bratislava: Slovenský spisovateľ 1989, s. 386-402.
Fischer, J. O. a kol.: Dějiny francouzské literatury 19. a 20. století. Praha: NČAV 1979.
Hilský, M.: Modernisté. Praha: Torst 1995.
Hilský, M.: Současný britský román. Praha: H + H 1992.
Hugo, F.: Struktura moderní lyriky. Brno: Host 2005.
Košnarová, V.: Breton básník. In: Host, č. 9, 2010.
Lepape, P.: Zěme literatury. Brno: Host 2006.
Lévy, O.: *Baudelaire – jeho estetika a technika*. Brno, Filosofická fakulta M.U. 1947 (s. 9-211)
Micheli, M. de: Umělecké avantgardy dvacátého století. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění 1964.
Milička, K.: Světová literatura 3. Od realismu po modernu. Praha: Baronet 2002.
Mocná, D. – Peterka, J. a kol.: Encyklopedie literárních žánrů. Praha – Litomyšl : Paseka 2004.
Nadeau, M.: Dějiny surrealismu. Olomouc: Votobia 1994.
Nezval, V.: Moderní básnické směry. Praha: Československý spisovatel 1989.
Nünning, A.: *Lexikon teorie literatury a kultury*. Brno: Host 2006.
Pavelka, J.: Slovník epoch, směrů, skupin a manifestů. Brno: Georgetown 1993.
Pechar, J.: *Dvacáté století v zrcadle literatury*. Praha: Filosofia 1999.
Pelán, J.: Kapitoly z francouzské, italské a české literatury. Karolinum, Praha 2007.
Pohorský, A.: Prokletí a básníci. Praha Garamond. 2000.
Pokorný, M.: *Odezvy a znaky: Homér, Dante a Joyceův Odysseus.* Praha: Jitro 2008.
Szondi, P.: Teória modernej drámy. Bratislava: Tatran 1967.
Trávníček, J.: Příběh je mrtev? Schizmata a dilemata moderní prózy. Brno: Host 2003.
Vantuch, A. a kol.: Dejiny francúzskej literatúry. Bratislava: Editio 1995.
Verlaine, P.: Prekliati básnici. Bratislava: Tatran 1971.
Zatloukal, A.: Studie o francouzském románu. Olomouc: Votobia 1995.
CARO, A. D. (2013): Nietzsche and Romanticism: Goethe, Hölderlin, and Wagner. In: Richardson, J., Gemes, K. (eds.): *The Oxford Handbook of Nietzsche*. New York: Oxford University Press, 108 – 133.
NORMAN, J. (2002): Nietzsche and Early Romanticism. Journal of the History of Ideas, 63 (3), 501–519. Doi:10.1353/jhi.2002.0025.
PICART, C. (1997): Nietzsche as Masked Romantic. *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 55 (3), 273 – 291.
SANDY, M. (2015): 'The Last Great Romantic': Nietzsche's Romanticism Out of the Spirit of Decadence. In: Boyiopoulos, K., Sandy, M.: *Decadent Romanticism: 1780-1914*. London: Routledge, 131 – 144.
SINGER, I. (2009): Anti-romantic Romantics Kierkegaard, Tolstoy, Nietzsche. In: Singer, I.: *The Nuture of Love 3: The Modern World*. The MIT Press, 38 – 94.

Sylabus: Kapitoly zo súčasnej svetovej literatúry (PV)

Predmet štúdia: Kapitoly zo súčasnej svetovej literatúry (PV)
Akademický rok: 2026/2027 **Ročník:** 2MGR **Semester:** ZS
Spôsob ukončenia: Priebežné hodnotenie **Kredity**: 2
Hodinová dotácia: 1x45 min

Tematická náplň prednáškového cyklu

1. Úvodné stretnutie – organizácia.

2.-3. K predpokladom a podmienkam výskumu súčasnej svetovej literatúry – metodologické možnosti a výzvy, rozptyl hodnotových pozícií, vydavateľstvá, časopisy.
4. Esteticko-komunikačné aspekty románu *Jasno, lepo, podstín, zhyna* Sary Baume.
5. Poetologická charakteristika tvorby Iana McEwana (s dôrazom na novelu *Na pláži*).
6. Poetologická charakteristika románu *Zlomok celku* Steve Toltza.
7. Siločiary románových konštrukcií Sofi Oksanen.
8. Medzi románom a esejou: *Žiadny dôvod k obavám*, *Vedomie konca* a *Elizabeth Finch* Juliana Barnesa.
9. „Keď sa rodí román z príbehu, ktorý sa naozaj stal“: *Prvá pravda* Simony Vinci a *Svět v zádech* Thomasa Melleho.
10. Eka Kurniawan: *Krása je stigma*.
11. Han Kahn: *Vegetariánka*
12. Charakteristika tvorby Delphine de Vigan.

13. Písomná previerka.

Podmienky absolvovania predmetu a hodnotenie:
Dovolené sú maximálne 2 absencie. Za tretiu absenciu bude určená náhradná písomná práca, ktorú je študent povinný vypracovať do zápočtového týždňa. Prípadnú nadpočetnú 3. absenciu je nevyhnutné dokumentovať. Ak študent počas semestra má viac ako 3 absencie, nesplnil základnú podmienku na ukončenie disciplíny a bude hodnotený klasifikačným stupňom FX – nedostatočne.
„Účasť študentov na hodinách priamej výučby je povinná. (...) Neospravedlnená neúčasť na priamej výučbe je hodnotená ako nesplnenie podmienok na úspešné absolvovanie predmetu“ (čl. 15, body 3. a 4. Študijného poriadku).
„Študent má splniť podmienky na získanie kreditov za predmet ukončený priebežným hodnotením do konca výučbovej činnosti príslušného semestra, v ktorom si predmet zapísal. Ak študent nesplní kritériá na úspešné absolvovanie predmetu, hodnotí sa klasifikačným stupňom nedostatočne (4, FX) a má právo na vykonanie jedného opravného termínu, najneskôr do konca skúškového obdobia príslušného semestra. Opravný termín musí vyučujúci vypísať počas skúškového obdobia v MAIS (čl. 16, bod 10. Študijného poriadku).

Okruhy záverečnej písomnej previerky:
Okruhy záverečnej písomnej previerky kopírujú tematické bloky prednáškového cyklu.

Pramenná a sekundárna literatúra:

ATTRIDGE, D., 2000a. Derrida a problematizování literatury. In: *Aluze*. Roč. 4, č. 2, s. 102-120.
ATTRIDGE, D., 2000b. „Ta podivná instituce, které se říká literatura“ – rozhovor s Jacquesem Derridou. In: *Aluze*. Roč. 4, č. 2, s. 122-150.
BARNES, J., 2009. *Žádný důvod k obavám.* Praha: Odeon.
BARNES, J., 2012. *Vědomí konce.* Praha: Odeon.
BATAILLE, G., 1992. *Příběh oka. Matka.* Praha: Reflex.
BAUME, S., 2016. *Jasno lepo podstín zhyna*. Přeložila Alice Hyrmanová McElveen. Praha: Odeon 2016.
BEN-ARI, P., 2017. Přelomová literární cena pro Koreu. In: H. KANG. *Vegetariánka*. Praha: Odeon, s. 190-200.
DEJDAROVÁ, L., 2009. Stalinovy krávy. In: www.iliteratura.cz [online] [2022-06-26]. Dostupné z: http://www.iliteratura.cz/Clanek/25347/oksanen-sofi-stalinin-lehmat
DELEUZE, G., 2019. Rhizom. In: Gilles Deleuze: *Tisíc plošin*. Praha: Hermann a synové, s. 9-36.
de VIGAN, D., 2012. *Noc nic nezadrží*. Praha: Odeon.
de VIGAN, D., 2016. *Podle skutečného příběhu.* Praha: Odeon.
de VIGAN, D., 2018. *Pouta*. Praha: Odeon.
DLASK, J., 2012. Nová kniha Sofi Oksanen je o zvracení, nikoliv však na zvracení. In: www.iliteratura.cz [online] [cit. 2022-30-06]. Dostupné z: http://www.iliteratura.cz/Clanek/29921/oksanen-sofi-stalinovy-kravy
DOBRAKOVOVÁ, I., 2019. O ľuďoch sa nič nevie. In: S. VINCI. *Prvá pravda*. Bratislava: Inaque, s. 287-290.
DYTRTOVÁ, A., 2008. Na pláži ze 180 bilionů drobných oblázků. In: www.iliteratura.cz [online] [citované: 2022-06-09]. Dostupné z: http://www.iliteratura.cz/Clanek/22051/mcewan-ian-na-chesilske-plazi-1.
EHRENBERGER, J., 2016. Pod palbou písmen. In: T. MELLE: *Svět v zádech*. Praha: Odeon, s. 303-312.
FÁROVÁ, L., 2010. Jak vysoká je cena za přežití? In: S. OKSANEN. *Očista.* Praha: Odeon, s. 291-296.
FINCK, A., 1999. Pojem subjektu a autorství: K teorii a dějinám autobiografie. In: M. PECHLIVANOS et al. *Úvod do literární vědy*. Praha: Herrmann & synové, s. 279-289.
GEYEROVÁ [KRAJÍČKOVÁ], V., 2017. O životě na okraji lidské i psí společnosti. In: iliteratura.cz [online]. [cit. 2022-24-06]. Dostupné z: https://www.iliteratura.cz/Clanek/37627/baume-sara-jasno-lepo-podstin-zhyna
HORÁKOVÁ, P., 2017. Taková normální rodinka. In: I. McEWAN. *První láska, poslední pomazání*. Praha: Odeon, s. 183-188.
HORKÝ, P., 2017. Čtvero ročních období v podání nadějné irské autorky. In: *Tvar*. Roč. 28, č. 7, s. 20-21.
HORVÁTH, D., 2017. Dojemný príbeh o predsudkoch, samote a porozumení. In: medziknihami.sk [online]. [cit. 2022-24-06]. Dostupné z: https://medziknihami.sk/clanky/dojemny-pribeh-o-predsudkoch-samote-a-porozumeni/
HYRMANOVÁ McELVEEN, A., 2016. Velmi atypický příběh o lásce. In: S. BAUME. *Jasno lepo podstín zhyna*. Praha: Odeon, s. 247-254.
JUREK, J., 2008. Příběh osudové, leč nenaplněné lásky. In: *Tvar*. Roč. 19, č. 8, s 22.
KANG, H., 2017. *Vegetariánka*. Praha: Odeon.
KOŘÍNEK, P., 2018. Román jako rozzuřený nosorožec. In: E. KURNIAWAN. *Krása je stigma*. Praha: Odeon, s. 553-559.
KUNDERA, M., 2007. *Falešný autostop.* In: M. KUNDERA. *Směšné lásky.* Brno: Atlantis, s. 65-85.

KURNIAWAN, E., 2018. *Krása je stigma.* Praha: Odeon.
LUKÁČ, G., 2017. *K tematizácii pamäti v prozaickom texte*. Košice. (dizertačná práca, knižne nepublikované).
LUKÁČ, G., 2019. Sofi Oksanen a nové podoby generačného románu. In: M. FORGÁČ (ed.). *Karent. Kritické štúdie o súčasnej próze*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, s. 100-119.
MATOUŠEK, P., 2009. Nic jako důvod l obavám? In: J. BARNES. *Žádný důvod k obavám.* Praha: Odeon, s. 247-257.
MATOUŠEK, P., 2012. S pamětí v koncích. In: J. BARNES. *Vědomí konce.* Praha: Odeon: 145-155.
McEWAN, I., 2007. *Na pláži*. Bratislava: Slovart.
NAGY, L., 2023. Některé příběhy jsou na nás, některé ne. In: BARNES, J., 2023. *Elizabeth Finchová.* Praha: Odeon, s. 194-199.
NĚMEC, J., 2010. Tyátr světa. Tlustý román na lehkých nohou. In: *Respekt* [online]. Dostupné na internete: http://www.respekt.cz/tydenik/2010/28/tyatr-sveta.
OKSANEN, S. 2010. *Očista.* Praha: Odeon.
OKSANEN, S., 2012. *Stalinovy krávy*. Praha: Odeon.
OKSANEN, S., 2013. *Čas ztracených holubic.* Praha: Odeon.
OKSANEN, S., 2014. *Baby Jane*. Praha: Odeon.
OLEHLA, R., 2008. Kvalita, za kterou ručí jméno. In: www.iliteratura.cz [online] [cit. 2022-06-09]. Dostupné z: http://www.iliteratura.cz/Clanek/22033/mcewan-ian-na-chesilske-plazi-2.
PARENTE-ČAPKOVÁ, V., 2013. To byla taková doba. In: S. OKSANEN. *Čas ztracených holubic*. Praha: Odeon, s. 307-313.
PISKOŘ, V., 2012. Provokatérka Sofi Oksanen (Doslov). In: S. OKSANEN. *Stalinovy krávy*. Praha: Odeon, s. 387-392.
RORTY, R., 2006. *Filozofické orchidey*. Bratislava: Kalligram.
SOUČKOVÁ, M., 2008. Jeden, dva, tri, štyri, päť alebo McEwanovo kvinteto. In: *RAK – Revue aktuálnej kultúry*. Roč. 13, č. 2, s. 46-48.
SOUKUPOVÁ, K., 2021. *Vyprávět sám sebe. Teorie autobiografie.* Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.
STEHLÍKOVÁ, O., 2016. Jak nejlépe lhát pravdu. In: D. de VIGAN. *Podle skutečného příběhu.* Praha: Odeon, s. 326-330.
STEHLÍKOVÁ, O., 2018. Ztráta oddanosti, nebo odvaha nemlčet. In: D. de VIGAN. *Pouta*. Praha: Odeon, s. 145-149.
ŠENKYŘÍK, L., 2008. Román o době, kdy milování bylo ještě synonymem lásky. In: www.iliteratura.cz [online] [cit. 2022-06-09]. Dostupné z: http://www.iliteratura.cz/Clanek/22031/mcewan-ian-na-chesilske-plazi.
ŠENKYŘÍK, L., 2016. Ve skořápce zranitelného lidství. Proměna Iana McEwana z „básníka perverze“ v soucitného pozorovatele lidské tragikomedie. In: *Host.* Roč. 32, č. 7, s. 26-29.
ŠERÝ, L., 1992. Prorok noci Georges Bataille. In: G. BATAILLE, G. *Příběh oka. Matka.* Praha: Reflex, s. 4-13.
TOLTZ, S., 2010. *Zlomek celku. O otcovraždě a jiných rodinných potěšeních.* Brno: Jota.
VÁVROVÁ, K., 2012. Rakev z papíru. In. D. de VIGAN. *Noc nic nezadrží.* Praha: Odeon, s. 293-297.
VINCI, S., 2019. *Prvá pravda*. Bratislava: Inaque.

Preferované časopisy a internetové platformy: Revue svetovej literatúry, Revue aktuálnej kultúry (RAK), HOST, TVAR, www.iliteratura.cz

Doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD.

Kapitoly zo slovenskej literatúry 1945 – 1989 I

Skratka predmetu v MAISe: (1ISMK/U2K451/22)
Forma ukončenia: priebežné hodnotenie, 2 kr.
Vyučujúci: **doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD.**

Osnova disciplíny: Predmetom disciplíny *Kapitoly zo slovenskej literatúry 1945 - 1989 I* je literárnohistorický a interpretačný prieskum slovenskej poézie, prózy a drámy napísanej medzi rokmi 1945-1960. Okrem štandardných literárnych otázok sa na prednáškach predstavujú základné koncepty vnímania literárnych, historických a spoločenských udalostí a literatúra sa uvádza v ich kontexte.

Záverečné hodnotenie: je priemerom hodnotení z 1 vedomostného testu a seminárnej práce, ktorá má podobu analýzy vybraného problému z danej oblasti literatúry. Stupnica hodnotenia je podľa platnej normy PU.

Osnova prednášok:
1. Historická spoločenská situácia po roku 1939 (Vladimír Macura *Šťastný věk*)
2. Periodizácia literatúry 20. storočia
3. Presahy a vzťahy medzivojnovej literatúry po roku 1945
4. Dominik Tatarka ako modelový autor 20. storočia
5. Socialistický realizmus a schematizmus: pojem a realizácie
6. Sumarizácia poznatkov I; priebežný test
7. Procesy 50. rokov a literatúra
8. Novomeský ako kultúrny politik. Definitívna náplň literatúry
9. Milan Rúfus a Miroslav Válek: kauza debut
10. Hľadanie „epickej syntézy“. Koncept Júliusa Nogeho pri románe 50. a 60. rokov
11. Prekonávanie schematizmu v slovenskej literatúre
12. Podoby drámy v 40. a 50. rokov 20. storočia
13. Sumarizácia poznatkov II; priebežný test

Slovenská literatúra 1945 – 1989 I

Skratka predmetu v MAISe: (1ISMK/U2L451/22)
Forma ukončenia: priebežné hodnotenie, 2 kr.
Vyučujúci: doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD.

Osnova disciplíny: Predmetom disciplíny *Slovenská literatúra 1945 – 1989 I* je literárnohistorický a interpretačný prieskum slovenskej poézie, prózy a drámy napísanej medzi rokmi 1945-1960. Pokračovanie výskumu od 60-tych rokov po rok 1989 je náplňou nadväzujúcej disciplíny *Slovenská literatúra 1945 – 1989 II* v letnom semestri.

Cieľom disciplíny je získať dostatočný prehľad o literárnych, kultúrnych, spoločenských a politických pomeroch, ktoré patria k tým najdynamickejším v dvadsiatom storočí – svetová vojna, zmeny spoločenského zriadenia, premena tradičného spôsobu života... Ťažiskom je poznanie slovenskej literatúry, pomocne ohraničenej rokmi 1945 až 1960, s presahom k predchádzajúcemu aj nasledujúcemu obdobiu. Znalosti literatúry vychádzajú z trojitej postupnosti:
1) poznanie určujúcich životných udalostí jednotlivých autorov (biografia, história)
2) prehľad o autorskej dielni jednotlivých autorov
3) detailné poznanie umeleckých textov z vlastnej čitateľskej recepcie.

Záverečné hodnotenie: je priemerom hodnotení z priebežných písomiek a zo seminárnej práce, ktorou je interpretácia vybraného umeleckého diela zo skúmaného obdobia. Stupnica hodnotenia je podľa platnej normy PU.

Obsah seminárov:
1. Presah medzivojnovej literatúry do literatúry po roku 1945. Generačné (v chronologickom aj estetickom význame slova) rozvrstvenie. Periodizácia literatúry obdobia 1945 – 1989, hlavné historické a literárnohistorické medzníky, pojem socialistický realizmus, princíp „straníckosti“, normalizácia.

2. Historické súvislosti literatúry 1945 – 1989. Kľúčové udalosti (česko)slovenských dejín a ich dôsledky na literatúru (1948, 1953, 1963, 1968, 1972, 1989). **Dušan Kováč *Dejiny Slovenska*** (roky 1945 – 1948); **Vladimír Macura *Šťastný věk*** (excerpty)

3. 40-te roky, doznievajúca avantgarda, socialistický realizmus, princíp „straníckosti“, schematizmus. D. Tatarka a jeho 5 etáp tvorby. **Dominik Tatarka *Kohútik v agónii*** (1959) a ***Démon súhlasu*** (1956), *Panna Zázračnica* príp. iné.

4. Slovenská poézia 1945 – 1948. Vojnová tematika a oneskorené vydania básnických kníh. Kontinuita poézie a nové prvky. Ján Kostra, Pavol Horov a **Rudolf Fabry *Ja je niekto iný* (1946)**, **Ján Smrek *Hostina* (1944)** a Studňa (1945), **Janko Silan *Piesne zo Ždiaru*** (1947) a Úbohá duša na zemi (1948).

5. Poézia 1948 – 1956, politická požiadavka (1948), nástup schematizmu. **Vojtech Mihálik *Anjeli*** (1947), ***Spievajúce srdce*** (1952), resp. ***Ozbrojená láska*** (1953); **Milan Lajčiak *Súdružka moja zem*** (1949).

6. Obraz druhej svetovej vojny v slovenskej próze. Otázka zobrazovania druhej svetovej vojny. V. Mináč Generácia (1958-1961), Alfonz Bednár Sklený vrch (1954) a Hodiny a minúty (1956), R. Jašík Námestie sv. Alžbety (1956) a D. Tatarka Kohútik v agónii (1959) a i. **V. Mináč *Smrť chodí po horách*** (1948), **L. Mňačko *Smrť sa volá Engelchen*** (1959)

7. Schematizmus v próze. Témy a poetika prózy v období schematizmu. D. Tatarka: Radostník (1954) a i., **František Hečko: *Drevená dedina*** (1951)

8. Poézia päťdesiatych rokov. Manifest socialistického humanizmu. Výrazové a významové súradnice poézie. Samizdat. Pavel Bunčák Zomierať zakázané (1948) Pierkom holubice (1954), Vladimír Reisel Dobrí vtáci (1954), Milovaní milujúci (1954), **Ján Smrek *Proti noci*, Janko Silan – samizdatové básne (Piesne z Važca)**.

9. Vstup M. Rúfusa a M. Válka do literatúry. Kauza debut. Literárne spory. Hodnoty a poetika novej poézie. **M. Rúfus –** ***Až dozrieme*** (1956), Zvony (1968), M. Válek **–** ***Dotyky*** (1959), Milovanie v husej koži (1969).

10. Dráma v období 1940-1948; tematické, genologické a axiologické rozvrstvenie, **Leopold Lahola** ***Štyri strany sveta*** **(1948)**, **P. Karvaš** ***Meteor*** (1945), J. Bárč-Ivan Neznámy.

11. Prekonávanie schematizmu a kritika kultu osobnosti. Súkromie, intimita a návrat k humanizmu. **Alfonz Bednár** ***Sklený vrch*** (1954), ***Hodiny a minúty*** (1956)

12. Záverečný sumár a príprava na hodnotenie.

Dejiny literatúry a slovníky:

Slovník diel slovenskej literatúry 20. Storočia
Čítame slovenskú literatúru I. a II, SAV, Bratislava 1997.
Marčok, V. a kol.: Dejiny slovenskej literatúry III, Bratislava 2006.
Kusý, I. - Šmatlák, S.: Dejiny slovenskej literatúry IV. Bratislava 1975.
Rosenbaum, K. a kol.: Dejiny slovenskej literatúry V. Bratislava 1984.
Bagin, A. - Kasáč, Z.: Dejiny slovenskej literatúry 3. Bratislava 1986.
Števček, J. a kol.: Dejiny slovenskej literatúry 4. Bratislava 1987.
Šmatlák, S.: Dejiny slovenskej literatúry 2. Bratislava 2002.

Kapitoly zo slovenskej medzivojnovej literatúry II

Skratka predmetu v MAISe: (1ISMK/U2KME2/22)
Forma ukončenia: priebežné hodnotenie, 2 kr.
Vyučujúci: doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD.

Osnova disciplíny: Predmetom disciplíny *Kapitoly zo slovenskej medzivojnovej literatúry II* je literárnohistorický a interpretačný prieskum slovenskej poézie, prózy a drámy napísanej medzi rokmi 1918 – 1945. Okrem štandardných literárnych otázok sa na prednáškach predstavujú základné koncepty vnímania literárnych, historických a spoločenských udalostí a literatúra sa uvádza v ich kontexte.

Záverečné hodnotenie: je priemerom hodnotení z 1 vedomostného testu a seminárnej práce, ktorá má podobu analýzy vybraného problému z danej oblasti literatúry. Stupnica hodnotenia je podľa platnej normy PU.

Osnova prednášok:
1. *Kultúrny a literárny život 20. – 30. – 40. rokov 20. storočia*
2. *Periodizácia slovenskej literatúry 20. storočia a jej súvislosti s medzivojnovou literatúrou.*
3. *Poetizmus v českej a slovenskej literatúre*
4. *Väzenské básne Laca Novomeského. Príklad ľavicového intelektuála v 20. storočí. DAV a davisti*
5. *Teoretické východiská expresionizmu v aplikácii na slovenskú literatúru*
6. *Katolícka moderna – estetické koncepty a individuality*
7. Priebežná sumarizácia poznatkov. Test 1
8. *Próza naturizmu*
9. *Nadrealizmus*
10. *2. svetová vojna a jej vplyv na medzivojnovú literatúru*
11. *Tvorba pre deti a mládež v medzivojnovom období*
12. *Literárna veda o medzivojnovej literatúre*
13. *Periodiká a ich význam v slovenskej medzivojnovej literatúre*

Slovenská medzivojnová literatúra II

Skratka predmetu v MAISe: (1ISMK/U2SME2/22)
Forma ukončenia: skúška, 2 kr.
Vyučujúci: doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD.

Osnova disciplíny: Predmetom disciplíny *Slovenská medzivojnová literatúra II* je literárnohistorický a interpretačný prieskum slovenskej poézie, prózy a drámy napísanej medzi rokmi 1918 – 1945. Študenti dostávajú ku každej téme súbor konkretizujúcich otázok, ktorých vypracovanie je určené na domácu prípravu; náplňou prezenčnej časti hodiny je diskusia a doplnenie ďalších poznatkov a súvislostí k témam.

Záverečné hodnotenie: má podobu ústnej skúšky, na ktorej študenti preukazujú poznatky z obdobia slovenskej literatúry 1918 – 1945, z poézie, prózy, drámy, tvorby pre deti a literárnej vedy. Stupnica hodnotenia je podľa platnej normy PU.

Osnova seminárov:

1. Periodizácia slovenskej literatúry 20. storočia a jej súvislosti s medzivojnovou literatúrou.
2. Ján Smrek; v*ýber z tvorby*.
3. Laco Novomeský *Nedeľa* a *Romboid*.
4. Štefan Krčméry, Martin Rázus a Emil Boleslav Lukáč; v*ýber z tvorby*.
5. Maša Haľamová *Dar* a *Červený mak.*
6. Poetika slovenskej básnickej tvorby. Verzologická analýza verša.
7. Ivan Stodola *Čaj u pána senátora*, Peter Zvon *Tanec nad plačom.*
8. Katolícka moderna; Rudolf Dilong; v*ýber z tvorby*; Janko Silan *Piesne z Javoriny*
9. Valentín Beniak *Žofia*.
10. Július Barč-Ivan *Matka*.
11. Nadrealizmus; Rudolf Fabry *Uťaté ruky*; *výber z tvorby* V. Reisela a Š. Žáryho.
12. Literárna veda o medzivojnovej literatúre.
13. Sumarizácia poznatkov.

Dejiny literatúry a slovníky:

Slovník diel slovenskej literatúry 20. storočia
Čítame slovenskú literatúru I. a II, SAV, Bratislava 1997.
Marčok, V. a kol.: Dejiny slovenskej literatúry III, Bratislava 2006.
Kusý, I. - Šmatlák, S.: Dejiny slovenskej literatúry IV. Bratislava 1975.
Rosenbaum, K. a kol.: Dejiny slovenskej literatúry V. Bratislava 1984.
Bagin, A. - Kasáč, Z.: Dejiny slovenskej literatúry 3. Bratislava 1986.
Števček, J. a kol.: Dejiny slovenskej literatúry 4. Bratislava 1987.
Šmatlák, S.: Dejiny slovenskej literatúry 2. Bratislava 2002.

Ďalšia odporúčaná literatúra:

BARBORÍK, V., 2006. Prozaik Gejza Vámoš. Bratislava: SAP.
ČEPAN, O., 1977. Kontúry naturizmu. Bratislava: Slovenský spisovateľ.
ČEPAN, O., 1992. Literárne bagately. Bratislava: Archa.
HABAJ, M., 2005. Druhá moderna. Bratislava: Ars Poetica.
JURČO, J., 1991. Tvorba Margity Figuli. Bratislava: Tatran.
KOL., 2005. Slovník diel slovenskej literatúry 20. storočia. Bratislava: Kalligram.
MIKULA, V., 1997. Od baroka k postmoderne. Levice: L. C. A.
PAŠTEKA, J., 2002. Tvár a tvorba slovenskej katolíckej moderny. Bratislava: LÚČ.
PETRÍK, V., 2000. Desaťročie nádejí a pochybností. Bratislava: Kalligram.
PETRÍK, V. a V. BARBORÍK, 2009. Hľadanie minulého času. Bratislava: SLOVART.
SOUČKOVÁ, M., 2001. Personálna téma v prozaickom texte. Prešov: Náuka.
ŠMATLÁK, S., 1985. Dve storočia slovenskej lyriky. Bratislava: Tatran.
ZAJAC, P. a kol., 1997. Čítame slovenskú literatúru I. Bratislava: SAV.
ZAJAC, P., ed., 2014. Sondy: interpretácie kľúčových diel slovenskej literatúry 20. storočia. Bratislava: ÚSL SAV – Kalligram.

Slovenská literatúra po r. 1989

Skratka predmetu v MAISe: (1ISMK/U2L89/22)
Forma ukončenia: priebežné hodnotenie, 2 kr.
Vyučujúci: doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD.

Osnova disciplíny: Predmetom disciplíny *Slovenská literatúra po r. 1989* je literárnohistorický a interpretačný prieskum slovenskej poézie, prózy a drámy napísanej medzi rokmi po roku 1989 až po súčasnosť.

Cieľom disciplíny je získať dostatočný prehľad o literárnych, kultúrnych a spoločenských pomeroch v poslednej literárnohistoricky vyčleniteľnej etape, ktorá plynulo prechádza do aktuálnych javov a súčasnosti. Zahrnuje obdobie 90. rokov, prelom milénií, nástup komodifikácie umenia, globalizáciu, poetiku coolness a novú citlivosť, ďalej feminizmus a tzv. ženské písanie, individualizáciu umenia a nový status spisovateľa v 21. storočí. Dôležité je tiež poznať súčasné literárne a kultúrne organizácie, súťaže, časopisy a iné zdroje, v ktorých sa dnešná literatúra realizuje a poskytuje výskumný materiál.
Ťažiskom je poznanie slovenskej literatúry konca 20. storočia a jej pokračovanie v 21. storočí.
Znalosti literatúry vychádzajú z trojitej postupnosti:
1) poznanie určujúcich životných udalostí jednotlivých autorov (biografia, kontextové začlenenie)
2) prehľad o autorskej dielni jednotlivých autorov
3) detailné poznanie umeleckých textov z vlastnej čitateľskej recepcie.

1. Slovenská literatúra 90. rokov 20. storočia. Generačné rozvrstvenie, pokračujúci autori a debutanti. Nové podmienky pre tvorbu. Poézia 90. rokov.
Osamelí bežci a individuality (M. Rúfus, J. Buzássy, Mila Haugová, Dana Podracká a ďalší)

2. Slovenská próza na začiatku 90. rokov.
Peter Pišťanek *Rivers of Babylon* (1991), *Sekerou a nožom: poviedky 1981 – 1999* (1999)

3. Experimentálna poézia 90. rokov. Text generation a experimentujúce autorky po roku 2000.
Peter Macsovszky *Strach z utópie* (1994), Michal Habaj, Nóra Ružičková *Práce & intimita* (2012), Mária Ferenčuhová *Imunita* (2016) a Katarína Kucbelová *Vie, čo urobí* (2013)

4. Dvoj(o)samelý outsider v postmoderne – (Vladimír) Balla a neexistencia individuálneho štýlu/dekonštrukcia a mystifikácia – Tomáš Horváth.
Balla *Leptokaria* (1996), Balla: *V mene otca* (2011) Horváth, Tomáš: *Niekoľko náhlych konfigurácií* (1997)

5. Podoby duchovnej a spirituálnej poézie po roku 1989.
Erik Jakub Groch *Druhá naivita*, Rudolf Jurolek *Život je možný*, *Smrekový les* (2009, 2023), Marián Milčák, Peter Milčák, Ján Gavura a ďalší

6. Podoby slovenského feministického písania v próze.
Jana Juráňová *Utrpenie starého kocúra* (2000), Uršuľa Kovalyk: *Neverné ženy neznášajú vajíčka* (2002), *Travesty šou* (2004)

7. Pavel Vilikovský v premenách času. Konštanty a variácie tém a postojov.
Možnosť viacerých diel na výber.

8. K modelovaniu (patologickej) personálnej témy.
Ivana Dobrakovová *Bellevue* (2010), Monika Kompaníková *Miesto pre samotu* (2003) alebo *Piata loď* (2010)

9. DRÁMA Poetika divadiel GUnaGU a Stoka/*Chudobné divadlo*.
Viliam Klimáček *Mária Sabína* (1997), Predstavenie divadla Stoka: *Eo ipso* (dostupné na www.youtube.com)

10. Prozaické individuality: Hyperkriticizmus a vplyv publicistického písania u M. Kopcsaya a exotizmus v tvorbe M. Vadasa.
Márius Kopcsay *Zbytočný život* (vybrané texty) (2006), Marek Vadas *Liečiteľ* (2006)

Povinná odborná literatúra:

MARČOK, Viliam: *Dejiny slovenskej literatúry III*. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2004.
GAVURA, Ján a Marta SOUČKOVÁ, eds. *Slovník diel slovenskej literatúry po roku 1989*. Fintice: FACE, 2024.
PASSIA, Radoslav – Taranenková, Ivana (eds.): *Hľadanie súčasnosti. Slovenská literatúra začiatku 21. storočia*. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2014.
SOUČKOVÁ, Marta: *P[r]ózy po roku 1989*. Bratislava: Ars Poetica, 2009.
SOUČKOVÁ, Marta: *P[r]ózy po roku 2000*. Fintice: FACE, 2021.
ŠIMKO, Ján: Slovenská dráma po roku 1989. In: *Dejiny slovenskej drámy 20. storočia*. Vladimír Štefko a kol.: Bratislava: Divadelný ústav, 2011.

Literatúra na doplnkové štúdium:

DAROVEC, Peter: Diskusia o súčasnej slovenskej próze a najmä poviedke. In: *Romboid*, 2001, roč. 36, č. 4, s. 13 – 22.
DAROVEC, Peter: *On, Pišťanek.* Bratislava: Literárne informačné centrum, 2020.
GAVURA, Ján: *Lyrické iluminácie*. Prešov: OZ Slniečkovo, 2010.
HALVONÍK, Alexander: *Premeny (Slovenská próza na rozhraní storočí)*. Bratislava: Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2004.
HOCHEL, Igor – ČÚZY, Ladislav – KÁKOŠOVÁ, Zuzana: *Slovenská literatúra po roku 1989*. Bratislava: LIC, 2007.
HOSTOVÁ, Ivana: *Medzi entropiou a víziou*. Fintice: OZ FACE, 2014.
CHROBÁKOVÁ REPAR, Stanislava: *Diagnóza L.* Bratislava: Fraktál, o. z., 2020.
Kontexty tvorby Václava Pankovčína. Eds.: J. Sabol a M. Součková. Prešov: Náuka, 2001.
JENČÍKOVÁ, Eva – ZAJAC, Peter: Situácia súčasnej slovenskej literatúry. In: *Slovenské pohľady*, 1989, roč. 105, č. 2, s. 45 – 71.

JUHÁSOVÁ, Jana: *Od symbolu k latencii.* Ružomberok: VERBUM – vydavateľstvo KU, 2016.
KRŠÁKOVÁ, Dana: *Situácia súčasnej slovenskej literatúry (1990 – 2004)*. Dostupné na: http://www.iliteratura.cz/Clanek/17307/situacia-sucasnej-slovenskej-literatury-1-.
KRČMÉRYOVÁ, Eleonóra: *Poznámky k prozaickej (de)generácii. Pohľad na slovenskú mladú prózu 90. rokov*. Bratislava: Stimul, 2008.
K poetologickým a axiologickým aspektom slovenskej literatúry 90. rokov 20. storočia. Eds.: Ján Sabol, Marta Součková. Prešov: Náuka, 2004.
K poetologickým a axiologickým aspektom slovenskej literatúry po roku 1989 I. – V. Ed. Marta Součková. Prešov: FF PU, 2006 – 2012.
K poetologickým a axiologickým aspektom slovenskej literatúry po roku 2000 I. – V. Ed. Marta Součková. Prešov: FF PU, 2013 – 2018.
MILČÁK, Marián: *O nezrozumiteľnosti básnického textu.* Levoča: Modrý Peter, 2004.
MITKA, Marek: *Fragmentárnosť a tragično v slovanskej próze po roku 1989*. Krakov: Scriptum, 2013.
PASSIA, Radoslav: *Na hranici (Slovenská literatúra a východokarpatský hraničný areál).* Levoča: Modrý Peter, 2014.
REBRO, Derek: *Ženy píšu Poéziu, muži tiež.* Bratislava: Literárne informačné centrum, 2011.
RÉDEY, Zoltán: *Subverzia kánonu slovenskej prózy v novele Petra Pišťanka Mladý Dônč*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 2007.
RÉDEY. Zoltán: *Súčasná slovenská próza v kontexte civilizačno-kultúrnych premien*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 2007.
Slovník slovenských spisovateľov. Ed. Valér Mikula. Bratislava: Kalligram, 2005.
TARANENKOVÁ, Ivana: Premeny poetík? (Niekoľko poznámok k reflexii slovenskej literatúry po roku 1989). In: *Slovenská literatúra*, roč. 56, 2009, č. 4. Dostupné na http://www.jetotak.sk/autonomna-zona/slovenska-literatura-po-roku-1989.
TOP 5 2010 – 2013 (slovenská literárna a výtvarná scéna 2010 – 2016 v odbornej reflexii). Eds. Marta Součková, Ján Gavura, Richard Kitta. Prešov – Fintice: Občianske združenie FACE, 2012 – 2020.
ŠRANK, Jaroslav: *Kapitoly k súčasnej slovenskej literatúre*. Bratislava: Vl. nákl., 2013. Dostupné z: https://www.fedu.uniba.sk/fileadmin/pdf/Sucasti/Katedry/KSJL/publikacie/Srank_Kapitoly.pdf

Preklad umeleckého textu

Skratka predmetu v MAISe: (1ISJM/PPUMT/22)
Forma ukončenia: skúškou, 2 kr.

Vyučujúci: doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD.

Spôsob hodnotenia a skončenia štúdia predmetu:
Predmet je ukončený skúškou, ktorý má formu samostatného prekladu. Text je vybratý po dohode študenta s vyučujúcim. V priebehu semestra študent pravidelne chodí na semináre a pripravuje sa na čiastkové úlohy. Skúška spočíva aj v teoretickej charakteristike praktických úloh a konkrétneho prekladu.

Výsledky vzdelávania: Absolvent predmetu preklad umeleckého textu, dokáže zhodnotiť úroveň existujúceho umeleckého prekladu. Je schopný pripraviť preklad na pokročilej úrovni, zohľadňujúc pritom špecifiká konkrétneho umeleckého textu, ako aj jeho genologických špecifík (preklad prózy, poézie a iných foriem umeleckých textov). Ovláda základné zručnosti pri redigovaní textu pre potreby vydavateľskej praxe.

Osnova predmetu:
1. Špecifiká umeleckého textu z hľadiska prekladania (viacvýznamovosť, imaginácia, obraznosť, špecifické formálne znaky).
2. Analýza existujúcich prekladov.
3. Kritériá výberu umeleckého diela na preklad. Kritické porovnanie existujúcich prekladov.
4. Nácvik prekladových techník I.
5. Tvorba a analýza nových prekladových textov. Interpretácia v procese umeleckého prekladu.
6. Nácvik prekladových techník II.
7. Štylizácia ako problém v umeleckom preklade.
8. Nácvik prekladových techník III.
9. Báseň ako komplexný prekladateľský fenomén. Špecifiká viazaného verša a prekladateľské riešenia. Základy kritiky prekladu básnického textu.
10. Nácvik prekladových techník IV.
11. Jednotlivé úrovne a umelecké prostriedku v básni a preklade básne.
12. Nácvik prekladových techník V.
13. Historická poetika.

Odporúčaná literatúra:
ANDRIČÍK, M.: K poetike umeleckého prekladu. Levoča, 2004.
LEVÝ, J.: Umění překladu. Praha, Panorama 1983
ČERVENKA, M.: Významová výstavba literárního díla. Karolinum, Praha, 1992.
HEČKO, B.: Dobrodružstvo prekladu. Bratislava 1991.
HOCHEL, B.: Preklad ako komunikácia, Bratislava 1990.
POPOVIČ, A. a kol.: Originál – preklad. Interpretačná terminológia. Bratislava 1983.
MOUNIN, G.: Teoretické problémy překladu. Praha 1999.
PLUTKO, P.: Preklad a tlmočenie. Banská Bystrica 2002.
VILIKOVSKÝ, J.: Preklad ako umenie. Bratislava 1984.
VILIKOVSKÝ, J.: Preklad ako tvorba. Bratislava, Slovenský spisovateľ 1984.

ZAMBOR, J.: Preklad ako umenie. Bratislava, 2000.

Slovenská literatúra II

Skratka predmetu v MAISe: (1ISJM/PSLL2/22)
Forma ukončenia: skúška, 2 kr.
Vyučujúci: doc. Mgr. et Mgr. Ján Gavura, PhD.

Osnova disciplíny: Predmetom disciplíny *Slovenská literatúra II* je literárnohistorický a interpretačný prieskum slovenskej poézie, prózy a drámy napísanej v 20. a 21. storočí. Cieľom disciplíny je získať dostatočný prehľad o literárnych, kultúrnych, spoločenských a politických pomeroch. Ťažiskom je poznanie slovenskej literatúry prostredníctvom čitateľskej recepcie a v kontexte literatúry a spoločenských udalostí. To sa dosahuje trojitou optikou: 1) poznanie určujúcich životných udalostí jednotlivých autorov (biografia, história); 2) prehľad o autorskej dielni jednotlivých autorov; 3) detailné poznanie umeleckých textov z vlastnej čitateľskej recepcie.
Záverečné hodnotenie: predmet je ukončený skúškou, ktorej náplň je daná rozsahom disciplíny. Jej realizácia je ústnou formou alebo písomnou formou v podobe vedomostného testu. Stupnica hodnotenia je podľa platnej normy PU.

Osnova:
1. Charakteristika poézie symbolizmu. Estetické kánony a avantgarda.
Literatúra: *Ivan Krasko: Nox et Solitudo; poézia slovenskej moderny*
2. Umelecké smery medzivojnového obdobia na Slovensku a príklady autorov, ktorí tieto smery reprezentujú.
Literatúra: *Prehľady a exemplifikácia tvorby autorov (Š. Krčméry, M. Haľamová, J. Smrek, L. Novomeský a ďalší.*
3. Literárny expresionizmus v próze, dráme a poézii – svetový a slovenský kontext.
Literatúra: *Ján Hrušovský: Muž s protézou, Gejza Vámoš a ďalší*
4. Próza naturizmu prostredníctvom kľúčových autorov a príkladov ich diel.
Literatúra: *František Švantner Malka, Margita Figuli poviedky, D. Chrobák Drak sa vracia*
5. Literatúra socialistického realizmu. Znaky a kontexty literatúry a politiky.
Literatúra: *výberová tvorba - M. Lajčiak poézia, F. Hečko: Drevená dedina*
6. Sumarizácia vedomostí: cvičný test.
7. Nová generácia prozaikov 60. rokov 20. storočia.
Literatúra: *Jaroslava Blažková Nylonový mesiac, novely Jána Johanidesa Nerozhodný a Dušana Mitanu Psie dni.*
8. Poézia básnikov Trnavskej skupiny (konkretistov) a básnikov skupiny Osamelí bežci.
Literatúra: *výber z tvorby Jána Ondruša a Jána Stacha*
9. Poézia 60. rokov 20. storočia (Miroslav Válek, Milan Rúfus, generácia z medzivojnovej literatúry a básnické individuality).
Literatúra: *Miroslav Válek Dotyky a Milovanie v husej koži, Milan Rúfus Zvony*
10. Témy, postoje a nové prvky v literatúre 70. a 80. rokov 20. storočia.
Literatúra: *Poézia Š. Strážaya, L. Vadkerti Gavorníkovej a D. Heviera; próza V. Šikulu, L. Balleka, P. Jaroša a ďalších.*
11. Literatúra po roku 1989 I. Postmoderna a nová situácia v literatúre.
Literatúra: *Balla, P. Pišťanek, T. Horváth* (poviedky a román)
12. Literatúra po roku 1989 II. Kľúčové osobnosti súčasnej literatúry. Generačné rozvrstvenie.
Literatúra: *P. Macsovszky, M. Habaj, M. Ferenčuhová, E. J. Groch*
13. Sumarizácia vedomostí, príprava na skúšku.

Odporúčaná literatúra:

Slovník diel slovenskej literatúry 20. storočia.
Čítame slovenskú literatúru I., II. a III., Bratislava: ÚSlL SAV 1997.
Šmatlák, S.: Dejiny slovenskej literatúry 2. Bratislava: LIC 2002.
Marčok, V. a kol.: Dejiny slovenskej literatúry III, Bratislava: LIC 2006.
Passia, R. – Taranenková, I. (eds.): Hľadanie súčasnosti: slovenská literatúra začiatku 21. storočia.
Gavura, J. (ed.): Päť x päť: Antológia súčasnej slovenskej poézie. LIC, 2020.

PhDr. Milan Kendra, PhD.
milan.kendra@unipo.sk

SYLABUS: TEÓRIA UMELECKÉHO TEXTU
1ISMK/U2TEUT/22 (P – povinný predmet)

Predmet štúdia: Teória umeleckého textu
Študijný odbor: učiteľstvo a pedagogické vedy
Študijný program: učiteľstvo slovenského jazyka a literatúry v kombinácii (SjBf)
Akademický rok: 2026/2027 **Ročník:** 1. **Semester:** ZS
Spôsob ukončenia: priebežné hodnotenie **Kredity**: 3
Hodinová dotácia: 1p/1s = okrem seminárneho stretnutie 1x45 minút je povinnou súčasťou disciplíny Teória umeleckého textu podľa študijného programu aj prednáška – štvrtok 9.45 – 10.30 hod., miestnosť č. 97, prednáša doc. PhDr. Gabriela Mihalková, PhD.

Podmienky na absolvovanie predmetu: Aktívna účasť na seminároch, zapájanie sa do diskusie, vlastné interpretačné, kritické poznámky k analyzovaným textom na každom seminárnom stretnutí. Vypracovanie seminárnej práce, ktorej téma bude konkretizovaná na začiatku semestra. V seminárnej práci študent preukáže schopnosť spracovať odborný text a uvažovať o preberaných teoretických konceptoch. Kvalitatívne posúdenie odovzdanej seminárnej práce bude zohľadnené vo výslednom hodnotení. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako kombinácia hodnotenia seminárnej práce a bodového hodnotenia záverečného testu, ktorý bude administrovaný v poslednom týždni výučby.
Predmet je ukončený priebežným hodnotením. Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90 %, na získanie hodnotenia B 80 %, na hodnotenie C najmenej 70 %, na hodnotenie D 60 %, na hodnotenie E najmenej 50 %. Študent, ktorý získa menej ako 50 %, bude hodnotený stupňom FX.

Harmonogram seminárnych stretnutí:
1. Úvodné stretnutie. Organizačné pokyny – organizácia štúdia v zimnom semestri 2026/2027, štruktúra seminárnych stretnutí, individuálna príprava, zoznam odporúčanej sekundárnej literatúry, propozície a metodológia, informácie o hodnotení a podmienkach ukončenia disciplíny priebežným hodnotením.

2. Literatúra a jej skúmanie – skúmanie literatúry ako veda. Literárna veda, jej základné disciplíny a pomocné vedy. Literárna teória, história a kritika, vzájomné väzby disciplín literárnej vedy. Teória literatúry a jej charakteristiky.
Odborná literatúra k problematike:
ANDRIČÍK, M., (2015). Predmet výskumu teórie literatúry. In: *Kapitoly z teórie literatúry*. Košice: UPJŠ, Filozofická fakulta, 2015, s. 7-10.
PETRŮ, E., (2000). Co je literární věda? In: *Úvod do studia literární vědy*. Olomouc: Rubico, 2000, s. 17-48.
WELLEK, R. a A. WARREN, (1996). Literatura a její zkoumání. Literární teorie, kritika a historie. In: *Teorie literatury*. Olomouc: Votobia, 1996, s. 17-24, s. 52-63.
COMPAGNON, A., (2006). Na úvod. Kde sú naše staré lásky? In: *Démon teórie. Literatúra a bežné myslenie*. Bratislava: Kalligram, 2006, s. 7-26, pozri najmä kapitoly Teória, kritika, história / Teória alebo teórie / Teória literatúry alebo literárna teória.

ISER, W., (2009). Úvod. Proč teorie? Tvrdá a měkká teorie. Teoretické mody. Teorie a metoda. Teorie a diskurs. In: *Jak se dělá teorie*. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2009, s. 13-25.
CULLER, J., (2002). Co je to teorie? In: *Krátký úvod do literární teorie*. Brno: Host, 2002, s. 9-25.

3. Chápanie literatúry ako umenia a jej význam. Čo je to literatúra (a je vôbec taká otázka relevantná)? Načo je dobrá literatúra? Čo možno od nej očakávať? Umelecký literárny text a umelecké literárne dielo – rozsah, opozície a/alebo súvislosti pojmov. K problematike delimitácie „textu" a „diela". Text/dielo ako znaková, semiotická záležitosť. Textový a netextový priestor.
Odborná literatúra k problematike:
CULLER, J., (2002). Co je to literatura (a je vůbec taková otázka relevantní? Literatura a kulturní studia. In: *Krátký úvod do literární teorie*. Brno: Host, 2002, s. 26-50, s. 51-63.
WELLEK, R. a A. WARREN, (1996). Podstata literatury. Obecná, srovnávací a národní literatura. In: *Teorie literatury*. Olomouc: Votobia, 1996, s. 25-37, s. 64-74.
LOTMAN, J., (1990). Umenie ako jazyk. In: *Štruktúra umeleckého textu*. Bratislava: Tatran, 1990, s. 17-44, pozri najmä s. 17-35.
KUBÍNOVÁ, M., (2009). Text, dílo, význam, čtenář: implikace a souvislosti pojmů. In: *Text v pohybu četby. (Úvahy o významové a komunikační povaze literárního díla)*. Praha: Academia, 2009, s. 7-19.
RAKÚS, S., (2006). Prozaický text a prozaické dielo. In: *Teória umeleckého diela 1.* Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2006, s. 5-8.
RAKÚS, S. (2011). Textové a netextové priestory umeleckého diela. In: *Medzi látkou a témou*. Levoča: Modrý Peter, 2011, s. 13-16.

4. Literárna komunikácia – vymedzenie základných pojmov. Typológia funkcií jazyka v komunikačnom akte. Systém funkcií a kódov – referenčná, emotívna / expresívna, konatívna / apelatívna, fatická, metajazyková, poetická/estetická funkcia. Estetickosť umeleckej literatúry, estetický postoj. Kritérium estetickej funkcie, estetická norma a hodnota.
Odborná literatúra k problematike:
CHVATÍK, K., (2001). Estetická funkce. Estetická norma. Estetická hodnota. In: *Strukturální estetika*. Brno: Host, 2001, s. 65-73, s. 75-82, s. 83-87.
JAKOBSON, R., (1991). Lingvistika a poetika. In: *Lingvistická poetika*. Bratislava: Tatran, 1991, s. 36-75, pozri najmä s. 36-46.
PETRŮ, E., (2000). Co je literatura? In: *Úvod do studia literární vědy.* Olomouc: Rubico, 2000, s. 12-16.

5. Systém literárnej komunikácie, komunikačná a kontextová os v systéme literárnej komunikácie. Literárna komunikácia a teória informácie – estetická informácia, redundancia, entropia. Komunikácia a stavba diela – ikonickosť, operatívnosť, pojmovosť, zážitkovosť, subjektívnosť a sociatívnosť ako výrazové kategórie. Tenzia, detenzia a tenzívno-detenzívny oblúk. Metaforický a metonymický princíp.
Odborná literatúra k problematike:
MIKO, F., a A. POPOVIČ, (1978). *Tvorba a recepcia*. Bratislava: Tatran, 1978, s. 28-40, s. 51-55, s. 71-74, s. 79-80, s. 88-89, a konkrétne termíny v pripojenom Výkladovom slovníku termínov I., s. 160-219.

MIKO, F., (1973). Protiklad epiky a lyriky. In: *Od epiky k lyrike*. Bratislava: Tatran, 1973, s. 91-109.
MIKO, F., (1988). *Umenie lyriky*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1988, s. 133-153.
PLESNÍK, Ľ. a kol., (2011). *Tezaurus estetických výrazových kvalít*. Nitra: UKF v Nitre, FF a Ústav literárnej a umeleckej komunikácie, 2011, s. 33-42, s. 43-45, s. 61-66, s. 83-92, s. 152-163, s. 430-438.

6. Autorská zóna literárnej komunikácie. Koncepcia autora, autor a intencia, koherencia, téza o smrti autora. Problematika autora a autorstva – rozmanité prístupy k autorskému subjektu, funkcia autorského/umeleckého subjektu, komunikačná intencia.
Odborná literatúra k problematike:
BARTHES, R., (1968) 2006. Smrť autora. In: *Aluze*. Roč. 10, č. 3, s. 75-77.
BAGIN, A., (1979). Autorská stratégia v texte. In: *Literárne etudy*. Bratislava: Smena, 1979, s. 67-82.
CHATMAN, S., (2008). Reálný autor, implikovaný autor, vypravěč, reálný čtenář, implikovaný čtenář, narativní adresát. In: Příběh a diskurs. Narativní struktura v literatuře a filmu. Brno: Host, 2008, s. 152-158.
COMPAGNON, A., (2006). Autor. In: *Démon teórie*. Bratislava: Kalligram, 2006, s. 47-102.
HODROVÁ, D., (2001). Autor a čtenář v díle. In: *Na okraji chaosu. Poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst, 2001, s. 64-66.
ŠTOCHL, M., (2005). Autor. In: *Teorie literární komunikace. Úvod do studia literatury*. Praha: Akropolis, 2005, s. 59-64.

7. Recepčná zóna literárnej komunikácie. Interakcia čitateľ – text // text – čitateľ, súvislosti pojmov text – dielo. Čitateľ ako súčasť literárno-umeleckej komunikačnej situácie, typológia čitateľa, druhy čítania.
Odborná literatúra k problematike:
COMPAGNON, A., (2006). Čitateľ. In: *Démon teórie*. Bratislava: Kalligram, 2006, s. 151-179.
KUBÍNOVÁ, M., (2005). Problémy a paradoxy literární komunikace. In: *Na cestě ke smyslu. Poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst, 2005, s. 787-819.
ŠTOCHL, M., (2005). Čtení. In: *Teorie literární komunikace. Úvod do studia literatury*. Praha: Akropolis, 2005, s. 97-111.
ŠTEVČEK, J., (1977). Pokus o typológiu čítania. Čítanie a text. In: *Estetika a literatúra*. Bratislava: Tatran, 1977, s. 77-91.
ECO, U., (2004). Intertextová ironie a úrovně čtení. In: *O literatuře*. Praha: Argo, 2004, s. 201-223.
LIBA, P., (1987). Čítanie. In: *Čítanie a literárny proces*. Bratislava: Tatran, 1987, s. 99-135.

8. Čítanie – pôsobenie literárneho diela, čítanie a vnímanie, čítanie a interpretácia. K interpretácii umeleckého textu a interpretačným stratégiám. Problematika významu a zmyslu.
Odborná literatúra k problematike:
KUBÍNOVÁ, M., (2009). Co dělá čtenář s textem (a text se čtenářem); význam-znalost a význam-působení. In: *Text v pohybu četby. (Úvahy o významové a komunikační povaze literárního díla)*. Praha: Academia, 2009, s. 38-63.
ŠTOCHL, M., (2005). Interpretace. In: *Teorie literární komunikace. Úvod do studia literatury*. Praha: Akropolis, 2005, s. 112-130.
ŠTOCHL, M., (2005). Význam a smysl. In: *Teorie literární komunikace. Úvod do studia literatury*. Praha: Akropolis, 2005, s. 130-140.

9. Mimezis – diegezis. Východiskové okruhy genologického skúmania. Základný prehľad literárnych druhov.

Odborná literatúra k problematike:

COMPAGNON, A., (2006). Svet. In: *Démon teórie*. Bratislava: Kalligram, 2006, s. 103-150.

RIMMONOVÁ-KENANOVÁ, S., (2001). *Krátký historický přehled: diegesis a mimesis*. In: *Poetika vyprávění*. Brno: Host, 2001, s. 113-115.

PETRŮ, E., (2000). Organizace literárního díla. In: *Úvod do studia literární vědy*. Olomouc: Rubico, 2000, s. 71-94.

HAMAN, A., (1999). Literární druhy. In: *Úvod do studia literatury a interpretace* díla. Jinočany: Nakladatelství H & H, 1999, s. 122-135.

WELLEK, R. a A. WARREN, (1996). Literární žánry. In: *Teorie literatury*. Olomouc: Votobia, 1996, s. 322-339.

MEYER, H., (1999). Literární žánr. In: M. PECHLIVANOS a kol. *Úvod do literární vědy.* Praha: Herrmann & synové, 1999, s. 74-84.

10. Výrazové formy – poézia, próza, verš, veta.

Odborná literatúra k problematike:

ČEPAN, O., (2003). Poézia a próza. In: *Literárnoteoretické state*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2003, s. 101-121.

LOTMAN, J., (1990). Poézia a próza. In: *Štruktúra umeleckého textu*. Bratislava: Tatran, 1990, s. 115-126.

ANDRIČÍK, M., (2015). Verzológia. In: *Kapitoly z teórie literatúry*. Košice: UPJŠ, Filozofická fakulta, 2015, s. 115-145.

ŠIDÁK, P., (2013). Poezie, próza, dialog. In: *Úvod do studia genologie*. Praha: Akropolis, 2013, s. 60-65.

HRABÁK, J., (1977). Verš a próza jako dvě hlavní výrazové formy umělecké literatury. In: *Úvod do studia literatury*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977, s. 42-59.

PETRŮ, E., (2000). Versologie. In: *Úvod do studia literární vědy*. Olomouc: Rubico, 2000, s. 118-128.

11. Monologický a dialogický princíp. Rozprávač, lyrický subjekt, dramatická postava.

Odborná literatúra k problematike:

MISTRÍK, J., (1979). Vyčlenenie základných pojmov. Kompozícia dramatického textu. In: *Dramatický text*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1979, s. 9-21, s. 110-141.

HORN, E., (1999). Subjektivita v lyrice: „Prožitek a báseň“, „lyrické já“. In: M. PECHLIVANOS a kol. *Úvod do literární vědy.* Praha: Herrmann & synové, 1999, s. 293-305.

ČERVENKA, M., (2005). Lyrický subjekt. In: *Na cestě ke smyslu. Poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst, 2005, s. 756-763.

STANZEL, F. K., (1988). Zprostředkovanost jako druhový znak vyprávění. In: *Teorie vyprávění*. Praha: Odeon, 1988, s. 12-20.

MUKAŘOVSKÝ, J., (2007). Dialog a monolog. In: *Studie II*. Brno: Host, 2007, s. 89-115.

12. Vysoké a nízke v umení. Umelecká – konvenčná/populárna – braková/triviálna literatúra. Populárna literatúra a gýč.

Odborná literatúra k problematike:

ŠIDÁK, P. (2013). Vysoké a nízké (v) umění. In: *Úvod do studia genologie*. Praha: Akropolis, 2013, s. 202-221.

HRABÁK, J., (1989). *Od laciného optimismu k hororu: K historii a patologii dvou odvetví literárního braku*. Praha: Melantrich, 1989.
HRABÁK, J., (1986). *Napínavá četba pod lupou: ze studií o paraliteratuře*. Praha: Československý spisovatel, 1986.
LIBA, P., (1981). *Kontexty populárnej literatúry*. Bratislava: Tatran, 1981.
JANÁČEK, P., (2004). *Literární brak*. Brno: Host, 2004, pozri najmä s. 17-59.

Podmienky na udelenie priebežného hodnotenia:

- Pravidelná účasť a aktivita na seminárnych stretnutiach. Povolené maximálne 2 absencie. Absenciu na priamej výučbe je možné kompenzovať formou individuálnych konzultácií, na ktoré sa poslucháč pripravuje individuálne, resp. podľa odporúčaní vedúceho seminárov podľa témy vymeškaného seminárneho stretnutia. Konzultácie je potrebné absolvovať do konca riadnej výučby v LS 2026/2027. Účasť študentov na hodinách priamej výučby je povinná. Študent s neospravedlnenou neúčasťou je hodnotený známkou FX.
- Úspešné absolvovanie písomnej vedomostnej previerky z problematiky disciplíny Teória umeleckého textu. Termín konania testu bude stanovený vzájomnou dohodou, obvykle je administrovaný v zápočtovom týždni / v poslednom týždni výučby. Na úspešné absolvovanie písomnej vedomostnej previerky je potrebné získať min. 50% bodov celkového bodového hodnotenia. V prípade prvej neúspešnej písomnej previerky má poslucháč nárok na jednu opravnú písomnú previerku. Opravná písomná previerka je administrovaná v priebehu skúškového obdobia, termín bude vypísaný v MAIS a na termín bude potrebné sa prihlásiť (MAIS).

Tabuľka hodnotenia písomnej vedomostnej previerky: maximálny počet bodov 50:
A: min. 90 % bodového hodnotenia
B: min. 80 % bodového hodnotenia
C. min. 70 % bodového hodnotenia
D: min. 60 % bodového hodnotenia
E: min. 50 % bodového hodnotenia

Sylabus: Slovenská literatúra realizmu a moderny
1ISMK/U2SLRM/22 (P – povinný predmet)

Predmet štúdia: Slovenská literatúra realizmu a moderny
Študijný odbor: učiteľstvo a pedagogické vedy
Študijný program: učiteľstvo slovenského jazyka a literatúry v kombinácii (SjBf)
Akademický rok: 2026/2027 **Ročník**: 2. **Semester:** ZS
Spôsob ukončenia: S (skúška) **Kredity**: 2
Hodinová dotácia: 0p/2s seminár – 2 x 45 minút (k dispozícii aj prednáška ako samostatný PV (povinne voliteľný) predmet – Kapitoly zo slovenskej literatúry realizmu a moderny 1ISMK/U2SKRM/22 (PV), utorok 14.10 – 14.55 hod, miestnosť č. 172, prednáša PhDr. M. Kendra, PhD.)

Harmonogram seminárnych stretnutí:
1. Úvodné stretnutie. Organizačné pokyny – organizácia štúdia v zimnom semestri 2026/2027, štruktúra seminárnych stretnutí, individuálna príprava na seminár, zoznam sekundárnej literatúry, propozície a metodológia.

2 A. Matičné obdobie a premeny literárnych štruktúr – konfigurácie literárneho systému a jeho fungovanie – odklon od romantických alegórií a symbolov, ich prehodnocovanie racionalistickou skepsou a postupmi komického (karikatúra), romantická irónia a romantický subjektivizmus v literárnom tvare. Postromantizmus ako historická a poetologická udalosť slovenskej literatúry.
Literatúra na seminár:
Jonáš Záborský: *Chruňo a Mandragora*
RAKÚS, S., (1978). Humor a satira v Záborského diele. In: *Biografické štúdie 8 (1978)*. Zborník. Martin: Matica slovenská, 1978, s. 89 – 97, resp. aj ako: RAKÚS, S., (1988). Autorský subjekt a profil komična (Humor a satira v Záborského diele). In: *Epické postoje*. Bratislava: Smena, 1988, s. 31 – 43.
ČEPAN, O., (1978). Paradoxy Jonáša Záborského. In: *Biografické štúdie 8 (1978)*. Zborník. Martin: Matica slovenská,1978, s. 11 – 21.
ZAJAC, P., (2005). Kocúrkovo ako slovenský antimýtus. In: *Slovenská literatúra*, roč. 52, č. 4-5, s. 348 – 368. Dostupné na: https://www.sav.sk/journals/uploads/01071323--SL-2005-4-5-Zajac-348-368.pdf.
Povinná literatúra:
ČEPAN, O., (1965). Literárna tvorba po revolúcii. Próza. Spoločenská próza. Jonáš Záborský. In: *Dejiny slovenskej literatúry III. Literatúra druhej polovice 19. storočia*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 182 – 210.
MIKULA, V., (2005). Heslo Jonáš Záborský. In: *Slovenský literárny realizmus I*. Bratislava: SLOVENSKÝ TATRAN, 2005. s. 20 – 21, s. 121 – 140.

2. B. Matičné obdobie a premeny literárnych štruktúr – k tematizovaniu rozporov medzi idealizovaním a existenčnými problémami. Princíp identity, dvojtvárnosť a zámena totožnosti v tvarovaní personálnej témy. Inovácie témy a štýlu v komicky modelovanej próze. Postromantizmus ako historická a poetologická udalosť slovenskej literatúry.
Literatúra na seminár:
Gustáv Kazimír Zechenter-Laskomerský: *Radvanský jarmok* / Ľudovít Kubáni: *Emigranti*
PETRUS, P., (1977). Zechenterova poviedka. (K štruktúrno-typologickej charakteristike Zechenterovej poviedky). In: *G. K. Zechenter-Laskomerský. Život a dielo 1824 – 1908*. Košice: Východoslovenské vydavateľstvo, 1977, s. 24 – 34.

KRULÁKOVÁ, A., (2011). K podobe postromantického diskurzu v diele Ľudovíta Kubániho. In: *Reálna podoba realizmu*. Bratislava: Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011, s. 168 – 183. Publikácia je k dispozícii na stiahnutie na: https://www.academia.edu/5015421/Realna_podoba_realizmu_zbornik.

Povinná literatúra:

ČEPAN, O., (1965). Literárna tvorba po revolúcii. Humoristická próza – krátke formy. Ľ. Kubáni. In: *Dejiny slovenskej literatúry III. Literatúra druhej polovice 19. storočia*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied,1965, s. 210 – 218.

ČEPAN, O., (1965). Literárna tvorba po revolúcii. Próza. Spoločenská próza. G. K. Zechenter Laskomerský. In *Dejiny slovenskej literatúry III. Literatúra druhej polovice 19. storočia*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 250 – 262.

MIKULA, V., (2005). Heslo Ľudovít Kubáni. In: *Slovenský literárny realizmus I*. Bratislava: SLOVENSKÝ TATRAN, 2005, s. 232 – 233, s. 342 – 355.

MIKULA, V., (2005). Heslo G. K. Zechenter Laskomerský. In: *Slovenský literárny realizmus I*. Bratislava: SLOVENSKÝ TATRAN, 2005, s. 142 – 143, s. 214 – 230.

3. A. Romantický idealistický odkaz v kontexte politicko-liberálnych a národných emancipačných snáh. Polemika o almanach *Napred* ako stretnutie dvoch (nielen) literárnych myšlienkovo-estetických koncepcií. Básnická a prozaická tvorba Kolomana Banšella, teoretické a kritické pohľady na literatúru. Význam metódy a štýlu básnických začiatkov Pavla Országha pre formovanie poetiky a estetiky v oblasti poézie. Országhove inovácie verša, jambického sylabotonizmu a štýlotvorných postupov.

Literatúra na seminár:

Koloman Banšell: *Petőfimu* / *Rozpomienka na Zemplín* / *Priateľovi* / *Nechváľte ľud môj* / *Len ma ľúb*

Koloman Banšell: *Rozbor znelky* / *Podľa čoho sa má súdiť báseň?*

Pavol Országh: *Napred*

ŠMATLÁK, S., (1961). Zrážka so „starými“. In: *Hviezdoslav. Zrod a vývin jeho lyriky*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1961, s. 40 – 66.

ŠMATLÁK, S., (1961). Zápas o prozódiu. In: *Hviezdoslav. Zrod a vývin jeho lyriky*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1961, s. 67 – 89.

HUČKOVÁ, D., (2011). Právo kritického pohľadu. In: *Sondy do slovenskej literatúry 19. storočia*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011, s. 324 – 341.

KENDRA, M., (2012). Makrokompozičný činiteľ v recepcii básní P. Országha z prešovského obdobia. In: *Špecifiká kultúrneho a spoločenského vývoja východného Slovenska*. Prešov: FF Prešovskej univerzity v Prešove, 2012, s. 222 – 233. Publikácia je dostupná na stiahnutie na: https://www.researchgate.net/publication/258323935_The_specific_of_cultural_and_social_development_of_Eastern_Slovakia_Specifika_kulturneho_a_spolocenskeho_vyvoja_vychodneho_Slovenska

Povinná literatúra:

GAŠPARÍK, M., (1963). *Koloman Banšell – Túhy mladosti*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1963.

VONGREJ, P., (1990). Banšellove „túhy mladosti“. In: *Božena Slančíková-Timrava. Koloman Banšell. Zborník*. Martin: Matica slovenská, 1990, s. 150 – 157.

3. B. Spoločenská problematika a estetika výrazu – hľadanie ideovo-estetického a hodnotovo závažného básnického riešenia. Premeny Hviezdoslavovej básnickej estetiky v lyrických cykloch.

Literatúra na seminár:

Pavol Országh Hviezdoslav: *Letorosty I. / Sonety*

ŠMATLÁK, S., (1961). Básnikova estetika. Intermezzo: Sonety. In: *Hviezdoslav. Zrod a vývin jeho lyriky*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1961, s. 215 – 243.
ZAJAC, P., (2015). Parnasizmus v slovenskej literatúre. In: *Český a slovenský literární parnasismus*. Brno: Host, 2015, s. 166 – 188.

Povinná literatúra:

ŠMATLÁK, S., (1971). Hviezdoslav dnes a v nás. In: *150 rokov slovenskej lyriky*. Bratislava: Tatran, 1971, s. 130 – 147.
ŠMATLÁK, S., (1965). Hviezdoslav. In: *Dejiny slovenskej literatúry III. Literatúra druhej polovice 19. storočia*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 656 – 711.

4 A. K epickej poézii Pavla Országha Hviezdoslava. Postoj k tradícii veršovanej epiky, kryštalizovanie epického obrazu v poézii. Analýza systému obraznosti, motivického princípu a formálneho ustrojenia kratšej veršovanej epiky.

Literatúra na seminár:

Pavol Országh Hviezdoslav: *Bútora a Čútora* / *Ežo Vlkolinský (výber)*
TURČÁNY, V., (1956). Hviezdoslavov epický obraz dediny pred Vlkolínom. In: *Slovenská literatúra*. roč. 3., č. 2, s. 144 –163.
ZAJAC, P., (1975). Ežo Vlkolinský a jeho prepis do prózy. In: *P. O. Hviezdoslav. Text a kontext*. Dolný Kubín – Nitra: Literárne múzeum P. O. Hviezdoslava v Dolnom Kubíne, 1975, s. 71 – 90.

Povinná literatúra:

GBÚR, J., (2006). Hviezdoslav – kultová osobnosť slovenskej poézie. In: *Pavol Országh Hviezdoslav. Básnické dielo*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2006, s. 626 – 638.

4. B. Svetozár Hurban Vajanský. *Tatry a more* – princípy novej básnickej estetiky. Problém autentickosti a štylizovanosti Vajanského poézie. Východiská a hodnotová orientácia Vajanského publicistiky. Vajanský ako esejista, redaktor a literárny kritik.

Literatúra na seminár:

Svetozár Hurban-Vajanský: *Tatry a more* (*Zvuky, Jaderské listy, Sny a báje, Herodes*)
VAJANSKÝ, S. H., (1979). Literárna činnosť. In: *Slovenská literárna kritika 2*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1979, s. 154.
VAJANSKÝ, S. H., (2008). Slovensko a jeho život literárny. Literatúra a národ. In: *Koreň a výhonky. Články*. Bratislava: Ústav slovenskej literatúry SAV / Kalligram, 2008, s. 312 – 319.
VAJANSKÝ, S. H., (2008). Slovenská kultúra. In: *Koreň a výhonky. Články*. Bratislava: Ústav slovenskej literatúry SAV / Kalligram, 2008, s. 330 – 338.

Povinná literatúra:

MIKULA, V., (2010). Svetozár Hurban Vajanský. Vajanský básnik. In: *Kapitoly zo slovenského realizmu*. Bratislava: Univerzita Komenského, Vydavateľstvo UK, 2010, s. 65 – 85. (pozri aj MIKULA, V., (2011). *Výbor z lyriky. Svetozár Hurban Vajanský*. Bratislava: Cathedra, 2011.).
ŠMATLÁK, S., (1971). Princípy novej básnickej estetiky. Poézia S. H. Vajanského. In: *150 rokov slovenskej lyriky*. Bratislava: Tatran, 1971, s. 99 – 129.

5 A. Genéza epickej postavy – smerovanie Svetozára Hurbana Vajanského k románovému protagonistovi a románovej skutočnosti. Psychologické ustrojenie postáv. Proces hľadania „skutočných ľudí“ a domáceho realistického výrazu – ideové národovectvo, aktuálna dobová problematika a predstavy o spoločenskej koncepcii vo Vajanského novelistike.

Literatúra na seminár:
Svetozár Hurban Vajanský: *Letiace tiene*
ŠTEVČEK, J., (1979). Letiace tiene – Román ideí a hudby. In: *Esej o slovenskom románe*. Bratislava: Tatran, 1979, s. 60 – 72.
MIKULOVÁ, M., (2018). Hľadanie modelov národnej reprezentácie. In: *Svetozár Hurban Vajanský. Na rozhraní umenia a ideológie*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2018, s. 17-31.
TARANENKOVÁ, I., (2011). Ideálom k realite. In: *Sondy do slovenskej literatúry 19. storočia*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011, s. 298 – 323.
Povinná literatúra:
ŠTEVČEK, J., (1979). Feriencíkovi *Bratia*, Vajanského *Sestry*. In: *Esej o slovenskom románe*. Bratislava: Tatran, 1979, s. 49 – 59.
KUSÝ, I., (1965). Svetozár Hurban Vajanský. In: *Dejiny slovenskej literatúry III. Literatúra druhej polovice 19. storočia*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 596 – 653.
TARANENKOVÁ, I., (2008). Svetozár Hurban Vajanský – medzi ideou národa a ideálom umenia. In: *Koreň a výhonky. Články*. Bratislava: Ústav slovenskej literatúry SAV / Kalligram, 2008, s. 562 – 583.

5. B. Typológia a vývinové problémy Kukučínových poviedok. Koncept epickej harmónie ako progresívny/regresívny štýlotvorný princíp v procese genézy Kukučínovej umeleckej metódy. Problém výberu témy, posuny autorského postoja, premeny kompozičného rámca, nové riešenia v sujetovej výstavbe poviedok do a po r. 1886. Modelovanie literárnej postavy, stupňovanie napätia, melanchólia a nostalgia v Kukučínovej próze.
Literatúra na seminár:
Martin Kukučín: *Na jarmok!* / *Z teplého hniezda* / *Veľkou lyžicou*
KENDRA, M., (2010). Sociologický a antropologický rozmer humoru (Od romanticko-sentimentálnych poviedok k Rysavej jalovici). In: *Kukučín v interpretáciách*. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2010, s. 83 – 91.
TARANENKOVÁ, I., (2011). „Z teplého hniezda“. K zdrojom Kukučínovej melanchólie a nostalgie. In: *Sondy do slovenskej literatúry 19. storočia*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011, s. 342 – 355.
ČEPAN, O., (2001). Kukučín – novátor tradícií. In: *Próza slovenského realizmu*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2001, s. 121 – 133.
Povinná literatúra:
NOGE, J., (1965). Martin Kukučín. In: *Dejiny slovenskej literatúry III. Literatúra druhej polovice 19. storočia*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 715 – 754.
MIKULOVÁ, M. a V. MIKULA, (2006). Heslo Martin Kukučín. In: *Slovenský literárny realizmus II*. Bratislava: SLOVENSKÝ TATRAN, 2006, s. 408 – 410, s. 563 – 597.
ČEPAN, O., (2001). Kukučín a tradície poromantickej prózy. In: *Próza slovenského realizmu*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2001, s. 94 – 120.

6. A. Nesujetová a sujetová línia prózy Eleny Maróthy-Šoltésovej. Premeny Šoltésovej poetiky – od vecnej deskripcie prostredia a detailných záberov reality k tzv. ideálnemu realizmu s prevahou literárnej fikcie a k biograficko-memoárovej tvorbe. Zvykoslovie, memoáre a “sociológia dediny“ v Šoltésovej prózach, ideové šablóny a výrazové klišé v novelách so spoločenskou tematikou.
Literatúra na seminár:
Elena Maróthy-Šoltésová: *Prípravy na svadbu* / *Moje deti*

ČEPAN, O., (2001). Dva typy Šoltésovej prózy. In: *Próza slovenského realizmu*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2001, s. 85 – 93.
ŠTEVČEK, J., (1979). Pravdepodobnosť románu a pravda života. In: *Esej o slovenskom románe*. Bratislava: Tatran, 1979, s. 163 – 182.
MIKULOVÁ, M., (2011). V dilemách rozumu a citu. In: *Sondy do slovenskej literatúry 19. storočia*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011, s. 419 – 440. (pozri aj MIKULOVÁ, M., (2010). V dileme rozumu a citu. In: *Slovenská literatúra*, roč. 57, č. 1, s. 14 – 28.)

Povinná literatúra:

MIKULOVÁ, M., (2010). Elena Maróthy-Šoltésová. Kritická osobnosť E. M. Šoltésovej. In: *Kapitoly zo slovenského realizmu*. Bratislava: Univerzita Komenského, Vydavateľstvo UK, 2010, s. 99 – 118.
MIKULOVÁ, M. a V. MIKULA. (2006). Heslo Elena Maróthy-Šoltésová. In: *Slovenský literárny realizmus II*. Bratislava: SLOVENSKÝ TATRAN, 2006, s. 210 – 212, s. 276 – 302.
MARÓTHY-ŠOLTÉSOVÁ, E., (1958). O vplyve zábavného čítania. Načo sú tie ženské časopisy? Ešte niečo o lektúre. In: *Pohľady na literatúru*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1958, s. 92 – 105 / s. 106 – 108 / s. 113 – 116.
Pozri aj: MIKULOVÁ, M., (2015). Elena Maróthy-Šoltésová. In: *Tri spisovateľky*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2015, s. 13 – 68.

6. B. Žánrová diferenciácia tvorby Terézie Vansovej. Prekonávanie romantizujúceho spôsobu písania T. Vansovej v cestopisnej próze s literárnym rámcovaním. K otázke česko-slovenskej vzájomnosti. Životná empíria a reprodukcia reality, dokumentárny akcent a beletristické maniere ako súčasť jednej zložky Vansovej literárneho diela.

Literatúra na seminár:

Terézia Vansová: *Julinkin prvý bál* / *Pani Georgiadesová na cestách*
MIKULOVÁ, M. a V. MIKULA, (2006). *Slovenský literárny realizmus II*. Bratislava: SLOVENSKÝ TATRAN, 2006, s. 304 – 306, s. 344 – 381, s. 382 – 406.
MIKULOVÁ, M., (2010). Terézia Vansová. Vansovej neskorý biedermeier. In: *Kapitoly zo slovenského realizmu*. Bratislava: Univerzita Komenského, Vydavateľstvo UK, 2010, s. 117 – 126.
MIKULOVÁ, M., (2011). Závažnosť „veselého cestopisu“. In: *Sondy do slovenskej literatúry 19. storočia*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011, s. 396 – 418.

Povinná literatúra:

NOGE, J., (1978). Terézia Vansová a jej dielo. In: *Drahé postavy*. Bratislava: Tatran, 1978, s. 439 – 458.
ŠTEVČEK, J., (1994). Sirota Podhradských. Biele miesta v dejinách slovenského románu. In: *Literárny archív 29/92, 30/93*. Martin: Matica slovenská, 1994, s. 209 – 212.
PETRÍK, V., (1994). Ženy – spisovateľky. In: *Literárny archív 29/92, 30/93*. Martin: Matica slovenská, 1994, s. 193 – 198.
Pozri aj: MIKULOVÁ, M., (2015). Terézia Vansová. In: *Tri spisovateľky*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2015, s. 69 – 140.

7. A. Ladislav Nádaši-Jégé. O možnostiach analýzy a kritickej reflexie kultúrno-spoločenského prostredia prostredníctvom literárnej výpovede. K problémom Nádašiho umeleckej metódy a ironicko-parodickým postupom modelovania, pozorovania a experimentovania s literárnou postavou. Deformačné tvarovanie spoločenského a individuálneho habitu v personálnej téme.

Literatúra na seminár:

Ladislav Nádaši-Jégé: *Výhody spoločenského života / Žart*

PETRÍK, V., (1956). Literárne prvotiny Jégého. In: *Slovenská literatúra*, roč. 3., č. 4, s. 381 – 405.
ČEPAN. O., (1984). Realizmus a naturalizmus. Pozorovanie a experiment. In: *Stimuly realizmu*. Bratislava: Tatran, 1984, s. 252 – 268 / s. 269 – 288. Publikácia dostupná aj na: https://monoskop.org/images/c/c4/Cepan_Oskar_Stimuly_realizmu.pdf

Povinná literatúra:

ŠMATLÁK, S. a I. KUSÝ, (1975). Ladislav Nádaši. In: *Dejiny slovenskej literatúry IV. Literatúra na rozhraní 19. a 20. storočia.* Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 1975, s. 122 – 134.
PETRÍK, V., (1979). Predpoklady. In: *Človek v Jégého diele*. Bratislava: Tatran, 1979, s. 7 – 51.

7. B. Ľudmila Podjavorinská – lyrika v kontexte dobovej literárnej kritiky. Charakteristika lyrického sveta a subjektu Podjavorinskej lyriky. Novely a črty s postavami ľudového a psychologického typu.

Literatúra na seminár:

Ľudmila Podjavorinská: *Z vesny života / Ondráš / „Ideál"*
GÁFRIK, M., (1965). Básnická „medzigenerácia". Od Hviezdoslava ku Kraskovi (stať k Ľ. Podjavorinskej). In: *Poézia slovenskej moderny*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 60 – 76.
ŠIMKOVIČ, A., (1994). Poznámky o próze Ľ. Podjavorinskej. In: *Literárny archív 29/92, 30/93*. Martin: Matica slovenská, 1994, s. 128 – 133.
PÚCHYOVÁ, I., (1994). Podjavorinskej Ondráš a Kukučínov Neprebudený. Pokus o porovnanie. In: *Literárny archív 29/92, 30/93*. Martin: Matica slovenská, 1994, s. 134 – 141.

Povinná literatúra:

ŠMATLÁK, S. a I. KUSÝ, (1975). Ľudmila Podjavorinská. In: *Dejiny slovenskej literatúry IV. Literatúra na rozhraní 19. a 20. storočia.* Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV,1975, s. 156 – 173, s. 327 – 334.
HUČKOVÁ, D., (2011). *Slovenská moderna*. Bratislava: Kalligram, Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011, state venované Ľ. Podjavorinskej (+ antológia textov). Publikácia dostupná aj na: https://sav-sk.academia.edu/DanaHu%C4%8Dkov%C3%A1.

8. A. Božena Slančíková-Timrava a jej úsilie o rozrušovanie literárneho klišé. K problematike kompozície, literárnej štylizácie a subjektívnej zaangažovanosti postáv. Timravin výraz v prózach s autobiografickou hrdinkou a v prózach so sociálnou dedinskou problematikou. Podiel irónie na modelovaní vonkajšieho a vnútorného sveta literárnej postavy – lingvistické, paralingvistické a extralingvistické prostriedky v kontexte personálnej témy, funkčnosť detailu.

Literatúra na seminár:

Božena Slančíková-Timrava: *Za koho ísť / Nemilí*
PAULINY, E., (2005). Štruktúra Timravinej poviedky *Nemilí*. In: *Od iniciatívy k tradícii. Štrukturalizmus v slovenskej literárnej vede od 30. rokov po súčasnosť*. Brno: Host, 2005, s. 52 – 71.
MIKULOVÁ, M., (2010). Hra a/alebo život, mizantropia po slovensky. In: *Paradoxy realizmu. Neklasickí klasici slovenskej prózy*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2010, s. 33 – 46.
ZAJAC, P., (1990). Timravin vonkajší a vnútorný svet. In: *Božena Slančíková Timrava / Koloman Banšell*. Zborník. Martin: Matica slovenská, 1990, s. 39 – 43.

Povinná literatúra:

ČEPAN, O., (2001). Timrava a metóda literárneho realizmu. In: *Próza slovenského realizmu*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2001, s. 134 – 186.
ŠMATLÁK, S. a I. KUSÝ, (1975). Božena Slančíková-Timrava. In: *Dejiny slovenskej literatúry IV. Literatúra na rozhraní 19. a 20. storočia.* Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 1975, s. 386 – 417.
Pozri aj: MIKULOVÁ, M., (2015). Božena Slančíková Timrava. In: *Tri spisovateľky*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2015, s. 141 – 238.

8. B. Jozef Gregor Tajovský – literárno-historický kontext tvorby, tematické a naratologické špecifiká prózy J. G. Tajovského. Polemika medzi subjektom a objektom ako Tajovského tvorivá metóda v próze. Funkcie rozprávača a charakteristika umeleckého jazyka v Tajovského poviedkach, k hodnoteniu Tajovského prózy v dobovej literárnej kritike.
Literatúra na seminár:
Jozef Gregor Tajovský: *Do konca* / *Horký chlieb* / *Mamka Pôstková* / *Maco Mlieč* / *Ťažký boj*
ČEPAN, O., (2001). Tajovský prozaik. In: *Próza slovenského realizmu*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2001, s. 195 – 205.
MIKULOVÁ, M., (2010). Skeptický optimista Tajovský. In: *Paradoxy realizmu. Neklasickí klasici slovenskej prózy*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2010, s. 69 – 84.
KENDRA, M., (2015). Hlasy národného hlásnika (príspevok k obrodeneckému profilu osobnosti J. G. Tajovského). In: *Knižná kultúra Slovenska koncom 19. a v prvej polovici 20. storočia. Osobnosti, udalosti, dobová tlač*. Prešov: Štátna vedecká knižnica, 2015, s. 24 – 36.
Povinná literatúra:
ČEPAN, O., (1984). Tri funkcie rozprávača. In: *Stimuly realizmu*. Bratislava: Tatran, 1984, s. 330 – 345. Publikácia dostupná aj na:
https://monoskop.org/images/c/c4/Cepan_Oskar_Stimuly_realizmu.pdf
ŠMATLÁK, S. a I. KUSÝ, (1975). Jozef Gregor Tajovský. In: *Dejiny slovenskej literatúry IV. Literatúra na rozhraní 19. a 20. storočia.* Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 1975, s. 418 – 464.
MIKULOVÁ, M., (2006). Heslo Jozef Gregor Tajovský. In: *Slovenský literárny realizmus III*. Bratislava: SLOVENSKÝ TATRAN, 2006, s. 400 – 405, s. 498 – 537.

9. A. Janko Jesenský básnik a prozaik. Inovácia umeleckého nazerania a básnických prostriedkov v Jesenského lyrike. K výrazovým realizáciám kategórie komického v Jesenského tvorbe – vzťah komického a sentimentálneho. Jesenského novoromantické novely a spoločensko-kritická humoristická próza. Variácie komického medzi vnútornými pohnútkami a vonkajšími dôsledkami v Jesenského prózach.
Literatúra na seminár:
Janko Jesenský: *Verše (výber)* / *Cestoval som na Štedrý večer* / *Koniec lásky* / *Otroci*
GÁFRIK, M., (1965). Jesenský I. In: *Poézia slovenskej moderny*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 80 – 131.
GÁFRIK, M., (1993). Modernistické tendencie v novelách Janka Jesenského. In: *Próza slovenskej moderny*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1993, s. 58 – 92.
Povinná literatúra:
GÁFRIK, M., (2006). Básnické začiatky. Juvenílie. Zrodenie básnika. Verše 1905. In: *Básnik Janko Jesenský*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 2006, s. 9 – 61.
ČEPAN, O., (1984). Komické proti sentimentálnemu. Tragikomický spor duše a tela. In: *Stimuly realizmu*. Bratislava: Tatran, 1984, s. 375 – 408. Publikácia dostupná aj na: https://monoskop.org/images/c/c4/Cepan_Oskar_Stimuly_realizmu.pdf

ŠMATLÁK, S. a I. KUSÝ, (1975). Janko Jesenský. In: *Dejiny slovenskej literatúry IV. Literatúra na rozhraní 19. a 20. storočia.* Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 1975, s. 465 – 513.
HUČKOVÁ, D., (2011). *Slovenská moderna*. Bratislava: Kalligram, Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011, state venované J. Jesenskému (+ antológia textov). Publikácia dostupná aj na: https://sav-sk.academia.edu/DanaHu%C4%8Dkov%C3%A1.
MIKULOVÁ, M., (2006). Heslo Janko Jesenský. In: *Slovenský literárny realizmus III*. Bratislava: SLOVENSKÝ TATRAN, 2006, s. 533 – 539, s. 694 – 723.

9. B. Ivan Krasko a jeho úsilie o koncentrovanosť umeleckej výpovede. Modality Kraskovej poetiky. Hodnotové a poetologické aspekty Kraskovej tvorby. Analýza Kraskovho lyrického subjektu. Racionálne a emocionálne riešenia subjektívnej drámy – symbolický plán Kraskovej lyriky. Rytmicko-syntaktická štruktúra verša Kraskovej školy. Sémantika zvukovej organizácie poézie.

Literatúra na seminár:

Ivan Krasko: *Nox et solitudo* / *Verše* (výber)
HUČKOVÁ, D., (2014). Lyrika nálady a smútku. Ivan Krasko: Nox et solitudo (1909). In: *Sondy. Interpretácie kľúčových diel slovenskej literatúry 20. storočia*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2014, s. 55 – 67.
GÁFRIK, M., (1965). Krasko. In: *Poézia slovenskej moderny*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 132 – 202.
HUČKOVÁ, D., (2014). Modernistické variácie žánru balady. In: *Kontexty slovenskej moderny*. Bratislava: Kalligram, Ústav slovenskej literatúry SAV, 2014, s. 280 – 302. Publikácia dostupná aj na: https://sav-sk.academia.edu/DanaHu%C4%8Dkov%C3%A1.

Povinná literatúra:

ŠMATLÁK, S., (1976). Poetika novej lyriky. In: *Vývin a tvar Kraskovej lyriky*. Bratislava: Tatran, 1976, s. 137 – 191.
ZAMBOR, J., (1997). Svet Kraskovej lyriky. Tri bodky a pomlčky v lyrike Ivana Krasku. In: *Báseň a ticho*. Bratislava: Národné literárne centrum – Dom slovenskej literatúry, 1997, s. 15 – 37.
ZAMBOR, J., (2016). *Vzlyky nahej duše. Ivan Krasko v interpretáciách*. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2016.
HUČKOVÁ, D., (2011). *Slovenská moderna*. Bratislava: Kalligram, Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011, state venované I. Kraskovi (+ antológia textov). Publikácia dostupná aj na: https://sav-sk.academia.edu/DanaHu%C4%8Dkov%C3%A1.

10. A. Ivan Krasko a Ľudmila Groeblová – od básnickej štylizácie k sebaanalýze a odkrývaniu problematickosti ľudskej situácie v próze. Súvislosti básnického výrazu a lyrickej prózy. Literárna korešpondencia Ľ. Groeblovej (*On*) a I. Krasku (*Naši*). Zdroje a funkčné využitie melanchólie (*Sentimentálne príhody*). Typológia a štylistické postupy prozaických diel autorov Slovenskej moderny.

Literatúra na seminár:

Ivan Krasko: *Naši (Rozchod)* / *Sentimentálne príhody I. – Svadba* / *Sentimentálne príhody II. – Almužna* / Ľudmila Groeblová: *On*
HUČKOVÁ, D., (2009.) Ivan Krasko: *Sentimentálne príhody I. (Svadba)*, Ivan Krasko: *Sentimentálne príhody II. (Almužna)*. In: *Hľadanie moderny*. Bratislava: Ars Poetica / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2009, s. 86 – 96 / s. 121 – 131. Publikácia dostupná aj na: https://sav-sk.academia.edu/DanaHu%C4%8Dkov%C3%A1.
GÁFRIK, M., (1993). Krasko, Gall, Groeblová. In: *Próza slovenskej moderny*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1993, s. 19 – 57.

Povinná literatúra:
MIKO, F., (1982). Medzi symbolizmom a realizmom (Lyrická próza Ivana Krasku). In: *Hodnoty a literárny proces*. Bratislava: Tatran, 1982, s. 257 – 270.
ŠMATLÁK, S. a I. KUSÝ, (1975). Ivan Krasko. In: *Dejiny slovenskej literatúry IV. Literatúra na rozhraní 19. a 20. storočia.* Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 1975, s. 516 – 548.

10. B. Ivan Gall – ideová koncepcia, etické a estetické hodnoty básnickej a prozaickej tvorby. Prejavy impresionizmu, eufonická výstavba a rým Gallovho verša. Súvislosti Gallovej poézie a prózy. Analýzy ľudského vnútra v próze. Recidívy romantických štylistických postupov a posun k ironizovaniu romanticko-sentimentálneho postoja literárnych postáv. Andrej Klas (František Votruba) – motivické a formálne nóvum poézie. Výrazové príznaky impresionizmu a symbolizmu.
Literatúra na seminár:
Ivan Gall: *Odhodená lýra* (básne) / *Na Dušičky* / *Biela noc* / Andrej Klas (František Votruba): *Tiché akordy*
GÁFRIK, M., (1965). Gall. Votruba. In: *Poézia slovenskej moderny*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 203 – 266.
GÁFRIK, M., (1993). Krasko, Gall, Groeblová. In: *Próza slovenskej moderny*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1993, s. 19 – 57.
HUČKOVÁ, D., (2014). Ivan Gall a rétorická figúra alúzie. In: *Kontexty slovenskej moderny*. Bratislava: Kalligram, Ústav slovenskej literatúry SAV, 2014, s. 149 – 160. Publikácia dostupná aj na: https://sav-sk.academia.edu/DanaHu%C4%8Dkov%C3%A1.
Povinná literatúra:
ŠMATLÁK, S. a I. KUSÝ, (1975). František Votruba. Ivan Gall. In: *Dejiny slovenskej literatúry IV. Literatúra na rozhraní 19. a 20. storočia.* Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 1975, s. 49 – 68, s. 309 – 317.
HUČKOVÁ, D., (2011). *Slovenská moderna*. Bratislava: Kalligram, Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011, state venované I. Gallovi (+ antológia textov). Publikácia dostupná aj na: https://sav-sk.academia.edu/DanaHu%C4%8Dkov%C3%A1.

11. A. Moderné básnické smery a novoromantické básnické tendencie ako inšpirácia tvorby Vladimíra Roya. K problému vyhranenosti Royovej poetiky. Estetická rozkolísanosť Royovej poézie. Samo Cambel-Kosorkin – symbolistické a dekadentné črty a psychicko-prírodný paralelizmus v básni v próze. Básnické pokusy. Tematika a psychické ustrojenie postáv Kosorkinových noviel.
Literatúra na seminár:
Vladimír Roy: *Keď miznú hmly* / *Rosou a tŕním* (výber) / S. Cambel-Kosorkin: *Zlomená duša* / *Stará matka*
GÁFRIK, M., (1965). Roy. In: *Poézia slovenskej moderny*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 267 – 301.
HUČKOVÁ, D., (2009). Kosorkin: *Zlomená duša*, Vladimír Roy: *Brezy, Zvony*. In: *Hľadanie moderny*. Bratislava: Ars Poetica / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2009, s. 132 – 154. Publikácia dostupná aj na: https://sav-sk.academia.edu/DanaHu%C4%8Dkov%C3%A1.
GÁFRIK, M., (1993). Kosorkin. In: *Próza slovenskej moderny*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1993, s. 124 – 147.
Povinná literatúra:
ŠMATLÁK S. a I. KUSÝ, (1975). Cambel-Danielovič, Samo (Kosorkin). Vladimír Roy. In: *Dejiny slovenskej literatúry IV. Literatúra na rozhraní 19. a 20. storočia.* Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 1975, s. 250 – 256, s. 317 – 324.

HUČKOVÁ, D., (2011). *Slovenská moderna*. Bratislava: Kalligram, Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011, state venované S. Cambelovi-Kosorkinovi a V. Royovi (+ antológia textov). Publikácia dostupná aj na: https://sav-sk.academia.edu/DanaHu%C4%8Dkov%C3%A1.

11. B. Vladimír Hurban-Svetozárov (VHS) – modernistická tonalita a poetika zániku protagonistu v prózach VHS. Odklon VHS od novoromantického výrazu v próze. Výrazové prostriedky a typológia postavy v prózach VHS. Analýza básnického torza VHS. Martin Rázus – nesujetové prozaické začiatky reflexívno-meditatívneho charakteru. Interpretácia etických a spoločenských rozmerov Rázusových próz. Tematická stránka Rázusových prvotín.

Literatúra na seminár:

Vladimír Hurban-Svetozárov: *Sólo* / *Pán Gašpar* / M. Rázus: *Rozprávka* / *Sen*

HUČKOVÁ, D., (2009). Martin Rázus: *Rozprávka*, *Sen*. In: *Hľadanie moderny*. Bratislava: Ars Poetica / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2009, s. 155 – 167. Publikácia dostupná aj na: https://sav-sk.academia.edu/DanaHu%C4%8Dkov%C3%A1.

GÁFRIK, M., (1993). Prozaické a osobnostné torzo VHS. Etická próza M. Rázusa. In: *Próza slovenskej moderny*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1993, s. 93 – 122, s. 148 – 218.

Povinná literatúra:

ŠMATLÁK, S. a I. KUSÝ, (1975). Vladimír Hurban-Svetozárov. Martin Rázus. In: *Dejiny slovenskej literatúry IV. Literatúra na rozhraní 19. a 20. storočia.* Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 1975, s. 256, s. 245 – 248.

HUČKOVÁ, D., (2011). *Slovenská moderna*. Bratislava: Kalligram, Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011, state venované VHS a M. Rázusovi (+ antológia textov). Publikácia dostupná aj na: https://sav-sk.academia.edu/DanaHu%C4%8Dkov%C3%A1.

12. A. Dramatika obdobia realizmu ako zložitý proces, jej možnosti v kontexte stavu divadelného života do konca 19. storočia. Diferenciácia názorov a dramatických koncepcií na sklonku 19. storočia. Východiská a premeny Tajovského dramatickej produkcie. Prechod J. G. Tajovského k tzv. problémovej dramatike. Dráma svedomia ako dramatický problém – od konfliktu k odkrývaniu vnútorného sveta postáv. Psychologizácia a symbolický plán v dramatickom texte.

Literatúra na seminár:

Martin Kukučín: *Komasácia !* / Jozef Gregor Tajovský: *Medzník (Tma)*

KÁKOŠOVÁ, Z., (2010). Martin Kukučín – dramatik. In: *Kukučín v interpretáciách*. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2010, s. 75 – 82.

PAŠTEKA, J., (1990). Orientácia realizmu na problémovú dramatiku – J. Gregor Tajovský. Jeho jednoaktovky. In: *Slovenská dramatika v epoche realizmu*. Bratislava: Tatran, 1990, s. 201 – 213.

Povinná literatúra:

ČEPAN, O., (1964). Kukučín – dramatik. In: *Martin Kukučín. Dielo XV*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1964, s. 259 – 266.

PAŠTEKA, J., (1990). Na sklonku 19. storočia. In: *Slovenská dramatika v epoche realizmu*. Bratislava: Tatran, 1990, s. 25 – 90.

KUSÝ, I., (1975). Jozef Gregor-Tajovský. Realistický dramatik. In: *Dejiny slovenskej literatúry IV. Literatúra na rozhraní 19. a 20. storočia*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1975, s. 446 – 463.

12. B. Tematické a výrazové parametre modernistickej dramatiky – dramatické miniatúry Vladimíra Hurbana Vladimírovho (VHV) a Vladimíra Hurbana Svetozárovho (VHS).

Literatúra pre deti a mládež v rokoch 1863 – 1918. Začlenenie ľudovej rozprávky do detského čitateľského fondu. K produkcii veršov pre deti v predumeleckom období. Predprevratové časopisy pre školskú mládež.

Literatúra na seminár:

Vladimír Hurban Vladimírov: *Kupci* / Vladimír Hurban Svetozárov: *Vianoce*

Ján Francisci: *Poviedky pre slovenské dietky* / Martin Braxatoris-Sládkovičov: *Zo života malých*

POLIAK, J., (1970). Začať od detí! In: *Podoby a premeny literatúry pre mládež*. Bratislava: Mladé letá, 1970.

Povinná literatúra:

SLIACKY, O., (2013). Literatúra pre deti a mládež v rokoch 1863 – 1918. In: *Dejiny slovenskej literatúry pre deti a mládež do roku 1960*. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2013, s. 41 – 82.

SLIACKY, O. a kol., (2014). Reflexia literatúry pre deti a mládež v jej predumeleckom štádiu. In: *Dejiny slovenskej literárnovednej reflexie literatúry pre deti a mládež*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2014, s. 12 – 25.

HUČKOVÁ, D., (2011). *Slovenská moderna*. Bratislava: Kalligram, Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011, state venované VHV a VHS (+ antológia textov). Publikácia dostupná aj na: https://sav-sk.academia.edu/DanaHu%C4%8Dkov%C3%A1.

13. Záverečné stretnutie, informácie k štruktúre a administrácii skúšky z disciplíny, termíny skúšky a hodnotenie výsledkov študijnej činnosti.

Literatúra:

BAKOŠ, M., (1968). *Vývin slovenského verša od školy Štúrovej.* Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1968.

BOLFÍK, J., (1983). *Ľudovít Kubáni a próza romantizmu*. Rimavská Sobota: Gemerská vlastivedná spoločnosť, 1983.

BUJNÁK, P., (1957). *Zo slovenskej estetiky. Štúdie*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1957.

ČEPAN, O., (1972). *Kukučínove epické istoty*. Bratislava: Tatran, 1972.

ČEPAN, O., (1984). *Stimuly realizmu*. Bratislava: Tatran, 1984.

ČEPAN, O., (2001). *Próza slovenského realizmu*. Bratislava: Veda, 2001.

ČEPAN, O., I. KUSÝ, J. NOGE a S. ŠMATLÁK, (1965). *Dejiny slovenskej literatúry III. Literatúra druhej polovice devätnásteho storočia.* Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1965.

ČÚZY, L., J. GBÚR, D. KRŠÁKOVÁ, M. MIKULOVÁ, D. ROBERTS a J. ZAMBOR, (2005). *Panoráma slovenskej literatúry II.* Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2005.

GAŠPARÍK, M., ed., (1963). *Koloman Banšell - Túhy mladosti*. Bratislava: SVKL, 1963.

GAŠPARÍK, M., P. MAZÁK, P. PETRUS, a M. PIŠÚT, (1984). *Dejiny slovenskej literatúry 2*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1984.

GÁFRIK, M., (1965). *Poézia slovenskej moderny*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1965.

GÁFRIK, M., (1993). *Próza slovenskej moderny*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1993.

GÁFRIK, M., (2001). *Na pomedzí moderny*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 2001.

GÁFRIK, M., (2005). *Básnik Janko Jesenský*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 2005.

GÁFRIK, M., ed., (2007). *Koniec lásky. Antológia prózy slovenskej moderny*. Martin: Matica slovenská, 2007.

GBÚR, J., (2006). *Pavol Országh Hviezdoslav. Básnické dielo.* Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2006.

GBÚR, J., ed., (2010). *Kukučín v interpretáciách*. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2010.

GERMUŠKOVÁ, M., (2008). *Slovenský literárny realizmus a symbolizmus*. Ostrava: Společnost Leopolda Vrly, 2008.
HAJDUČEKOVÁ, I. a L. JASINSKÁ, L., eds., (2014). *Estetické a axiologické pohľady na slovenskú literatúru konca 19. a začiatku 20. storočia*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta, 2014.
HUČKOVÁ, D., (2009). *Hľadanie moderny*. Bratislava: Ars Poetica / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2009.
HUČKOVÁ, D., (2011). *Slovenská moderna*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011.
HUČKOVÁ, D., (2012). *Krátka próza druhej polovice 19. storočia*. Bratislava: Kalligram, 2012.
HUČKOVÁ, D., ed., (2014). *Sondy. Interpretácie kľúčových diel slovenskej literatúry 20. storočia*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2014.
HUČKOVÁ, D., (2014). *Kontexty slovenskej moderny*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2014.
CHMEL, R., (1991). *Dejiny slovenskej literárnej kritiky*. Bratislava: Tatran, 1991.
KENDRA, M., (2013). *Kontúry slovenskej prózy obdobia realizmu*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, 2013.
KENDRA, M., (2017). *Korelácie témy a jazyka v slovenskom literárnom realizme*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, 2017.
KOCÁK, M., ed., (1982). *O diele Jaroslava Vlčka a Františka Votrubu*. Zborník. Martin: Matica slovenská, 1982.
KOCÁK, M., ed., (1990). *Božena Slančíková Timrava / Koloman Banšell*. Zborník. Martin: Matica slovenská, 1990.
KOCÁK, M., ed., (1994). *Literárny archív 29/92, 30/93*. Martin : Matica slovenská, 1994.
KRŠÁKOVÁ, D., ed., (2005). *Ivan Krasko. Básnické dielo*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2005.
KUSÝ, I. a S. ŠMATLÁK, (1975). *Dejiny slovenskej literatúry IV. Literatúra na rozhraní 19. a 20. storočia*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1975.
KUSÝ, I., (1987). *Mladý Vajanský*. Bratislava: Tatran, 1987.
KUSÝ, I., (1992). *Zrelý Vajanský*. Bratislava: Tatran, 1992.
KUSÝ, I. a M. TOMČÍK, (1979). *Slovenská literárna kritika 2*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1979.
KUSÝ, I. a M. TOMČÍK, eds., (1981). *Slovenská literárna kritika 3*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1981.
LAZAR, E., (1956). *Jonáš Záborský. Život – literárne dielo – korešpondencia*. Bratislava: Slovenské nakladateľstvo krásnej literatúry, 1956.
MAKKY, L., J. MIGAŠOVÁ a Š. HAŠKO, (2012). *Špecifiká kultúrneho a spoločenského vývoja východného Slovenska*. Prešov: FF Prešovskej univerzity v Prešove, 2012.
MARÓTHY-ŠOLTÉSOVÁ, E., (1958). *Pohľady na literatúru*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1958.
MAZÁK, P., M. GAŠPARÍK a P. PETRUS, (1983). *Antológia realistickej literatúry*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1983.
MAZÁK, P., (1975). *Slovenský román v období literárneho realizmu. Význam a tvar*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1975.
MIKULA, V., (1997). *Od baroka k postmoderne*. Levice: Koloman Kertész Bagala – L. C. A., 1997.
MIKULA, V., ed., (2005). *Slovenský literárny realizmus I*. Bratislava: Slovenský Tatran, 2005.

MIKULA, V. a M. MIKULOVÁ, eds., (2006). *Slovenský literárny realizmus II*. Bratislava: Slovenský Tatran, 2006.
MIKULA, V. a M. MIKULOVÁ, (2010). *Kapitoly zo slovenského realizmu*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2010.
MIKULA V., (2011). *Výbor z lyriky. Svetozár Hurban Vajanský*. Bratislava: Cathedra, 2011.
MIKULOVÁ, M., (1993). *Próza Timravy medzi realizmom a modernou*. Bratislava: SAP, 1993.
MIKULOVÁ, M., (2005). *Tajovského obrodenecká moderna*. Bratislava: Kalligram a Ústav slovenskej literatúry SAV, 2005.
MIKULOVÁ, M., (2006). *Slovenský literárny realizmus III*. Bratislava: Slovenský Tatran, 2006.
MIKULOVÁ, M., (2010). *Paradoxy realizmu. Neklasickí klasici slovenskej prózy*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 2010.
MIKULOVÁ, M. a I. TARANENKOVÁ, (2011). *Reálna podoba realizmu*. Bratislava: Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011.
MIKULOVÁ, M., (2015). *Tri spisovateľky*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied.
MIKULOVÁ, M., I.TARANENKOVÁ a kol., (2016). *Konfigurácie slovenského realizmu*. Brno: Host – vydavatelství , s. r. o., 2016.
MINÁRIKOVÁ, M., (1972). *Textologické a štylistické problémy Kukučínovho diela*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1972.
NOGE, J., (1962). *Martin Kukučín tradicionalista a novátor. Život a dielo 1860 – 1907*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1962.
NOGE, J., **(**1962). Literárne dielo G. K. Zechentera – Laskomerského. In: HORÁK, G. a J. V. ORMIS, (1962). *G. K. Zechenter Laskomerský. Výlety po Slovensku*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1962, s. 391–455.
NOGE, J., (1978). *Terézia Vansová. Drahé postavy*. Bratislava: Tatran, 1978.
PAŠTEKA, J., (1990). *Slovenská dramatika v epoche realizmu*. Bratislava: Tatran, 1990.
PETRAŠKO, Ľ. ed., (1975). *P. O. Hviezdoslav. Text a kontext*. Dolný Kubín – Nitra: Literárne múzeum P. O. Hviezdoslava v Dolnom Kubíne, 1975.
PETRÍK, V., (1979). *Človek v Jégého diele*. Bratislava: Tatran, 1979.
PETRÍK, V., ed., (1983). *Jégé. Človek a literatúra*. Bratislava: Tatran, 1983.
PETRUS, P., ed., (1977). *G. K. Zechenter-Laskomerský. Život a dielo 1824 – 1908*. Košice: Východoslovenské vydavateľstvo, 1977.
PETRUS, P., (1978). *Svetozár Hurban Vajanský. Štúdie*. Bratislava: Tatran, 1978.
PETRUS, P., (1997). *B. S. Timrava. Život a dielo v dokumentoch*. Martin: Vydavateľstvo Osveta, 1997.
PIŠÚT, M. a kol., (1984). *Dejiny slovenskej literatúry*. Bratislava: Obzor. 1984.
ŠMATLÁK, S. a I. KUSÝ, (1975). *Dejiny slovenskej literatúry IV. Literatúra na rozhraní 19. a 20. storočia.* Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 1975.
RAKÚS, S., ed., (1978). *Biografické štúdie VIII.* Martin: Matica slovenská, 1978.
RAKÚS, S., (1993). *Medzi mnohoznačnosťou a presnosťou*. Levoča: Modrý Peter, 1993.
ŠMATLÁK, S., (1961). *Hviezdoslav. Zrod a vývin jeho lyriky*. Bratislava: SVKL, 1961.
ŠMATLÁK, S., (1971). *150 rokov slovenskej lyriky*. Bratislava: Tatran, 1971
ŠMATLÁK, S., (1976). *Vývin a tvar Kraskovej lyriky*. Bratislava: Tatran, 1976.
ŠMATLÁK, S., (1979). *Dve storočia slovenskej lyriky*. Bratislava: Tatran, 1979.
ŠTEVČEK, J., (1979). *Esej o slovenskom románe*. Bratislava: Tatran, 1979.
ŠTEVČEK, J., (1989). *Dejiny slovenského románu*. Bratislava: Tatran, 1989.
TARANENKOVÁ, I., (2008). *Koreň a výhonky. Články*. Bratislava: Ústav slovenskej literatúry SAV / Kalligram, 2008.

TURČÁNY, V., (1975). *Rým v slovenskej poézii.* Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1975.
ZAMBOR, J., (1981). *Ivan Krasko a poézia českej moderny*. Bratislava: Tatran, 1981.
ZAMBOR, J., (2005). *Interpretácia a poetika*. *O poézii slovenských básnikov 20. storočia.* Bratislava: Asociácia organizácií spisovateľov Slovenska, 2005.
ZAMBOR, J., ed., (2009). *Hviezdoslav v interpretáciách*. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2009.
ZAMBOR, J., (2016). *Vzlyky nahej duše. Ivan Krasko v interpretáciách*. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2016.
ZAJAC, P. a D. HUČKOVÁ, (2011). *Sondy do slovenskej literatúry 19. storočia*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011.

Podmienky na úspešné ukončenie disciplíny skúškou:

- Pravidelná účasť na seminárnych stretnutiach vrátane individuálnej prípravy. Povolené maximálne 2 absencie. Absenciu je možné kompenzovať prostredníctvom konzultácie na vynechanú tému počas konzultačných hodín. Prípadnú nadpočetnú 3. absenciu je nevyhnutné dokumentovať a kompenzovať prostredníctvom konzultácie na vynechanú tému počas konzultačných hodín. Konzultácie je praktické si vopred dohodnúť (milan.kendra@unipo.sk). Ak študent počas semestra má viac ako 3 absencie, nesplnil základnú podmienku na ukončenie disciplíny skúškou a bude hodnotený klasifikačným stupňom FX – nedostatočne.
- Aktívne individuálne vystupovanie počas seminárneho stretnutia (predpokladom je individuálna predpríprava), ktoré sa prejavuje schopnosťou reagovať na otázky kladené vyučujúcim a schopnosťou relevantne vstupovať do diskusie – napr. s pripravenými interpretačnými poznámkami k určeným dielam, hodnotiacim diskusným príspevkom k prečítanému odbornému textu zo zadanej sekundárnej literatúry a podobne. Seminár je zameraný na preverenie domácej individuálnej prípravy študentov, ktorá sa má prejaviť v študentmi iniciovanej diskusii.
- Úspešné absolvovanie ústnej skúšky z problematiky. Ústna skúška bude pozostávať z dvoch častí: a) explikácie konkrétneho literárnohistorického problému; b) interpretačné prieniky do príslušného umeleckého textu. Literárnohistorickú problematiku a výber z textov na interpretačné čítanie na skúšku konkretizuje sylabus disciplíny. Na skúšku je nevyhnutné prihlásiť sa prostredníctvom rozhrania MAIS na konkrétne termíny, ktoré budú vypísané pred začiatkom skúškového obdobia. Každý študent má nárok na jeden riadny a dva opravné termíny. Študent je vo vlastnom záujme povinný vybrať si z vypísaných termínov tak, aby v prípade neúspešného riadneho termínu stihol absolvovať oba opravné termíny do konca skúškového obdobia. Na termíny, ktoré neboli zo strany študenta využité, sa neberie zreteľ.

Sylabus: Kapitoly zo slovenskej literatúry realizmu a moderny – 1ISMK/U2SKRM/22
(PV – povinne voliteľný predmet)

Predmet štúdia: Kapitoly zo slovenskej literatúry realizmu a moderny
Študijný odbor: učiteľstvo a pedagogické vedy
Študijný program: učiteľstvo slovenského jazyka a literatúry v kombinácii (SjBf)
Akademický rok: 2026/2027 **Ročník:** 2. **Semester:** ZS
Spôsob ukončenia: Priebežné hodnotenie (PH) **Kredity**: 2
Hodinová dotácia: 1p/0s – prednáška 1 x 45 minút

Harmonogram prednášok:

1. Úvodné stretnutie. Organizačné pokyny – organizácia štúdia v zimnom semestri 2026/2027, propozície a metodológia.
Literárny proces a udalosti slovenského politického, spoločenského, kultúrneho a literárneho života v 50-tych až 70-tych rokoch 19. storočia v kontexte Rakúskeho cisárstva (habsburskej monarchie) a Rakúsko-Uhorska. Porevolučná situácia, Memorandum národa slovenského a Matica slovenská.
2. Aktivity Novej školy slovenskej. Umelecká prax generácie *Napred-u*. Mimoliterárne podnety a literárne dôsledky polemiky o almanach *Napred*. Postromantizmus a krátke prozaické žánre ako zdroj inovácií v genologickej schéme 2. polovice 19. storočia.
3. Vzťah literatúry a skutočnosti – základné terminologické otázky a súvislosti (reprezentácia, referencialita, realizmus).
4. Myšlienkové východiská realizmu ako všeobecného kultúrneho a umeleckého smeru 2. polovice 19. storočia. Literárnohistorická a poetologická povaha realizmu. Tematické a výrazové aspekty realistickej umeleckej metódy, funkčné zameranie realistického textu.
5. Špecifické črty a modifikácie realizmu v slovenskej literatúre – národnoobrodenecké tendencie, koncept ideálneho realizmu, konfiguračné vzťahy slovenského literárneho realizmu.
6. Základné tendencie, významotvorné princípy a rozvrhnutie umeleckej tvorby S. H. Vajanského, P. O. Hviezdoslava a M. Kukučína.
7. Literárne dielo a organizačné aktivity Eleny Maróthy – Šoltésovej a T. Vansovej. Druhové a žánrové rozvrstvenie ich diela a premeny poetiky.
8. Literárny proces a udalosti slovenského kultúrneho a literárneho života v 80-tych a 90-tych rokoch 19. storočia – umelecká metóda L. Nádašiho-Jégé, konfrontácia s naturalizmom a pesimistickými koncepciami, *Literárne listy* (1891 – 1908), Osvaldova skupina.
9. K významovému princípu v prózach B. Slančíkovej – Timravy. J. G. Tajovský prozaik a dramatik, príklon k umeleckým postupom modernizmu a naturalizmu. Realistické a modernistické tendencie v tvorbe J. Jesenského.
10. Východiská moderny v európskych súvislostiach. Slovenská literárna moderna – genéza a vymedzenie pojmu, problém umelecko-estetickej nadväznosti, literárne inšpirácie a podnety pri formovaní poetiky jednotlivých predstaviteľov moderny – symbolizmus, dekadencia, impresionizmus, novoromantizmus, secesia.
11. Poézia slovenskej moderny. Vnútorná diferencovanosť, literárne a mimoliterárne okolnosti tvorby jednotlivých predstaviteľov slovenskej básnickej moderny.
12. Próza slovenskej moderny. Typologické špecifiká individuálnych modelov modernistickej prózy. Štrukturálne odlišnosti tvorby jednotlivých predstaviteľov slovenskej modernistickej prózy.
13. Písomná vedomostná previerka. Záverečné stretnutie, hodnotenie výsledkov študijnej činnosti, udelenie priebežných hodnotení.

Odporúčaná literatúra:

BUJNÁK, P., (1957). *Zo slovenskej estetiky. Štúdie*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1957.
ČEPAN, O., (1984). *Stimuly realizmu*. Bratislava: Tatran, 1984.
ČEPAN, O., (2001). *Próza slovenského realizmu*. Bratislava: Veda, 2001.
ČEPAN, O., I. KUSÝ, J. NOGE a S. ŠMATLÁK, (1965). *Dejiny slovenskej literatúry III. Literatúra druhej polovice devätnásteho storočia.* Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1965.
GAŠPARÍK, M., P. MAZÁK, P. PETRUS, a M. PIŠÚT, (1984). *Dejiny slovenskej literatúry 2*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1984.
GÁFRIK, M., (1965). *Poézia slovenskej moderny*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1965.
GÁFRIK, M., (1993). *Próza slovenskej moderny*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1993.
GÁFRIK, M., (2001). *Na pomedzí moderny*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 2001.
GBÚR, J. a P. HIMIČ, (2002). *Pavol Országh dramatik*. Prešov: Náuka, 2002.
GBÚR, J., (1998). *Hviezdoslav a česká poézia*. Prešov: Náuka, 1998.
GBÚR, J., ed., (2010). *Kukučín v interpretáciách*. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2010.
GERMUŠKOVÁ, M., (2008). *Slovenský literárny realizmus a symbolizmus*. Ostrava: Společnost Leopolda Vrly, 2008.
HUČKOVÁ, D., (2009). *Hľadanie moderny*. Bratislava: Ars Poetica / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2009.
HUČKOVÁ, D., (2011). *Slovenská moderna*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011.
HUČKOVÁ, D., (2012). *Krátka próza druhej polovice 19. storočia*. Bratislava: Kalligram, 2012.
HUČKOVÁ, D., ed., (2014). *Sondy. Interpretácie kľúčových diel slovenskej literatúry 20. storočia*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2014.
CHMEL, R., (1991). *Dejiny slovenskej literárnej kritiky*. Bratislava: Tatran, 1991.
KENDRA, M., (2013). *Kontúry slovenskej prózy obdobia realizmu*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, 2013.
KENDRA, M., (2017). *Korelácie témy a jazyka v slovenskom literárnom realizme*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, 2017.
KOCÁK, M., ed., (1970). *Jozef Škultéty 1853 – 1948.* Zborník z vedeckej konferencie. Martin: Matica slovenská, 1970.
KOCÁK, M., ed., (1982). *O diele Jaroslava Vlčka a Františka Votrubu*. Zborník. Martin: Matica slovenská, 1982.
KOCÁK, M., ed., (1990). *Božena Slančíková Timrava / Koloman Banšell*. Zborník. Martin: Matica slovenská, 1990.
KUSÝ, I., (1987). *Mladý Vajanský*. Bratislava: Tatran, 1987.
KUSÝ, I., (1992). *Zrelý Vajanský*. Bratislava: Tatran, 1992.
KUSÝ, I. a M. TOMČÍK, (1979). *Slovenská literárna kritika 2*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1979.
KUSÝ, I. a M. TOMČÍK, eds., (1981). *Slovenská literárna kritika 3*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1981.
MIKULA, V., ed., (2005). *Slovenský literárny realizmus I*. Bratislava: Slovenský Tatran, 2005.
MIKULA, V. a M. MIKULOVÁ, eds., (2006). *Slovenský literárny realizmus II*. Bratislava: Slovenský Tatran, 2006.
MIKULOVÁ, M., (1993). *Próza Timravy medzi realizmom a modernou*. Bratislava: SAP, 1993.

MIKULOVÁ, M., (2005). *Tajovského obrodenecká moderna*. Bratislava: Kalligram a Ústav slovenskej literatúry SAV, 2005.
MIKULOVÁ, M., (2006). *Slovenský literárny realizmus III*. Bratislava: Slovenský Tatran, 2006.
MIKULOVÁ, M., (2010). *Paradoxy realizmu. Neklasickí klasici slovenskej prózy*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 2010.
MIKULOVÁ, M. a M. MIKULA, (2010). *Kapitoly zo slovenského realizmu*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2010.
MIKULOVÁ, M. a I. TARANENKOVÁ, (2011). *Reálna podoba realizmu*. Bratislava: Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011.
MIKULOVÁ, M., I.TARANENKOVÁ a kol., (2016). *Konfigurácie slovenského realizmu*. Brno: Host – vydavatelství , s. r. o., 2016.
NOGE, J., (1962). *Martin Kukučín tradicionalista a novátor. Život a dielo 1860 – 1907*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1962.
PAŠTEKA, J., (1990). *Slovenská dramatika v epoche realizmu*. Bratislava: Tatran, 1990.
PETRÍK, V., (1979). *Človek v Jégého diele*. Bratislava: Tatran, 1979.
PIŠÚT, M. a kol., (1984). *Dejiny slovenskej literatúry*. Bratislava: Obzor. 1984.
ŠMATLÁK, S. a I. KUSÝ, (1975). *Dejiny slovenskej literatúry IV. Literatúra na rozhraní 19. a 20. storočia.* Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 1975.
ŠMATLÁK, S., (1961). *Hviezdoslav. Zrod a vývin jeho lyriky*. Bratislava: SVKL, 1961.
ŠMATLÁK, S., (1979). *Dve storočia slovenskej lyriky*. Bratislava: Tatran, 1979.
ŠMATLÁK, S., (1988). *Dejiny slovenskej literatúry od stredoveku po súčasnosť.* Bratislava: Tatran, 1988.
ŠTEVČEK, J., (1979). *Esej o slovenskom románe*. Bratislava: Tatran, 1979.
ŠTEVČEK, J., (1989). *Dejiny slovenského románu*. Bratislava: Tatran, 1989.
ZAJAC, P. a D. HUČKOVÁ, (2011). *Sondy do slovenskej literatúry 19. storočia*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011.

Podmienky na udelenie priebežného hodnotenia:

- Pravidelná účasť na prednáškach (účasť na prednáškach je evidovaná/bodovaná). Študent môže počas celého semestra využiť 2 absencie bez dokladovania absencie.
- Úspešné absolvovanie písomnej previerky z problematiky disciplíny Kapitoly zo slovenskej literatúry realizmu a moderny. Termín konania previerky je stanovený v poslednom týždni výučby. Na úspešné absolvovanie previerky je potrebné získať min. 50% bodov. V prípade prvého neúspešného termínu písomnej previerky má poslucháč nárok na opravnú písomnú previerku, ktorá bude administrovaná počas skúškového obdobia. Opravný termín bude vypísaný v MAIS a bude potrebné sa naň prihlásiť.
- Celkové hodnotenie disciplíny (MAIS) pozostáva zo súčtu bodového hodnotenia z písomnej vedomostnej previerky a účasti na prednáškach.

Sylabus: Literárny seminár z literatúry realizmu a moderny
1ISMK/U2LSRM/22 (PV – povinne voliteľný predmet)

Predmet štúdia: Literárny seminár z literatúry realizmu a moderny
Študijný odbor: učiteľstvo a pedagogické vedy
Študijný program: učiteľstvo slovenského jazyka a literatúry v kombinácii (SjBf)
Akademický rok: 2026/2027 **Ročník**: 2. **Semester:** ZS
Spôsob ukončenia: PH (priebežné hodnotenie) **Kredity**: 2
Hodinová dotácia: 0p/1s– seminárne stretnutie 1 x 45 minút

Náplňou seminárov z predmetu **1ISMK/U2LSRM/22 Literárny seminár z literatúry realizmu a moderny** sa stane reflexia vybraných javov slovenskej literatúry 2. polovice 19. storočia a rozhrania 19. a 20. storočia. Cieľom seminárov je interpretácia konkrétnych diel, ktorých špecifické tematické a výrazové vlastnosti vytvárajú a dopĺňajú štýlový charakter literatúry sledovaného obdobia. Seminár bude realizovaný formou interpretačných, úvahových alebo analytických (poetika, estetika, druhová a žánrová charakteristika umeleckých textov) vstupov a diskusie k nastolenej problematike. Poslucháči majú preukázať schopnosť samostatného uvažovania o umeleckom diele a schopnosť orientácie vo vymedzenom literárnohistorickom priestore, čím sa má precizovať a rozvinúť okruh poznania v nadväznosti na výučbu v povinnej disciplíne *Slovenská literatúra realizmu a moderny*.

Harmonogram seminárnych stretnutí:
1. Úvodné stretnutie. Organizačné pokyny – organizácia štúdia v zimnom semestri 2026/2027, štruktúra cvičení, individuálna príprava na cvičenie, propozície a metodológia. Pokyny a propozície na vypracovanie seminárnej práce.

2. Reprezentácie každodennosti ako symptóm posunov a transformácií v literárnom procese v 2. polovici 19. storočia. Skúsenosť každodenného života, svet fikcie a idea literárneho diela. K rôznym postojom ku každodennosti v prozaických textoch.
Literatúra na seminár: J. Záborský: *Frndolína* / G. K. Zechenter-Laskomerský: *Žreb. Humoreska*

3. K variáciám témy lásky (a jej demýtizácii a relativizácii) v sujetových riešeniach v umeleckej próze šesťdesiatych rokov 19. storočia (postromantické písanie). K príznakom postromantického diskurzu v diele Ľ. Kubániho.
Literatúra na seminár: Ľ. Kubáni: *Hlad a láska / Čierne a biele šaty*

4. Povahokresba a modelovanie mužskej a ženskej identity v krátkej spoločenskej próze s didakticko-výchovnou tendenciou a národno-agitačnou líniou.
Literatúra na seminár: K. Banšell: *Šuhaj ako z iskry* / *Emancipovaná (Novela)*

5. Začiatky Kukučínovej epickej prózy – funkčnosť humoru v Kukučínovej próze, literatúra a jej kultúrnotvorná funkcia, modelovanie obrazu sveta a autorská koncepcia čitateľa / implikovaný čitateľ v textoch M. Kukučína.
Literatúra na seminár: M. Kukučín: *Dedinský jarmok / Rysavá jalovica*

6. Téma ľudu v rôznych literárnych reprezentáciách v slovenskej kultúre v priebehu 19. a na začiatku 20. storočia. Literárne interpretácie ľudovej vrstvy v národno-obrodeneckých procesoch v podmienkach etablujúceho sa národného povedomia (kolektívnej identity).

Ambivalentný vzťah národovcov k ľudu a transformácie témy ľudu v diferencovaných žánrových podobách.
Literatúra na seminár: J. Záborský: *Hlovík medzi vzbúreným ľudom* / S. H. Vajanský: *Na Bašnárovom kopci* / J. G. Tajovský: *Z Čadce do mesta (Pesničkárske skúsenosti)*

7. Výlety po Slovensku. Diferenciačný proces v žánrovej štruktúre cestopisu. O možnosti prieniku postupov populárnovedeckej a dokumentárnej literatúry, publicistiky a umeleckej prózy. Noeticko-sémantická zložka a štýlové špecifiká prózy s cestopisnými parametrami.
Literatúra na seminár: G. K. Zechenter-Laskomerský: *Výlet do Tatier* / S. H. Vajanský: *Výlety tatranské*

8. K princípu idealizácie a harmonizácie pri modelovaní témy v próze M. Kukučína. Autorský umelecký postoj v literárnom realizme – koncept epickej harmónie a objektívny determinizmus vzťahov. Rozrušovanie konceptu epickej harmónie, osamostatňovanie a typizácia v pláne literárnej postavy. Modelovanie vonkajšieho a vnútorného sveta literárnej postavy v žánri novely.
Literatúra na seminár: M. Kukučín: *Keď báčik z Chochoľova umrie*

9. Možnosti umeleckej transformácie zvykoslovia a obradovosti dediny v slovenskej realistickej a predsymbolistickej próze. Porovnanie a konfrontácia jazykovo-štylistických a poetologických špecifík.
Literatúra na seminár: M. Kukučín: *Na Ondreja* / B. Slančíková Timrava: *Na Ondreja*

10. Tematizovanie dievčenskej literárnej postavy a jej „ťažkého položenia“ v umeleckej próze. Sentimentálnosť, citovosť, citlivosť, emocionálna senzibilita v konfiguráciách biedermeierovského, realistického, modernistického (predsymbolistická próza, novoromantizmus) diskurzu.
Literatúra na seminár: T. Vansová: *Ideál. Z denníka dievčaťa* / B. Slančíková Timrava: *Pomocník. Z denníka dievčaťa* / J. Jesenský: *Elenka (Črta)*

11. Možnosti umeleckej transformácie tradícií a konvencií dediny v slovenskej postrealistickej/predsymbolistickej próze. Neiluzívny/antiiluzívny autorský pohľad na hodnotový svet ľudových postáv ako polemika s defenzívnym (stabilizačným) tvarovaním toposu dediny a jej kultúrnotvornou funkciou. Rozpad, rozklad a zánik kolektívnych istôt ako semiotická udalosť.
Literatúra na seminár: B. Slančíková-Timrava: *Ťapákovci*

12. K poetologickým konfiguráciám Tajovského dramatiky**.** Analýza kompozície dramatického diela (kompozičnej osnovy), identifikácia dramatickej línie diela, funkčné vyťaženie kompozičných a jazykovo-štylistických prvkov v celkovej umeleckej pôsobnosti diela. Dramatický text v didaktickej komunikácii.
Literatúra na seminár: J. G. Tajovský: *Statky-zmätky*

13. Záverečné stretnutie. Hodnotenie študijného výkonu, udelenie hodnotení.

Odporúčaná literatúra:
BOLFÍK, J., (1983). *Ľudovít Kubáni a próza romantizmu*. Rimavská Sobota: Gemerská vlastivedná spoločnosť, 1983.
BUJNÁK, P., (1957). *Zo slovenskej estetiky. Štúdie*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1957.

ČEPAN, O., I. KUSÝ, J. NOGE a S. ŠMATLÁK, (1965). *Dejiny slovenskej literatúry III. Literatúra druhej polovice devätnásteho storočia.* Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1965.
ČEPAN, O., (1969). Literárne dielo Ľudovíta Kubániho. In: *Literárne postavy Gemera I.* Rimavská Sobota : Gemerská vlastivedná spoločnosť,1969, s. 222 – 255.
ČEPAN, O., (1972). *Kukučínove epické istoty*. Bratislava: Tatran, 1972.
ČEPAN, O., (1983). Významotvorný princíp Kubániho prózy. In: *Ľudovít Kubáni a próza romantizmu*. Rimavská Sobota: Gemerská vlastivedná spoločnosť v Rimavskej Sobote, 1983, s. 25 – 34.
ČEPAN, O., (1984). *Stimuly realizmu*. Bratislava: Tatran, 1984.
GAŠPARÍK, M., ed., (1963). *Koloman Banšell - Túhy mladosti*. Bratislava: SVKL, 1963.
GÁFRIK, M., (1965). *Poézia slovenskej moderny*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1965.
GÁFRIK, M., (1993). *Próza slovenskej moderny*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1993.
GÁFRIK, M., (2001). *Na pomedzí moderny*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 2001.
GÁFRIK, M., (2005). *Básnik Janko Jesenský*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 2005.
GÁFRIK, M., ed., (2007). *Koniec lásky. Antológia prózy slovenskej moderny*. Martin: Matica slovenská, 2007.
GBÚR, J., ed., (2010). *Kukučín v interpretáciách*. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2010.
HUČKOVÁ, D., (2009). *Hľadanie moderny*. Bratislava: Ars Poetica / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2009.
HUČKOVÁ, D., (2011). *Slovenská moderna*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011.
HUČKOVÁ, D., (2012). *Krátka próza druhej polovice 19. storočia*. Bratislava: Kalligram, 2012.
HUČKOVÁ, D., ed., (2014). *Sondy. Interpretácie kľúčových diel slovenskej literatúry 20. storočia*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2014.
KENDRA, M., (2013). *Kontúry slovenskej prózy obdobia realizmu*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, 2013.
KENDRA, M., (2017). *Korelácie témy a jazyka v slovenskom literárnom realizme*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, 2017.
KLÁTIK, Z., (1968). *Vývin slovenského cestopisu*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1968.
KOCÁK, M., ed., (1990). *Božena Slančíková-Timrava Kolloman Banšell*. Martin: Matica slovenská, 1990.
KUSÝ, I. a S. ŠMATLÁK, (1975). *Dejiny slovenskej literatúry IV. Literatúra na rozhraní 19. a 20. storočia*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1975.
KUSÝ, I., (1987). *Mladý Vajanský*. Bratislava: Tatran, 1987.
MIKULA, V., ed., (2005). *Slovenský literárny realizmus I*. Bratislava: Slovenský Tatran, 2005.
MIKULA, V. a M. MIKULOVÁ, eds., (2006). *Slovenský literárny realizmus II*. Bratislava: Slovenský Tatran, 2006.
MIKULOVÁ, M., (1993). *Próza Timravy medzi realizmom a modernou*. Bratislava: SAP, 1993. MIKULOVÁ, M., (2005). *Tajovského obrodenecká moderna*. Bratislava: Kalligram a Ústav slovenskej literatúry SAV, 2005.
MIKULOVÁ, M., (2006). *Slovenský literárny realizmus III*. Bratislava: Slovenský Tatran, 2006.
MIKULOVÁ, M., (2010). *Paradoxy realizmu. Neklasickí klasici slovenskej prózy*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 2010.
MIKULOVÁ, M., I.TARANENKOVÁ a kol., (2016). *Konfigurácie slovenského realizmu*. Brno: Host – vydavatelství , s. r. o., 2016.

NOGE, J., (1962). Literárne dielo G. K. Zechentera – Laskomerského. In: HORÁK, G. a J. V. ORMIS, (1962). *G. K. Zechenter Laskomerský. Výlety po Slovensku.* Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1962, s. 391–455.
NOGE, J., (1962). *Martin Kukučín tradicionalista a novátor. Život a dielo 1860 – 1907*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1962.
PETRUS, P., ed., (1977). *G. K. Zechenter-Laskomerský. Život a dielo 1824 – 1908*. Košice: Východoslovenské vydavateľstvo, 1977.
RAKÚS, S., (1993). *Medzi mnohoznačnosťou a presnosťou*. Levoča: Modrý Peter, 1993.
SABOL, J., (1983). Jazykovo-štylistické kontúry prózy slovenského romantizmu. In: *Ľudovít Kubáni a próza romantizmu*. Rimavská Sobota : Gemerská vlastivedná spoločnosť v Rimavskej Sobote, 1983, s. 129 – 135.
ŠMATLÁK, S., (1979). *Dve storočia slovenskej lyriky*. Bratislava: Tatran, 1979.
ŠMATLÁK, S., (2007). *Dejiny slovenskej literatúry II*. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2007.
ZAMBOR, J., (2005). *Interpretácia a poetika. O poézii slovenských básnikov 20. storočia*. Bratislava: Asociácia organizácií spisovateľov Slovenska, 2005.

Podmienky na úspešné ukončenie disciplíny:

- Pravidelná účasť na seminárnych stretnutiach vrátane individuálnej prípravy. Povolené maximálne 2 absencie. Absenciu je možné kompenzovať prostredníctvom konzultácie na vynechanú tému počas konzultačných hodín. Prípadnú nadpočetnú 3. absenciu je nevyhnutné dokumentovať a kompenzovať prostredníctvom konzultácie na vynechanú tému počas konzultačných hodín. Konzultácie je praktické si vopred dohodnúť (milan.kendra@unipo.sk). Ak študent počas semestra má viac ako 3 absencie, nesplnil základnú podmienku na ukončenie disciplíny a bude hodnotený klasifikačným stupňom FX – nedostatočne.
- Aktívne individuálne vystupovanie počas seminárneho stretnutia (predpokladom je individuálna predpríprava), ktoré sa prejavuje schopnosťou reagovať na otázky kladené vyučujúcim a schopnosťou relevantne vstupovať do diskusie – napr. s pripravenými interpretačnými poznámkami k určeným dielam, hodnotiacim diskusným príspevkom a podobne. Každý člen študijnej skupiny bude poverený vypracovaním interpretácie umeleckého textu minimálne 1-2x/semester.
- V prípade interpretačného výstupu sa hodnotí: štýl prezentácie / interpretácie (rozsah pokrytia témy a jazyka umeleckého textu, štruktúra, zrozumiteľnosť, významové prepojenie jednotlivých častí), jazyková úroveň prezentácie / interpretácie, orientácia v odbornej problematike, schopnosť reagovať na doplňujúce otázky. **Interpretácie umeleckých textov študent odovzdá pedagógovi v elektronickej podobe s rešpektovaním príslušných pokynov/propozícií a pravidiel etiky citovania, parafrázovania a zostavovania bibliografických odkazov (súbor vo formáte .doc, .docx, .rtf) najneskôr 04. 12. 2026 (v riadnom termíne) zaslaním na adresu** milan.kendra@unipo.sk**.** Interpretácie textov budú kvalitatívne posudzované. Pokyny/propozície na formálnu a obsahovú úpravu seminárnych prác budú študentom doručené v samostatnom súbore v príslušnom tíme disciplíny na začiatku semestra.

Sylabus: Svetová literatúra II.
1ISMK/U2SVL2/22 (P – povinný predmet)

Predmet štúdia: Svetová literatúra II.
Študijný odbor: učiteľstvo a pedagogické vedy
Študijný program: učiteľstvo slovenského jazyka a literatúry v kombinácii (SjBf)
Akademický rok: 2026/2027 **Ročník:** 3. **Semester:** ZS
Spôsob ukončenia: priebežné hodnotenie **Kredity**: 2
Hodinová dotácia: 0p/2s = seminárne stretnutie 2x45 min (k dispozícii je v ponuke študijného programu aj prednáška ako samostatný PV (povinne voliteľný) predmet – Kapitoly zo svetovej literatúry II. 1ISMK/U2KSV2/22 (kredity: 2, hodinová dotácia: 1/0 = prednáška 1x45 minút), štvrtok 17.35 – 18.20 hod, miestnosť č. 186, prednáša doc. PhDr. M. Forgáč, PhD.)

Náplňou seminárov z predmetu **1ISMK/U2SVL2/22 Svetová literatúra II.** budú vybrané javy svetovej literatúry obdobia osvietenstva, preromantizmu, romantizmu a realizmu. Cieľom seminárov je interpretácia diel svetovej literatúry. Seminár bude realizovaný formou interpretačných, úvahových alebo analytických (poetika, estetika, druhová a žánrová charakteristika umeleckých textov) vstupov a diskusie k nastolenej problematike. Výsledkom diskusie bude konfrontácia vlastných záverov poslucháčov s hodnotením príslušných literárnych diel v recenziách, štúdiách a monografiách. Poslucháči majú preukázať schopnosť samostatného uvažovania o umeleckom diele a schopnosť orientácie vo vymedzenom literárnohistorickom priestore.

Harmonogram seminárnych stretnutí:
1. Úvodné stretnutie. Organizačné pokyny – organizácia štúdia v zimnom semestri 2026/2027, štruktúra seminárnych stretnutí, individuálna príprava, zoznam odporúčanej sekundárnej literatúry, propozície a metodológia, informácie o hodnotení a podmienkach ukončenia disciplíny priebežným hodnotením.

2. Voltaire: *Candide*
Jean- Jacques Rousseau: *Rozprava o vedách a umeniach, alebo Odpoveď na otázku Dijonskej akadémie, či obroda vied a umení prispela k očiste morálky*

Literatúra k téme na seminár:
AUERBACH, E., (1998). Přerušená večeře. In: *Mimesis*. Praha: Mladá fronta, 1998, s. 337-366.
SMIRNOV, A. A., (1951). Voltairova umělecká tvorba. In: *Voltaire. Stati a dokumenty*. Praha: Nakladatelství Rovnost, 1951, s. 77-121.
SPITZER, L., (2010). Několik voltairovských interpretací. In: *Stylistické studie z románských literatúr*. Praha: Triáda, 2010, s. 347-380.
ŠRÁMEK, J., (2012). Osvícenský racionalizmus a encyklopedisté. In: *Panorama francouzské literatury od počátku po současnost 1*. Brno: Host, 2012, s. 173-189.
.
ZATLOUKAL, A., (1995). Voltairův Candide. In: *Studie o francouzském románu*. Olomouc: Votobia, 1995, s. 31-61.
ROUSSEAU, J.-J., (2011). *Rozprava o vedách a umeniach, alebo Odpoveď na otázku Dijonskej akadémie, či obroda vied a umení prispela k očiste morálky*. Ed. V. Komorovská. Bratislava: Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 2011.
Odporúčaná literatúra:

ČECHÁK, V., (1978). Voltaire: Život a dielo. In: *Výbor z diela*. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1978, s. 7-40.
HUBENÁK, L., (2004). *Nekorunovaný kráľ Európy*. Bratislava: Právnická fakulta UMB v Banskej Bystrici, 2004.
NOVÁK, O., (1974). Voltaire a jeho všestranný talent. In: *Zaira. Verše. Výběr z prací dějepisných. Korespondence*. Praha: Odeon, 1974, s. 297-309.
NOVÁK, O., (1979). Osudy velikána a jejich ohlas u nás. In: *Voltaire neboli vláda ducha II*. Praha: Odeon, 1979, s. 395-403.
VANTUCH, A., (1972). Voltaire poviedkár. In: *Babylonská princezná*. Bratislava: Smena, 1972, s. 186-198.
RÖD, W., (2004). Jean-Jacques Rousseau a počátky společenského romantismu. In: *Novověká filosofie II*. Praha: OIKOYMENH, 2004, s. 483-520.
SOLOMON, Robert C., (1996). Čo objavil Rousseau na svojich potulkách lesom. Moderná európska kontinentálna filozofia a transcendentálny postulát. Kyprenie pôdy: Osvietenstvo a romantizmus. Objav subjektu: Rousseau. In: *Vzostup a pád subjektu alebo od Rousseaua po Derridu*. Nitra: Enigma, 1996, s. 9-29.

3. Jean-Jacques Rousseau: *Prechádzky snívajúceho samotára*
Johann Wolfgang von Goethe: *Utrpenie mladého Werthera*

Literatúra k téme na seminár:

AUERBACH, E., (1998). Muzikus Miller. In: *Mimesis*. Praha: Mladá fronta, 1998, s. 367 – 382.
PAŠTEKA, J., (1965). Goethe ako tematik vášne. In: *Goethe: Utrpenie mladého Werthera. Výberové príbuznosti*. Bratislava: SVKL, 1965, s. 303-312.
PAŠTEKA, J., (1984). Tri pohľady na Goetheho. In: *Goethe: Utrpenie mladého Werthera*. Bratislava: Tatran,1984, s. 241-264.
VANTUCH, A., (1964). Jean Jacques Rousseau a Vyznania. In: *Rousseau: Vyznania*. Bratislava: SVKL, 1964, s. 586-604.
VESELÝ, J., (1984). *Jean-Jacques Rousseau a problém „preromantismu“* (K otázce rozkladu osvícenského obrazu světa ve francouzské literatuře). Praha: Univerzita Karlova, 1984.
WITTKOWSKI, W., (2006). Wýmarská klasika. In: BAHR, E., ed.: *Dějiny německé literatury. Sv. 2: od osvícenství k době předbřeznové.* Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2006, s. 109-198.

Odporúčaná literatúra:

BAKOŠ, Ľ., (1956). Jean Jacques Rousseau a jeho pokrokový pedagogický odkaz. In: *Emil alebo o výchove*. Bratislava: SPN, 1956, s. 7-33.
BLOOM, H., (2000). Goethův *Faust*, druhý díl: protikanonická báseň. In: *Kánon západní literatury*. Praha: Prostor, 2000, s. 217-248.
ČECHÁK, V., (1989). Místo předmluvy. In: *Rousseau: Rozpravy*. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1989, s. 7-44.
KREJČÍ, K., (1976). Goethovy balady. In: *Goethe: Balady*. Praha: Odeon, 1976, s. 193-202.
NOVOSAD, F., (1982). Miesto J. W. Goetheho v dejinách filozofického myslenia. In: *Goethe: O prírode a umení*. Bratislava: Pravda, 1982 (pozri aj antologickú časť Goethe: O umení, s. 287-331).
PAŠTEKA, J., (1957). *Literárna silueta J.W. Goetheho*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1957.
ŠIMON, L., (2013). Pokus o Goetheho lyriku. In: *Goethe: Slasť a bôľ*. Bratislava: Literárna nadácia STUDŇA, 2013, s. 229-240.

TOMČÍK, M., (1982). Básnik a vedec. In: *Vo vlastnom zrkadle*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1982, s. 385-399.
ŽIAK, M., (1989). *Svet v názoroch Goetheho* / ZALA, B., 1989. *Tvorba svetonázoru: J. W. Goethe*. Bratislava: Tatran, 1989.

4. Francois-René de Chateaubriand: *Atala* / *René*

Literatúra k téme na seminár:
BRETT, V., (1973). F. R. de Chateaubriand – melancholický herold katolicismu a roajalismu. In: *F. R. de Chateaubriand: Atala – René*. Praha: Odeon, 1973, s. 7-30.
ŠRÁMEK, J., (2012). *Panorama francouzské literatury od počátku po současnost 1.* Brno: Host, 2012, s. 235-244.
Odporúčaná literatúra:
CHATEAUBRIAND, F. R. de, (2011). *Paměti ze záhrobí*. Praha: Academia, 2011 (v publikácii je aj príspevok POKORNÝ, A., (2011). Chateaubriand – hlasatel pravdy srdce, s. 15-27).
LAGARDE, A. a L. MICHARD, (2008). Chateaubriand. In: *Francouzská literatura 19. století*. Praha: Garamond, 2008, s. 29-84.

5. George Gordon lord Byron: *Korzár* / *Childe Haroldova púť*

Literatura k téme na seminár:
BAŠTÍN, Š a kol., (1993). Revoluční romantici. In: *Dejiny anglickej a americkej literatúry*. Bratislava: Obzor, 1993, s. 96 – 110.
HRBATA, Z. a M. PROCHÁZKA, (2005). *Romantismus a romantismy*: *pojmy, proudy, kontexty*. Praha: Karolinum, 2005, (časti týkajúce sa tvorby G. G. Byrona).
KUPEC, I., (1963). Tri autoportréty lorda Byrona. In: *Nesmrteľní*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1963, s. 5-30.
STŘÍBRNÝ, Z., (1987). Druhá generace romantických básníků: Byron, Shelley, Keats. In: *Dějiny anglické literatury 1.* Praha: Academia, 1987, s. 379-398.
Odporúčaná literatúra:
HEGEDÜSOVÁ, Z., (1989). Recepcia G. G. Byrona na Slovensku. In: *Slovenská literatúra*. Roč. 36, č. 2, s. 137-147.
KRAUS, C., (1976). Byron a slovenský romantizmus. In: *Slovenské pohľady*. Roč. 92, č. 8, s. 81-89.

6. Novalis: *Modrá kvetina*
Edgar Allan Poe: *Havran* / *Filozofia básnickej skladby* / výber z poviedok*: Jama a kyvadlo / Vraždy v ulici Morgue / Zlatý chrobák (Zlatý skarabeus) /Pád do Maelströmu ... a iné*

Literatúra k téme na seminár:
BAŠTÍN, Š a kol., (1993). Romantická revolúcia v myslení a literatúre amerického národa (1783 – 1860). In: *Dejiny anglickej a americkej literatúry*. Bratislava: Obzor, 1993, s. 242 - 256.
HILSKÝ, M., (1978). Povídkář Poe. In: POE, E. A.: *Jáma a kyvadlo*. Praha: Odeon, 1978, s. 420-431.
HORYNA, B., (2005). *Dějiny rané romantiky: Fichte, Schlegel, Novalis*. Praha: Vyšehrad, 2005.

HRBATA, Z. a M. PROCHÁZKA, (2005). *Romantismus a romantismy*: pojmy, proudy, kontexty. Praha: Karolinum, 2005 (časti týkajúce sa tvorby E. A. Poea).
HRIVNÁK, P., (1973). Doslov. In: *Novalis: Modrá kvetina*. Bratislava: Tatran, 1973, s. 175-182.
KLAUS, P., (2006). Romantismus. Raný romantismus. In: BAHR, E., ed.: *Dějiny německé literatury. Sv. 2: od osvícenství k době předbřeznové.* Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2006, s. 269-288.
PROCHÁZKA, M., (1988). Zoufalství rozumu a hra obraznosti. In: POE, E. A.: *Černý kocour a jiné povídky*. Praha: Mladá fronta, 1988, s. 145-151.
SOLOMON, Robert C., (1996). Vybásnený subjekt: Fichte, Schelling, Schiller a romantici. In: *Vzostup a pád subjektu alebo od Rousseaua po Derridu*. Nitra: Enigma, 1996, s. 53-64.
ŠKVORECKÝ, J., (1964). E. A. Poe a detektivní literatura. In: POE, E. A., (1964). *Vraždy v ulici Morgue a jiné povídky*. Praha: Mladá fronta, 1964, s. 159-170.
TODOROV, T., (2010). *Úvod do fantastické literatury*. Praha: Karolinum, 2010 (state k E. A. Poeovi).
ŽITNÝ, M., (1989). *Sociálne a ideové východiská nemeckej romantiky*. Bratislava: Tatran, 1989, s. 5-22 (antologická časť k Novalisovi na s. 167-192).

Odporúčaná literatúra:

ARBEIT, M., (1991). Každý svého Poea! In: POE, E. A.: *Bludní planeta*. Praha: Československý spisovatel, 1991, s. 167-179.
DUJNIČ, M., (2008). O Novalisovi a o Modrej kvetine. In: *Novalis: Modrá kvetina*. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 2008, s. 199-207.
HOLÝ, J., (1991). Novalisovy úvahy a fragmenty. Doslov. In: *Novalis: Zázračná hra světa*. Praha: Odeon, 1991, s. 250-259.
HRABÁK, J., (1986). K charakteristice žánru. Magnus parens E. A. Poe. In: *Napínavá četba pod lupou*. Praha: Československý spisovatel, 1986, s. 11-17.
LAWRENCE, D. H., (1997). Edgar Allan Poe. In: *Studie z klasické americké literatury*. Brno: Host, 1997, s. 69 – 85.
LENKO, J., (1977). Doslov. In: *Novalis: Belasé kvety*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1977, s. 95-102.
PEPRNÍK, M., (1998). Podoby E. A. Poea (1809 – 1849). In: POE, E. A., (1998). *Krajina stínů*. Praha: Aurora, 1998, s. 331-344.
SLAVÍK, I., (1967). Básnik smrti. In: *Novalis: Květinový prach*. Praha. Mladá fronta, 1967, s. 103-122.
Poe aneb údolí neklidu. Praha: Československý spisovatel, 1972.
POE, E. A., (1985). *Havran – 16 překladů*. Praha: Odeon, 1985.
URBAN, M. Otto, (1998). E. A. Poe a výtvarný symbolizmus. In: POE, E. A., (1998). *Krajina stínů*. Praha: Aurora, 1998, s. 347-359.
VILIKOVSKÝ, J., (1967). Rozprávač E. A. Poe. In: POE, E. A., (1967). *Zlatý skarabeus*. Bratislava: Tatran, 1967, s. 286-293.

7. Alexander Sergejevič Puškin: *Eugen Onegin* / Michail Jurievič Lermontov: *Démon*

Literatúra k téme na seminár:

BĚHOUNEK, V., (1949). *Alexander Sergějevič Puškin. Život, dílo, ohlasy*. Praha: Práce, 1949.
KOMOROVSKÝ, J., (1955). Lyrika A. S. Puškina. In: PUŠKIN, A. S.: *Lyrika*. Bratislava: SVKL, 1955, s. 269-277.
LERMONTOV, M. J, (1967). *Proměny démona*. Praha: Československý spisovatel, 1967.
LOTMAN, J. M., (1987). *Puškin*. Praha: Lidové nakladatelství, 1987.

MATUŠKA, A., (1984). Lermontov. In: *Démon. Ľudia a vášne. Kňažná Ligovská*. Bratislava: Tatran, 1984, s. 7-16.
PANOVOVÁ, E., (1973). Puškinov E. Onegin v slovenskej literatúre. In: PUŠKIN, A. S.: *Eugen Onegin*. Bratislava: Tatran, 1973, s. 271-281.
POSPÍŠIL, I., (2005). Paradoxy Evžena Oněgina // Románová posedlost podkomořího Alexandra Puškina // Ruský román, romantizmus a realizmus „směrovosť" literatury. In: *Ruský román znovu navštívený. Historie, uzlové body vývoje, teorie a mezinárodní souvislosti: Od počátků k výhledu současnosti*. Brno: Cerm; Nauma, 2005, s. 53-70 a s. 85-90.
Odporúčaná literatúra:
BLAGOJ, D. D., (1952). *A. S. Puškin*. Praha: Československý spisovatel, 1952.
DELVOV, S., (1955). A. S. Puškin. In: PUŠKIN, A. S.: *Lyrika*. Bratislava: SVKL, 1955, s. 7-45.
HONZÍK, J., (1957). Doslov. In: LERMONTOV, M. J.: *Jak volní vítr*. Praha: Naše vojsko, 1957, s. 587-595.
JEHLIČKA, M., (1978). Doslov. In: *Trýzeň milosti*. Praha: Lidové nakladatelství, 1978, s. 491-499.
JEHLIČKA, M., (1989). Paměť srdce. In: *Ve znamení múz*. Praha: Lidové nakladatelství, 1989, s. 355-364.
MATUŠKA, A., (1960). *Medailóny*. Bratislava: SVKL, 1960 (Puškin + Lermontov).
MATUŠKA, A., (1972). *Profily a portréty*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1972 (Puškin + Lermontov).
MATUŠKA, A., (1984). Lermontov. In: *Démon. Ľudia a vášne. Kňažná Ligovská*. Bratislava: Tatran, 1984, s. 7-16.
MEJLACH, B: S., (1978). *Život Alexandra Puškina*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1978.
SERDULA, I., (1977). Puškinova Kapitánova dcéra. In: PUŠKIN, A. S.: *Kapitánova dcéra*. Bratislava: Tatran, 1977, s. 141-150.
SERDULA, I., (1980). A. S. Puškin. In: PUŠKIN, A. S.: *Piková dáma*. Bratislava: Tatran, 1980, s. 253-260.
SVATOŇ, V., (1967). Básnik tradice a času. In: PUŠKIN, A. S.: *Spálený dopis*. Praha: Mladá fronta, 1967, s. 78-89.
TYŇANOV, J., (1977). *A. S. Puškin. Zrození básnika*. Praha: Práce, 1977.
ŽÁK, J., (1979). Doslov. In: LERMONTOV, M. J.: *Strážný zvon*. Praha: Albatros, 1979, s. 239-247.

8. Victor Hugo: *Predhovor ku Cromwellovi* / *Chrám Matky Božej v Paríži*

Literatúra k téme na seminár:
FISCHER, J. O., (1981). Hugo. In: *Dějiny francouzské literatury 19. a 20. století 1*. Praha: Academia, 1981, s. 227-268.
SAINTE-BEUVE, A., (1983). *Literárne eseje a portréty*. Bratislava: Tatran, 1983 (s. 47-61 názory na romantizmus, s. 87-94 state k V. Hugovi).
SAINTE-BEUVE, A., (1969). Viktor Hugo. In: *Podobizny a eseje*. Praha: Odeon, 1969, s. 135-136.
ŠRÁMEK, J., (2012). Generace velkých romantiků. In: *Panorama francouzské literatury od počátku po současnost 1*. Brno: Host, 2012, s. 247-260.
Odporúčaná literatúra:
BARTKO, M., (1978). Otrasná epopeja stredoveku. In: HUGO, V., (1978). *Chrám Matky Božej v Paríži II*. Bratislava: Tatran, 1978, s. 341-352.
BARTKO, M., (1961). Hugov sen o človeku. In: HUGO, V., (1961). *Satyr*. Bratislava: Pravda, 1961, s. 37-50.

BRETT, V., (1964). Hugo – dramatik. In: HUGO, V., (1964). *Dramata*. Praha: SVKLaU, 1964, s. 515-550.
BRETT, V., (1985). Oceán poezie. In: HUGO, V., (1985). *Beru si slovo*. Praha: Odeon, 1985, s. 473-516.
FELIX, J., (1945). V. Hugo. In: HUGO, V., (1945). *Géniovia*. Bratislava: Vydavateľstvo Elánu, 1945, s. 7-14.
FELIX, J., (1957). O V. Hugovi a jeho humanizme. In: *Cesty k veľkým. Pohľady na európsku literatúru*. Bratislava: SVKL, 1957.
FELIX, J., (1964). O Victorovi Hugovi a jeho „Bedároch". In: HUGO, V., (1964). *Bedári III*. Bratislava: SVKL, 1964, s. 269-297.
LAGARDE, A. a L. MICHARD, (2008). Victor Hugo. In: *Francouzská literatura 19. století*. Praha: Garamond, 2008, s. 153-204, s. 231-240.
POVCHANIČ, Š., (1985). K princípom Hugovej dramatiky. In: HUGO, V.: *Drámy*. Bratislava: Tatran, 1985, s. 467-492.

9. Honoré de Balzac: *Otec Goriot*

Literatúra k téme na seminár:

AUERBACH, E., (1998). Hôtel de La Mole. In*: Mimesis*. Praha: Mladá fronta, 1998, s. 383-417.
BALZAC, H. de, (1950). „Úvod k Lidské komedii". In: FISCHER, J. O., (1950). *Manifesty francouzských realistů XIX. a XX. století*. Praha: Československý spisovatel, 1950, s. 27-43.
FISCHER, J. O., (1979). *Kritický realizmus. Balzac, Stendhal a základní otázky realismu.* Praha: Svoboda, 1979 (state k Balzacovi).
FISCHER, J. O., (1981). Kritický realizmus (Balzac). In: *Dějiny francouzské literatury 19. a 20. století 1*. Praha: Academia, 1981, s. 365-447.
ŠRÁMEK, J., (2012). *Panorama francouzské literatury od počátku po současnost 1.* Brno: Host, 2012.
ZATLOUKAL, A., (1966). *Umění Balzacova románu.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1966.
ZATLOUKAL, A., (1995). Balzakův Otec Goriot. In: *Studie o francouzském románu*. Olomouc: Votobia, 1995, s. 154-206.

Odporúčaná literatúra:

FELIX, J., (1970). Slovo o Balzacovej Šagrénovej koži. Flaubertov „kartáginský román". In: *Modernita súčasnosti.* Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1970, s. 9-53.
FRANCE, A., (1964). Balzac. In: *Z francouzské literatury*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1964, s. 319-324.
LAGARDE, A. a L. MICHARD, (2008). Balzac. In: *Francouzská literatura 19. století*. Praha: Garamond, 2008, s. 304-326.
MATUŠKA, A., (1972). *Profily a portréty*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1972 (s. 516-517 k Balzacovi).
PAŠTEKA, J., (1967). Veľký majster francúzskej prózy. In: BALZAC, H. de (1967). *Tridsaťročná. Ateistova omša*. Bratislava: Tatran, 1967, s. 247-268.
PIŠÚT, M., (1961). Balzac. In: *Roky a diela*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1961, s. 19-41.
SAINTE-BEUVE, A., (1969). Honoré de Balzac a jiní. In: *Podobizny a eseje*. Praha: Odeon,1969, s. 137-144.
SAINTE-BEUVE, A., (1983). *Literárne eseje a portréty*. Bratislava: Tatran, 1983 (s. 95-102 state k Balzacovi).
VANTUCH, A., (1985). Otec Goriot a jeho románový svet. In: BALZAC, H. de: *Otec Goriot*. Bratislava: Tatran, 1985, s. 317-328.

10. Gustave Flaubert: *Pani Bovaryová*

Literatúra k téme na seminár:

FISCHER, J. O., (1981). Realizmus a vývoj románu po roce 1848 (Flaubert). In: *Dějiny francouzské literatury 19. a 20. století 1.* Praha: Academia, 1981, s. 532-568.
ŠRÁMEK, J., (2012). *Panorama francouzské literatury od počátku po současnost 1.* Brno: Host, 2012.
ZATLOUKAL, A., (1995). Technika Flaubertova románu Pani Bovaryová. In: *Studie o francouzském románu.* Olomouc: Votobia, 1995, s. 207-251.

Odporúčaná literatúra:

BAGIN, A., (1982). Gustave Flaubert. In: *Traja majstri*. Bratislava: Smena, 1982, s. 11-69.
FRANCE, A., (1964). Gustave Flaubert. In: *Z francouzské literatury*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1964, s. 331-337.
LAGARDE, A. a L. MICHARD, (2008). Flaubert. In: *Francouzská literatura 19. století*. Praha: Garamond, 2008, s. 455-475.
PAŠTEKA, J., (1967). Gustave Flaubert a jeho Citová výchova. In: FLAUBERT, G., (1967). *Citová výchova*. Bratislava: Tatran, 1967, s. 390-401.
POVCHANIČ, Š., (1989). Medzník európskeho románu. In: FLAUBERT, G., (1989). *Pani Bovaryová*. Bratislava: Tatran, 1989, s. 7-36.
SAINTE-BEUVE, A., (1969). Paní Bovaryová od Gustava Flauberta. In: *Podobizny a eseje*. Praha: Odeon, 1969, s. 156-165.
SAINTE-BEUVE, A., (1983). *Literárne eseje a portréty*. Bratislava: Tatran, 1983 (s. 107-114 state k G. Flaubertovi)
VANTUCH, A., (1976). Pani Bovaryová – jej zrodenie a zmysel. In: FLAUBERT, G., (1976). *Pani Bovaryová*. Bratislava: Tatran, 1976, s. 297-305.

11. Fiodor Michajlovič Dostojevskij: *Zločin a trest*

Literatúra k téme na seminár:

BACHTIN, M. M., (1973). Polyfonický román Dostojevského a jeho interpretácia v kritickej literatúre. In: *Problémy poetiky románu.* Bratislava: Slovenský spisovateľ,1973, s. 196-264.
BACHTIN, M. M., (1973). Typy prozaického slova. Slovo u Dostojevského. In: *Problémy poetiky románu.* Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1973, s. 265-277.
BURSOV, B., (1978). *Dostojevskij a jeho svět.* Praha: Odeon, 1978.
GIRARD, R., (1998). Problémy techniky u Prousta a u Dostojevského // Dostojevského apokalypsa. In: *Lež romantismu a pravda románu*. Praha: Dauphin, 1998, s. 255-320.
KAUTMAN, F., (2004). *Fjodor Michajlovič Dostojevskij – Večný problém človeka.* Praha: Academia, 2004.

Odporúčaná literatúra:

ČERVEŇÁK, A., (1986). *Človek v literatúre: Dostojevskij a súčasná literárna ve*da. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1986.
ČERVEŇÁK, A., (1990). Načo žije (taký) človek? In: DOSTOJEVSKIJ, F. M., (1990). *Bratia Karamazovovci II*. Bratislava: Tatran, 1990, s. 341-356.
KAUTMAN, F., (1983). *F. X. Šalda a F. M. Dostojevskij*. Bratislava: Pravda, 1983.
KLAUČO, J., (1978). Na okraj „Zločinu a trestu". In: DOSTOJEVSKIJ, F. M., (1978). *Zločin a trest*. Bratislava: Tatran, 1978, s. 577-595.
MATUŠKA, A., (1972). *Profily a portréty*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1972 (s. 40-47 k Dostojevskému).

PAŠTEKA, J., (1973). Trýzeň a tvorba F. M. Dostojevského. In: DOSTOJEVSKIJ, F. M.: *Idiot*. Bratislava: Tatran, 1973, s. 605-666.

12. Anton Pavlovič Čechov: *Tri sestry* / *Chameleón* / *Dáma so psíkom*

Literatúra k téme na seminár

BAGIN, A., (1982). Čechov. In: *Traja majstri*. Bratislava: Smena, 1982, s. 71-128.
NOVOTNÝ, V., (1988). Svět bez šťastných lásek. In: ČECHOV, A. P., (1988). *Povídky*. Praha: Odeon, 1988, s. 443-458.
NOVOTNÝ, V., (1987). Pavilón neklidných duší. In: ČECHOV, A. P., (1987). *Případy z praxe*. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1987, s. 350-371.
SLIMÁK, I., (1980). Sám medzi ľuďmi. In: ČECHOV, A. P., (1980). *On a ona. Oneskorené kvety. Súboj a iné*. Bratislava: Tatran, 1980, s. 7-20.
SZONDI, P., (1969). Čechov. In: *Teória modernej drámy*. Bratislava: Tatran, 1969, s. 31-37.

13. Záverečné stretnutie – písomná vedomostná previerka na získanie priebežného hodnotenia.

Štruktúra seminárneho stretnutia:

- seminár bude rozdelený do dvoch častí:
- **A** úvodné vstupy a príspevky k autorským celkom (interpretácie, úvahy a analýzy podľa pokynov vyučujúceho, ktorý určí rozdelenie práce a povinnosti študentov vždy týždeň vopred na nasledujúce seminárne stretnutie (vstup jedného študenta do 10 min.). Aktivita študentov na seminárnom stretnutí je vyučujúcim evidovaná a prihliada sa na ňu v rámci celkového hodnotenia disciplíny. Hodnotenie vstupov, úvah a analýz bude vychádzať z kvality príspevku študentov. Kritériá hodnotenia (v závislosti od zadanej úlohy: literárnohistorická orientácia v problematike / orientácia v poetologických konštantách, ktoré prevládajú v danom slohovo-typologickom celku / prepojenie teoretického a interpretačného prístupu / orientácia v sekundárnej, odbornej literatúre / komplexnosť interpretácie a originalita spracovania témy / hodnotenie hĺbky interpretačných záverov. Hodnotenie interpretačného vstupu je zohľadnené v hodnotení jeho písomnej verzie (v semestrálnej práci). Celkové hodnotenie disciplíny pozostáva z bodového hodnotenia (zisku bodov) z písomnej vedomostnej previerky a hodnotenia interpretačného vstupu/písomnej semestrálnej práce.
- **B** diskusia
- bezvýhradnou podmienkou účasti na seminárnom stretnutí je dôkladná individuálna predpríprava, ktorá spočíva v precíznom oboznámení sa s problematikou jednotlivých seminárnych stretnutí (umelecké texty + odborná literatúra), vyžaduje sa aktívna účasť na seminári. Seminár je zameraný na preverenie domácej individuálnej prípravy študentov, ktorá sa má prejaviť v študentmi iniciovanej diskusii.
- dovolené sú maximálne 2 absencie. Účasť študentov na hodinách priamej výučby je povinná. Neospravedlnená neúčasť na priamej výučbe je hodnotená ako nesplnenie podmienok na úspešné absolvovanie predmetu (čl. 15, body 3. a 4. Študijného poriadku). Študent má splniť podmienky na získanie kreditov za predmet ukončený priebežným hodnotením do konca výučbovej činnosti príslušného semestra, v ktorom si predmet zapísal. Ak študent nesplní kritériá na úspešné absolvovanie predmetu, hodnotí sa klasifikačným stupňom nedostatočne (4, FX) a má právo na vykonanie jedného opravného termínu, najneskôr do konca skúškového obdobia príslušného semestra. Opravný termín musí vyučujúci vypísať počas skúškového obdobia v MAIS (čl. 16, bod 10. Študijného poriadku).

- vyučujúci predmetov môžu uzavrieť dohodu o náhradnom plnení povinností najneskôr do 2 týždňov od začatia výučby. Dohodu o náhradnom plnení študijných povinností môže vyučujúci uzatvoriť v preukázateľných prípadoch, ak ide o: (a) dlhodobo chorého, resp. hospitalizovaného (na základe potvrdenia ošetrujúceho lekára); (b) študenta fakultou vyslaného na čas štúdia na inú fakultu alebo vysokú školu na Slovensku alebo v zahraničí; (c) aktívneho (profesionálneho) športovca; (d) študenta nachádzajúceho sa vo veľmi nepriaznivej rodinnej alebo sociálnej situácii; (e) študenta študujúceho na dvoch vysokých školách; (f) študenta z inej fakulty alebo inej vysokej školy, ktorému nebol predmet uznaný, ale na základe rozhodnutia vyučujúceho môže predmet absolvovať čiastočne (porov. čl. 1 ods. 8 vnútorného predpisu *Pravidlá uznávania predmetov*); (h) dôvody hodné osobitného zreteľa.

Podmienky na udelenie priebežného hodnotenia:
- aktívna účasť na seminároch (max. 2 absencie)
- každý poslucháč je zodpovedný za vypracovanie príspevku/príspevkov do seminárneho stretnutia podľa predchádzajúcich pokynov vyučujúceho – úvodné vstupy študent odovzdá pedagógovi v písomnej podobe s rešpektovaním pravidiel etiky citovania, parafrázovania a zostavovania bibliografických odkazov (**súbor vo formáte .doc, .docx alebo .rtf**) najneskôr **4.12.2026.** Úvodné vstupy budú kvalitatívne posudzované a sú súčasťou celkového hodnotenia disciplíny.
- každý poslucháč absolvuje písomnú vedomostnú previerku, ktorá sa v riadnom termíne bude administrovať v poslednom týždni výučby v zimnom semestri

Hodnotenie:
- študenti budú spravidla oboznámení s hodnotením v zápočtovom týždni
- riadny termín písomnej vedomostnej previerky sa uskutoční v poslednom týždni výučby v zimnom semestri (v súčinnosti s čl. 16, bod 10. Študijného poriadku). Maximálny počet bodov je 50. Kritériá úspešnosti (percentuálne vyjadrenie výsledkov pri hodnotení predmetu) sú pre klasifikačné stupne nasledovné:

A:100,00 –90,00 %
B:89,99 –80,00%
C:79,99 –70,00 %
D:69,99 –60,00 %
E:59,99 –50,00 %
FX:49,99 a menej % (čl. 16, bod 5. Študijného poriadku).

- celkové hodnotenie disciplíny pozostáva z bodového hodnotenia písomnej vedomostnej previerky a bodového hodnotenia vypracovanej seminárnej práce (rešpektovanie formálnej a obsahovej úpravy textu, etiky citovania a parafrázovania a zostavovania bibliografických odkazov). V rámci písomnej vedomostnej previerky musí študent dosiahnuť aspoň 25 bodov/50% bodového hodnotenia a následne bude zohľadnený bodový zisk zo seminárnych stretnutí. Minimálny bodový zisk na udelenie priebežného hodnotenia je teda 25 bodov (50% bodového hodnotenia písomnej vedomostnej previerky).

Sekundárna literatúra

AUERBACH, E., (1998). *Mimésis*. Praha: Mladá fronta, 1998.
BAHR, E., (2006). *Dějiny německé literatury 2.* Praha: Univerzita Karlova – Karolinum, 2006.
BACHTIN, M. M., (1973). *Problémy poetiky románu*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1973.
BAŠTÍN, Š. a kol., (1993). *Dejiny anglickej a americkej literatúry*. Bratislava: Obzor, 1993.
BENJAMIN, W., (2009). *Literárněvědné studie.* Praha: Oikoymenh, 2009.

BĚHOUNEK, V., (1949). *Alexander Sergějevič Puškin. Život, dílo, ohlasy*. Praha: Práce, 1949.
BLOOM, H., (2000). *Kánon západní literatury. Knihy, které prošly zkouškou věků.* Praha: Prostor, 2000.
BURSOV, B., (1974). *Dostojevskij a jeho svět.* Praha: Odeon, 1974.
ČEPAN, O., (2003). K typológii literárnych smerov. In: *Literárnoteoretické state*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2003, s. 86-100.
ČERNÝ, V., (2009). *Soustavný přehled obecných dějin literatury naší vzdělanosti 4.* Praha: Academia, 2009.
EAGLETON, T., (2004). *Sladké násilí. Idea tragična.* Brno: Host, 2004.
ELIOT, T. S., (1991). *O básnictví a básnících*. Praha: Vydavateľstvo Odeon, 1991.
ECO, U., (2005). *Dějiny krásy.* Praha: Argo, 2005.
ECO, U., (2007). *Dějiny ošklivosti.* Praha: Argo, 2007.
FELIX, J., (1989). *Európske obzory*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1989.
FELIX, J., (1970). Slovo o Balzacovej Šagrénovej koži. Flaubertov „kartáginský román". In: *Modernita súčasnosti.* Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1970, s. 9-53.
FISCHER, J. O. a kol., (1981). *Dějiny francouzské literatury 19. a 20. století 1*. Praha: Academia, 1981.
FISCHER, J. O., (1979). *Kritický realismus. Balzac, Stendhal a základní otázky realismu*. Praha: Svoboda, 1979.
FOŘT, B., (2014). Obecný pojem realismu. Realismus literární. Metodologický návrh – realistický fikční svět. In: *Fikční světy české realistické prózy*. Praha: Akropolis, 2014, s. 6-41.
GIRARD, R., (1998). *Lež romantismu a pravda románu*. Praha: Dauphin, 1998.
HORYNA, B., (2005). *Dějiny rané romantiky.* Praha: Vyšehrad, 2005.
HOSTINSKÝ, O., (1974). O realismu uměleckém. In: *Studie a kritiky*. Praha: Československý spisovatel, 1974, s. 62-122.
HRABÁK, J., (1981). *Čtení o románu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981.
HRBATA, Z. a M. PROCHÁZKA, (2005). *Romantismus a romantismy*. Praha: Karolinum, 2005.
HRDINA, M., (2009). Romantismus: konstituce, revize a způsoby užití pojmu. In: *Svět literatury*, č. 40.
HUGO, V., (2006). *Předmluva ke Cromwellovi.* Praha: Kant, 2006.
HVIŠČ, J., (1985). *Poetika literárnych žánrov.* Bratislava: Tatran, 1985.
JAKOBSON, R., (1968). O realismu v umění. In: *Poetická funkce*. Praha: H&H, 1968, s. 138-144, resp. pozri aj JAKOBSON, R., (1968). O realismu v umění. In: *Poetika, rytmus, verš*. Praha: Svět sovětů, 1968, s. 46-54.
JANÁČKOVÁ, J., (2009). Romantismus a dlouhý čas literárních dějin. In*: Svět literatury*, č. 40.
JOHNSON, P., (1995). *Intelektuálové*. Praha: Návrat domů, 1995.
KAUTMAN, F., (2004). *Fjodor Michajlovič Dostojevskij – Večný problém človeka.* Praha: Academia, 2004.
MARKIEWICZ, H., (1979). *Aspekty literatúry*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1979.
MIKULOVÁ, M. a I. TARANENKOVÁ, eds., (2011). *Reálna podoba realizmu*. Bratislava: Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011.
MOCNÁ, D. a J. PETERKA, (2004). *Encyklopedie literárních žánrů.* Praha: Paseka, 2004.
NÜNNING, A., (2006). *Lexikon teorie literatury a kultury*. Brno: Host, 2006.
OZOUFOVÁ, M., (2010). *Co prozrazuje román*. Brno: CDK, 2010.
PAŠTEKA, J., (1957). *Literárna silueta J. W. Goetheho*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1957.

PAŠTEKA, J., (2005). *Svet literatúry, literatúra sveta I.* Bratislava: Petrus, 2005.
PAŠTEKA, J., (2005). *Svet literatúry, literatúra sveta II.* Bratislava: Petrus, 2005.
PATOČKA, J., (2004). Romantismus, romantika, romantický a příbuzné pojmy. In: *Umění a čas I*. Praha: Oikoymenh, 2004, s. 433-440.
PIŠÚT a kol., (1963). *Dejiny svetovej literatúry 1 a 2*. Bratislava: Osveta, 1963.
POSPÍŠIL, I., (2005). *Ruský román znovu navštívený.* Brno: Nadace Universitas, Akademické nakladatelství CERM, NAUMA, 2005.
PROCHÁZKA, M., (2010). Romantický pluralismus: poezie, příroda, subjektivita. In: *Slovenská literatúra*. Roč. 57, č. 6, s. 519-537.
ROY, C., (1964). *Eseje o francouzské literatuře*. Praha: Československý spisovatel, 1964.
SUČKOV, B., (1973). *Historické osudy realizmu*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1973.
ŠRÁMEK, J., (1997). *Dějiny francouzské literatury v kostce*. Olomouc: Votobia, 1997.
TRÁVNÍČEK, J., (2003). *Příběh je mrtev? Schizmata a dilemata moderní prózy*. Brno: Host, 2003.
VALCEROVÁ, A., (1986). *Svetová literatúra. Vybrané kapitoly. Romantizmus.* Košice: UPJŠ, 1986.
VANTUCH, A. a kol., (1995). *Dejiny francúzskej literatúry*. Bratislava: Causa, 1995.
WELLEK, R., (2005). *Koncepty literární vědy.* Jinočany: H&H, 2005.
ZATLOUKAL, A., (1995). *Studie o francouzském románu*. Olomouc: Votobia, 1995.
ZAJAC, P., (2016). Realizmus – reprezentácia – referencialita. In: MIKULOVÁ, M. a I. TARANENKOVÁ, eds. *Konfigurácie slovenského realizmu.* Brno: Host, 2016, s. 17-26.

TEMATICKÉ OKRUHY PÍSOMNEJ VEDOMOSTNEJ PREVIERKY Z PREDMETU SVETOVÁ LITERATÚRA II.

1. Osvietenstvo – literárnohistorická a poetologická charakteristika. Prehľad základných autorov v jednotlivých národných literatúrach a ich tvorby.
2. Interpretačné kontexty Voltairovej tvorby ako celku a interpretačné možnosti románu *Candide*.
3. Preromantizmus (sentimentalizmus) – literárnohistorická a poetologická charakteristika. Prehľad základných autorov v jednotlivých národných literatúrach a ich tvorby.
4. Interpretačné kontexty Rousseauovej tvorby ako celku a interpretačné možnosti diela *Prechádzky snívajúceho samotára*.
5. Romantizmus – literárnohistorická a poetologická charakteristika.
6. Romantizmus v jednotlivých národných literatúrach (nemeckej, anglickej, francúzskej, poľskej, ruskej). Koncept plurality romantizmov. Wellekov prístup k otázke o pôvode romantizmu. Podoby romantizmu v jednotlivých národných literatúrach.
7. Interpretačné kontexty diel významných autorov obdobia romantizmu v jednotlivých národných literatúrach.
8. Realizmus – literárnohistorická a poetologická charakteristika. Konceptuálne podoby realizmu.
9. Realizmus v jednotlivých národných literatúrach (nemeckej, anglickej, francúzskej, poľskej, ruskej). Koncept – romantizmus a romantizmy. Wellekov prístup k otázke o pôvode realizmu. Podoby realizmu v jednotlivých národných literatúrach.
10. Interpretačné kontexty diel významných autorov obdobia realizmu v jednotlivých národných literatúrach.
11. Bližšia literárnovedná charakteristika tvorby autorov: Voltaire, J. J. Rousseau, F.-R. de Chateaubriand, Madame de Staël, G. G. Byron, P. B. Shelley, J. W. Goethe, E. A. Poe, V. Hugo, G. Flaubert, H. de Balzac, Ch. Dickens, F. M. Dostojevskij, L. N. Tolstoj, A. P. Čechov

12. Širokospektrálna charakteristika hnutia Sturm und Drang.

Sylabus: Teória umeleckého textu – 1ISMK/RTEUT/24
(P – povinný predmet)

Predmet štúdia: Teória umeleckého textu – 1ISMK/RTEUT/24 (P – povinný predmet)
Študijný odbor: učiteľstvo a pedagogické vedy
Študijný program: učiteľstvo slovenského jazyka a literatúry (RSUSJL)
Akademický rok: 2026/2027 **Ročník:** 1. **Semester:** ZS
Spôsob ukončenia: Skúška (S) **Kredity**: 5
Hodinová dotácia: 8/2 za semester, 10 x 45 minút

V rámci disciplíny **1ISMK/RTEUT/24 Teória umeleckého textu** má študent zvládnuť penzum literárno-teoretických pojmov. Študent je schopný reflektovať špecifiká umeleckého textu, jeho parametre, vníma umelecký text v komunikačnom procese, ovláda základné zákonitosti umeleckej literárnej komunikácie. Študent si uvedomuje znakovú povahu umeleckého textu, chápe estetickú funkciu ako jednu z jazykových funkcií. Orientuje sa vo významovej štruktúre umeleckého textu a základnej genologickej problematike (v kontextoch literárneho druhu a žánru). Disponuje poznatkami z okruhu morfológie textu, teórie recepcie a interpretácie umeleckého textu.

Harmonogram prednáškových a seminárnych stretnutí:

1. Úvodné stretnutie. Organizačné pokyny – organizácia štúdia v zimnom semestri 2026/2027, propozície a metodológia.

2. **Literatúra a jej skúmanie – skúmanie literatúry ako veda. Literárna veda, jej základné, pomocné a pomedzné disciplíny. Literárna teória, história a kritika, vzájomné väzby základných disciplín literárnej vedy. Teória literatúry a jej charakteristiky.**
ANDRIČÍK, M., (2015). Predmet výskumu teórie literatúry. In: *Kapitoly z teórie literatúry*. Košice: UPJŠ, Filozofická fakulta, 2015, s. 7-10.
CULLER, J., (2002). Co je to teorie? In: *Krátký úvod do literární teorie*. Brno: Host, 2002, s. 9-25.
ISER, W., (2009). Úvod. Proč teorie? Tvrdá a měkká teorie. Teoretické mody. Teorie a metoda. Teorie a diskurs. In: *Jak se dělá teorie*. Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2009, s. 13-25.
PETRŮ, E., (2000). Co je literární věda? In: *Úvod do studia literární vědy*. Olomouc: Rubico, 2000, s. 17-48.
Literárno-teoretické pojmy: teória literatúry, literárna história, literárna teória, literárna kritika, pomocné a pomedzné disciplíny.

3. **Umenie ako jazyk, jazyk v literárnej komunikácii. Denotačný a konotačný význam znaku. Chápanie literatúry ako slovesného umenia. Umelecký literárny text a umelecké literárne dielo – rozsah, opozície a súvislosti pojmov. K problematike delimitácie „textu" a „diela". Literárny text v systéme komunikácie – literárny text ako umelecký objekt, literárne dielo ako estetický objekt. Text/dielo ako znaková, semiotická záležitosť. Textový a netextový priestor.**
CULLER, J., (2002). Co je to literatura (a je vůbec taková otázka relevantní? Literatura a kulturní studia. In: *Krátký úvod do literární teorie*. Brno: Host, 2002, s. 26-50, s. 51-63.
KUBÍNOVÁ, M., (2009). Text, dílo, význam, čtenář: implikace a souvislosti pojmů. In: *Text v pohybu četby. (Úvahy o významové a komunikační povaze literárního díla)*. Praha: Academia, 2009, s. 7-19.

LOTMAN, J., (1990). Umenie ako jazyk. In: *Štruktúra umeleckého textu*. Bratislava: Tatran, 1990, s. 17-44.
RAKÚS, S., (2006). Prozaický text a prozaické dielo. In: *Teória umeleckého diela 1.* Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2006. s. 5-8.
RAKÚS, S., (2011). Textové a netextové priestory umeleckého diela. In: *Medzi látkou a témou*. Levoča: Modrý Peter, 2011, s. 13-16.
Literárno-teoretické pojmy: druhotný modelujúci systém, literárny (umelecký) jazyk, text, dielo, denotácia, konotácia, textový a netextový priestor, umelecký objekt, estetický objekt.

4. **Komunikačná a kontextová os literárnej komunikácie – základné výrazové kategórie a ich konfigurácie. Teória informácie – informácia, entropia, redundancia.**
MIKO, F., a A. POPOVIČ, (1978). *Tvorba a recepcia*. Bratislava: Tatran, s. 28-40, s. 51-55, s. 71-74, s. 79-80, s. 88-89, a konkrétne termíny v pripojenom Výkladovom slovníku termínov I., s. 160-219. PLESNÍK, Ľ. a kol., (2011). *Tezaurus estetických výrazových kvalít*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, Filozofická fakulta.
Literárno-teoretické pojmy: operatívnosť, subjektívnosť, sociatívnosť, ikonickosť, pojmovosť, zážitkovosť, informácia, entropia, redundancia.

5. **Typológia funkcií jazyka v komunikačnom akte. Systém funkcií a kódov – referenčná, emotívna / expresívna, konatívna / apelatívna, fatická, metajazyková, poetická/estetická funkcia. Estetickosť umeleckej literatúry, estetický postoj. Kritérium estetickej funkcie, estetická norma a hodnota.**
CHVATÍK, K., (2001). Estetická funkce. Estetická norma. Estetická hodnota. In: *Strukturální estetika*. Brno: Host, 2001, s. 65-73, s. 75-82, s. 83-87.
JAKOBSON, R., (1991). Lingvistika a poetika. In: *Lingvistická poetika*. Bratislava: Tatran, 1991, s. 36-46.
Literárno-teoretické pojmy: funkcia – referenčná (kognitívna), expresívna (emotívna), konatívna (apelatívna), fatická, metajazyková, poetická / estetická, estetická norma, estetická hodnota.

6. **Autorská a recepčná zóna literárnej komunikácie – vymedzenie základných pojmov. K teórii recepcie a interpretácie umeleckej literatúry. Osobnosť čitateľa a typológia čitateľa. Proces interpretácie a jeho parametre. Interpretačné jadro, interpretačné možnosti interpretačný variant, aproximácia. Limity interpretácie. Význam a zmysel v literárnej komunikácii.**
BARTHES, R., (1968) 2006. Smrť autora. In: *Aluze*. Roč. 10, č. 3, s. 75-77.
ECO, U., (2004). Intertextová ironie a úrovně čtení. In: *O literatuře*. Praha: Argo, 2004, s. 201-223.
HODROVÁ, D., (2001). Autor a čtenář v díle. In: *Na okraji chaosu. Poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst, 2001, s. 64-66.
CHATMAN, S., (2008). Reálný autor, implikovaný autor, vypravěč, reálný čtenář, implikovaný čtenář, narativní adresát. In: *Příběh a diskurs. Narativní struktura v literatuře a filmu*. Brno: Host, 2008, s. 152-158.
ŠTEVČEK, J., (1977). Pokus o typológiu čítania. Čítanie a text. In: *Estetika a literatúra*. Bratislava, Tatran, 1977, s. 77-91.
ŠTOCHL, M., (2005). Autor. In: *Teorie literární komunikace. Úvod do studia literatury*. Praha: Akropolis, 2005, s. 59-64.
ŠTOCHL, M., (2005). Čtení. In: *Teorie literární komunikace. Úvod do studia literatury*. Praha: Akropolis, 2005, s. 97-111.

ŠTOCHL, M., (2005). Interpretace. Význam a smysl. In: *Teorie literární komunikace. Úvod do studia literatury*. Praha: Akropolis, 2005, s. 112-140.
Literárno-teoretické pojmy: autor (reálny, implikovaný), čitateľ (reálny, implikovaný), naratívny adresát, čítanie – naivné, sentimentálne, diskurzívne, interpretácia literárneho diela, interpretačné jadro, interpretačné možnosti, interpretačný variant, aproximácia, význam, zmysel.

7. **K typológii umeleckej výpovede – mimézis a diegézis. Genológia a teória literárnych druhov, žánrov a žánrových variantov. Základný prehľad a metódy jednotlivých literárnych druhov. Štruktúra genologického systému. Genologická systematika – základné charakteristiky literárnych druhov, ich vzájomné vymedzenie a komutácia. Základné lyrické, epické a dramatické žánre.**
MOCNÁ, D. a J. PETERKA, (2004). *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004.
PETRŮ, E., (2000). Organizace literárního díla. In: *Úvod do studia literární vědy*. Olomouc: Rubico, 2000, s. 71-94.
RIMMONOVÁ-KENANOVÁ, S., (2001). *Krátký historický přehled: diegesis a mimesis*. In: *Poetika vyprávění*. Brno: Host, 2001, s. 113-115.
MEYER, H., (1999). Literární žánr. In: M. PECHLIVANOS a kol. *Úvod do literární vědy.* Praha: Herrmann & synové, 1999, s. 74-84.
Literárno-teoretické pojmy: mimézis, diegézis, literárny druh, žáner, žánrový variant, žánrová forma, genológia, základné metódy literárnych druhov – lyrika, epika, dráma.

8. **Monologický a dialogický princíp v literárnych druhoch (epika, lyrika, dráma). Dramatická postava, rozprávač, lyrický subjekt. Verš (poézia) a veta (próza) ako dva hlavné výrazovo-významové princípy umeleckej literatúry. Princípy prózy a poézie – porovnanie vetného a veršového princípu. K zmyslu uplatnenia poézie a prózy v literárnom diele.**
ČEPAN, O., (2003). Poézia a próza. In: *Literárnoteoretické state*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2003, s. 101-121.
HRABÁK, J., (1977). Verš a próza jako dvě hlavní výrazové formy umělecké literatury. In: *Úvod do studia literatury*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977, s. 42-59.
MISTRÍK, J., (1979). Vyčlenenie základných pojmov. Kompozícia dramatického textu. In: *Dramatický text*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1979, s. 9-21, s. 110-141.
KROČANOVÁ, D. G., (2022). Dramatická postava. In: *Základy teórie drámy*. Bratislava: Filozofická fakulta UK, 2022, s. 28-32.
HORN, E., (1999). Subjektivita v lyrice: „Prožitek a báseň“, „lyrické já“. In: M. PECHLIVANOS a kol. *Úvod do literární vědy.* Praha: Herrmann & synové, 1999, s. 293-305.
STANZEL, F. K., (1988). Zprostředkovanost jako druhový znak vyprávění. In: *Teorie vyprávění*. Praha: Odeon, 1988, s. 12-20.
Literárno-teoretické pojmy: poézia/verš, próza/veta, metaforický princíp, metonymický princíp, fabula, sujet, monologickosť, dialogickosť, dramatická postava, rozprávač, rozprávanie, lyrický subjekt.

9. **Kompozícia literárneho diela – elementárne súvislosti. Kompozičná výstavba – architektonika, kompozícia. Prehľad kompozičných princípov. Motivický princíp, leitmotív. Kompozičné postupy – postava, čas, priestor. Sujetová osnova. Vzťah motív-téma, typológia motívov, kritériá klasifikácie sujetu.**
CULLER, J., (2002). Narativ. In: *Krátký úvod do literární teorie*. Brno: Host, 2002, s. 92-103.
HODROVÁ, D., (2001). Kompozice vnější a vnitřní. In: *Na okraji chaosu. Poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst, 2001, s. 171-180.

HODROVÁ, D., (2001). Poetika syžetu a příběhu. Motiv. In: *Na okraji chaosu. Poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst, 2001, s. 721-745.
HODROVÁ, D., (2001). Poetika syžetu a příběhu. Dvojí syžet. In: *Na okraji chaosu. Poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst, 2001, s. 746-774.
HRABÁK, J., (1977). Kompozice literárního díla. In: *Poetika*. Praha: Československý spisovatel, 1977, s. 232-258.
KRAUSOVÁ, N., (1972). Rozprávač, fabula – sujet. In: *Rozprávač a románové kategórie*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1972, s. 149-183.
VŠETIČKA, F., (1997). Co je kompoziční výstavba. In: *Podoby prózy*. Olomouc: Votobia, 1997, s. 9-97.
Literárno-teoretické pojmy: kompozícia vonkajšia, vnútorná, makrokompozícia, mikrokompozícia, kompozičná výstavba, architektonika, kompozícia, kompozičné princípy, kompozičné postupy (postava, čas, priestor), sujetová osnova, motív, leitmotív, motív – téma, sujet, fabula, chronotop, typy sujetu, sujetové/nesujetové žánre,

10. Záverečné stretnutie, informácie o administrácii skúšky z disciplíny a o hodnotení študijných výsledkov.

Podmienky na ukončenie disciplíny skúškou a získanie kreditov:

- Pravidelná účasť, kvalitná individuálna príprava. Povolené maximálne 2 absencie.
- Disciplína Teória umeleckého textu je ukončená skúškou. V rámci skúšky uchádzač absolvuje písomnú vedomostnú previerku, po jej vyhodnotení prednášajúcim/vedúcim seminárov bude nasledovať krátka diskusia k danej teoretickej problematike a udelenie celkového hodnotenia v disciplíne.

Základné pojmy literárnej teórie je možné študovať z hesiel v encyklopedických príručkách a slovníkoch, napr.:
LEDERBUCHOVÁ, L., (2002). *Průvodce literárním dílem. Výkladový slovník základních pojmů literární teorie.* Jinočany: Nakladatelství H&H, 2002.
MOCNÁ, D. a J. PETERKA, (2004). *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004.
MÜLLER, R. a P. ŠIDÁK, (2012). *Slovník novější literární teorie*. Praha: Academia, 2012.
VALČEK, P. (2006). *Slovník literárnej teórie A – Ž*. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2006.
VLAŠÍN, Š. (ed.), (1984). *Slovník literární teorie*. Praha: Československý spisovatel, 1984.
ŽILKA, T. (1984). *Poetický slovník*. Bratislava: Tatran, 1984.
ŽILKA, T., (2006). *Vademecum poetiky*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 2006.

Tabuľka hodnotenia písomnej vedomostnej previerky: maximálny počet bodov 50:
A: min. 90 % bodového hodnotenia
B: min. 80 % bodového hodnotenia
C. min. 70 % bodového hodnotenia
D: min. 60 % bodového hodnotenia
E: min. 50 % bodového hodnotenia

Sylabus: Slovenská literatúra realizmu a moderny
1ISMK/RSLRM/24 (P – povinný predmet)

Predmet štúdia: Slovenská literatúra realizmu a moderny (P – povinný predmet)
Študijný odbor: učiteľstvo a pedagogické vedy
Študijný program: učiteľstvo slovenského jazyka a literatúry (RSUSJL)
Akademický rok: 2026/2027 **Ročník:** 2. **Semester:** ZS
Spôsob ukončenia: Skúška (S) **Kredity**: 5
Hodinová dotácia: 8/2 za semester, 10 x 45 minút

V rámci disciplíny **1ISMK/RSLRM/24 Slovenská literatúra realizmu a moderny** si poslucháči postupne osvojujú základné teoretické koncepty, literárnohistorické súvislosti a predovšetkým poetologické transformácie (premeny v kompozícii a štylizácii) literárnych diel 2. polovice 19. storočia a rozhrania 19. a 20. storočia. Čítaním, analýzou a interpretáciou vybraných textov si študenti rozvíjajú schopnosť identifikovať a kriticky reflektovať topiku a tropiku textov považovaných v slovenskej literárnej vede za realistické, resp. textov historiograficky priraďovaných k predsymbolizmu a Slovenskej moderne. Absolventi disciplíny si uvedomujú, že v spracovávaných textoch dochádza k rôznym konfiguráciám príznakov romantického, postromantického, biedermeierovského, realistického, parnasistického, naturalistického a modernistického diskurzu, kódu, resp. efektu reality, ako aj prejavov obrodeneckého modelu slovenskej kultúry 19. storočia.

Harmonogram výučby:
1. Matičné obdobie a premeny literárnych štruktúr – odklon od romantických alegórií a symbolov, ich prehodnocovanie – romantická irónia, komické (karikatúra). K tematizovaniu rozporov medzi idealizovaním a existenčnými problémami. Princíp identity, dvojtvárnosť a zámena totožnosti v tvarovaní personálnej témy. Inovácie témy a štýlu v komicky modelovanej próze. Postromantizmus ako historická a poetologická udalosť slovenskej literatúry.

Literatúra na seminár:
Jonáš Záborský: *Chruňo a Mandragora* / Ľudovít Kubáni: *Emigranti* / Gustáv Kazimír Zechenter-Laskomerský: *Radvanský jarmok*

Povinná literatúra:
ČEPAN, O., (1965). Literárna tvorba po revolúcii. Próza. Spoločenská próza. Jonáš Záborský. In: *Dejiny slovenskej literatúry III. Literatúra druhej polovice 19. storočia*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 182 – 210.
ČEPAN, O., (1965). Literárna tvorba po revolúcii. Humoristická próza – krátke formy. Ľ. Kubáni. In: *Dejiny slovenskej literatúry III. Literatúra druhej polovice 19. storočia*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 210 – 218.
ČEPAN, O., (1965). Literárna tvorba po revolúcii. Próza. Spoločenská próza. G. K. Zechenter Laskomerský. In *Dejiny slovenskej literatúry III. Literatúra druhej polovice 19. storočia*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 250 – 262.
MIKULA, V., (2005). Heslo Jonáš Záborský. In: *Slovenský literárny realizmus I*. Bratislava: SLOVENSKÝ TATRAN, 2005, s. 20 – 21, s. 121 – 140.
MIKULA, V., (2005). Heslo Ľudovít Kubáni. In: *Slovenský literárny realizmus I*. Bratislava: SLOVENSKÝ TATRAN, 2005, s. 232 – 233, s. 342 – 355.
MIKULA, V., (2005). Heslo G. K. Zechenter Laskomerský. In: *Slovenský literárny realizmus I*. Bratislava: SLOVENSKÝ TATRAN, 2005, s. 142 – 143, s. 214 – 230.

2. Pavol Országh Hviezdoslav. Spoločenská problematika a estetika výrazu – hľadanie ideovo-estetického a hodnotovo závažného básnického riešenia. Premeny Hviezdoslavovej básnickej estetiky v lyrických cykloch. K epickej poézii Pavla Országha Hviezdoslava. Kryštalizovanie epického obrazu v poézii. Analýza systému obraznosti, motivického princípu a formálneho ustrojenia kratšej veršovanej epiky.

Literatúra na seminár:

Pavol Országh Hviezdoslav: *Letorosty I. / Sonety / Bútora a Čútora* / *Ežo Vlkolinský (výber)*

Povinná literatúra:

ŠMATLÁK, S., (1961). *Hviezdoslav. Zrod a vývin jeho lyriky*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1961.

ŠMATLÁK, S., (1965). Hviezdoslav. In: *Dejiny slovenskej literatúry III. Literatúra druhej polovice 19. storočia*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 656 – 711.

GBÚR, J., (2006). Hviezdoslav – kultová osobnosť slovenskej poézie. In: *Pavol Országh Hviezdoslav. Básnické dielo*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, s. 626 – 638.

3. Svetozár Hurban Vajanský. *Tatry a more* – princípy novej básnickej estetiky. Problém autentickosti a štylizovanosti Vajanského poézie. Genéza epickej postavy – smerovanie Svetozára Hurbana Vajanského k románovému protagonistovi a románovej skutočnosti. Ideové národovectvo, aktuálna dobová problematika a predstavy o spoločenskej koncepcii vo Vajanského novelistike – *Letiace tiene*.

Literatúra na seminár:

Svetozár Hurban-Vajanský: *Tatry a more* (*Zvuky, Jaderské listy*) / *Letiace tiene*

Povinná literatúra:

KUSÝ, I., (1965). Svetozár Hurban Vajanský. In: *Dejiny slovenskej literatúry III. Literatúra druhej polovice 19. storočia*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 596 – 653.

ŠMATLÁK, S., (1971). Princípy novej básnickej estetiky. Poézia S. H. Vajanského. In: *150 rokov slovenskej lyriky*. Bratislava: Tatran, 1971, s. 99 – 129.

TARANENKOVÁ, I., (2008). Svetozár Hurban Vajanský – medzi ideou národa a ideálom umenia. In: *Koreň a výhonky. Články*. Bratislava: Ústav slovenskej literatúry SAV / Kalligram, 2008, s. 562 – 583.

MIKULA, V., (2010). Svetozár Hurban Vajanský. Vajanský básnik. In: *Kapitoly zo slovenského realizmu*. Bratislava: Univerzita Komenského, Vydavateľstvo UK, 2010, s. 65 – 85. (pozri aj MIKULA, V., (2011). *Výbor z lyriky. Svetozár Hurban Vajanský*. Bratislava: Cathedra, 2011).

MIKULOVÁ, M., (2018). Hľadanie modelov národnej reprezentácie. In: *Svetozár Hurban Vajanský. Na rozhraní umenia a ideológie*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2018, s. 17-31.

4. Martin Kukučín. Žánrové rozvrstvenie tvorby, typológia a vývinové problémy Kukučínových poviedok. Koncept epickej harmónie ako progresívny/regresívny štýlotvorný princíp v procese genézy Kukučínovej umeleckej metódy. Problém výberu témy, posuny autorského postoja, premeny kompozičného rámca, modelovanie literárnej postavy, stupňovanie napätia, melanchólia a nostalgia v Kukučínovej próze.

Literatúra na seminár:

Martin Kukučín: *Na jarmok!* / *Z teplého hniezda* / *Neprebudený*

Povinná literatúra:

NOGE, J., (1965). Martin Kukučín. In: *Dejiny slovenskej literatúry III. Literatúra druhej polovice 19. storočia*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 715 – 754.
ČEPAN, O., (2001). Kukučín – novátor tradícií. In: *Próza slovenského realizmu*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2001, s. 121 – 133.
MIKULOVÁ, M. a V. MIKULA, (2006). Heslo Martin Kukučín. In: *Slovenský literárny realizmus II*. Bratislava: SLOVENSKÝ TATRAN, 2006, s. 408 – 410, s. 563 – 597.

5. Elena Maróthy-Šoltésová a Terézia Vansová. Nesujetová a sujetová línia prózy Eleny Maróthy-Šoltésovej. Od vecnej deskripcie prostredia a detailných záberov reality k tzv. ideálnemu realizmu s prevahou literárnej fikcie a k biograficko-memoárovej tvorbe. Ideové šablóny a výrazové klišé v próze so spoločenskou tematikou. Žánrová diferenciácia tvorby Terézie Vansovej. Životná empíria a reprodukcia reality, dokumentárny akcent a beletristické maniere ako súčasť jednej zložky Vansovej literárneho diela.
Literatúra na seminár:
Elena Maróthy-Šoltésová: *Prípravy na svadbu* / Terézia Vansová: *Julinkin prvý bál*
Povinná literatúra:
ČEPAN, O., (2001). Dva typy Šoltésovej prózy. In: *Próza slovenského realizmu*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2001, s. 85 – 93.
MIKULOVÁ, M. a V. MIKULA. (2006). Heslo Elena Maróthy-Šoltésová. In: *Slovenský literárny realizmus II*. Bratislava: SLOVENSKÝ TATRAN, 2006, s. 210 – 212, s. 276 – 302.
MIKULOVÁ, M., (2015). Elena Maróthy-Šoltésová. In: *Tri spisovateľky*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2015, s. 13 – 68.
MIKULOVÁ, M. a V. MIKULA, (2006). Heslo Terézia Vansová. *Slovenský literárny realizmus II*. Bratislava: SLOVENSKÝ TATRAN, 2006, s. 304 – 306, s. 382 – 406.
MIKULOVÁ, M., (2010). Terézia Vansová. Vansovej neskorý biedermeier. In: *Kapitoly zo slovenského realizmu*. Bratislava: Univerzita Komenského, Vydavateľstvo UK, 2010, s. 117 – 126.
MIKULOVÁ, M., (2015). Terézia Vansová. In: *Tri spisovateľky*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2015, s. 69 – 140.

6. Ľudmila Podjavorinská – lyrika v kontexte dobovej literárnej kritiky. Charakteristika lyrického sveta a subjektu Podjavorinskej lyriky. Dokumentárny a psychologický naturalizmus v próze Ľ. Podjavorinskej.
Literatúra na seminár:
Ľudmila Podjavorinská: *Z vesny života / Ondráš*
Povinná literatúra:
GÁFRIK, M., (1965). Básnická „medzigenerácia“. Od Hviezdoslava ku Kraskovi (stať k Ľ. Podjavorinskej). In: *Poézia slovenskej moderny*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 60 – 76.
ŠMATLÁK, S. a I. KUSÝ, (1975). Ľudmila Podjavorinská. In: *Dejiny slovenskej literatúry IV. Literatúra na rozhraní 19. a 20. storočia.* Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 1975, s. 156 – 173, s. 327 – 334.
HUČKOVÁ, D., (2011). *Slovenská moderna*. Bratislava: Kalligram, Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011, state venované Ľ. Podjavorinskej (+ antológia textov). Publikácia dostupná aj na: https://sav-sk.academia.edu/DanaHu%C4%8Dkov%C3%A1.

7. Božena Slančíková Timrava a jej úsilie o rozrušovanie literárneho klišé. K problematike kompozície, literárnej štylizácie / autoštylizácie a subjektívnej zaangažovanosti postáv. Podiel irónie / ironickej dezilúzie na modelovaní vonkajšieho a vnútorného sveta literárnej postavy –

lingvistické, paralingvistické a extralingvistické prostriedky v kontexte personálnej témy, funkčnosť detailu.

Literatúra na seminár:

Božena Slančíková-Timrava: *Za koho ísť / Ťapákovci*

Povinná literatúra:

ŠMATLÁK, S. a I. KUSÝ, (1975). Božena Slančíková-Timrava. In: *Dejiny slovenskej literatúry IV. Literatúra na rozhraní 19. a 20. storočia.* Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, s. 386 – 417.

ZAJAC, P., 1990. Timravin vonkajší a vnútorný svet. In: *Božena Slančíková Timrava / Koloman Banšell*. Zborník. Martin: Matica slovenská, 1975, s. 39 – 43.

MIKULOVÁ, M., (2010). Hra a/alebo život, mizantropia po slovensky. In: *Paradoxy realizmu. Neklasickí klasici slovenskej prózy*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2010, s. 33 – 46.

MIKULOVÁ, M., (2015). Božena Slančíková Timrava. In: *Tri spisovateľky*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2015, s. 141 – 238.

8. Jozef Gregor Tajovský – literárno-historický kontext tvorby, tematické a naratologické špecifiká prózy J. G. Tajovského. Polemika medzi subjektom a objektom ako Tajovského tvorivá metóda v próze. Funkcie rozprávača a charakteristika umeleckého jazyka v Tajovského poviedkach, k hodnoteniu Tajovského prózy v dobovej literárnej kritike.

Literatúra na seminár:

Jozef Gregor Tajovský: *Do konca* / *Horký chlieb* / *Mamka Pôstková* / *Maco Mlieč*

Povinná literatúra:

ŠMATLÁK, S. a I. KUSÝ, (1975). Jozef Gregor Tajovský. In: *Dejiny slovenskej literatúry IV. Literatúra na rozhraní 19. a 20. storočia.* Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 1975, s. 418 – 464.

ČEPAN, O., (1984). Tri funkcie rozprávača. In: *Stimuly realizmu*. Bratislava: Tatran, 1984, s. 330 – 345. Publikácia dostupná aj na:
https://monoskop.org/images/c/c4/Cepan_Oskar_Stimuly_realizmu.pdf

ČEPAN, O., (2001). Tajovský prozaik. In: *Próza slovenského realizmu*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2001, s. 195 – 205.

MIKULOVÁ, M., (2010). Skeptický optimista Tajovský. In: *Paradoxy realizmu. Neklasickí klasici slovenskej prózy*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2010, s. 69 – 84.

MIKULOVÁ, M., (2006). Heslo Jozef Gregor Tajovský. In: *Slovenský literárny realizmus III*. Bratislava: SLOVENSKÝ TATRAN, 2006, s. 400 – 405, s. 498 – 537.

9. Janko Jesenský básnik a prozaik. Inovácia umeleckého nazerania a básnických prostriedkov v Jesenského lyrike. Jesenského novoromantické novely a spoločensko-kritická humoristická próza.

Literatúra na seminár:

Janko Jesenský: *Verše (výber)* / *Koniec lásky* / *Otroci*

Povinná literatúra:

GÁFRIK, M., (1965). Jesenský I. In: *Poézia slovenskej moderny*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 80 – 131.

ŠMATLÁK, S. a I. KUSÝ, (1975). Janko Jesenský. In: *Dejiny slovenskej literatúry IV. Literatúra na rozhraní 19. a 20. storočia.* Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV, 1975, s. 465 – 513.

GÁFRIK, M., (1993). Modernistické tendencie v novelách Janka Jesenského. In: *Próza slovenskej moderny*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1993, s. 58 – 92.

HUČKOVÁ, D., (2011). *Slovenská moderna*. Bratislava: Kalligram, Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011, state venované J. Jesenskému (+ antológia textov). Publikácia dostupná aj na: https://sav-sk.academia.edu/DanaHu%C4%8Dkov%C3%A1.
MIKULOVÁ, M., (2006). Heslo Janko Jesenský. In: *Slovenský literárny realizmus III*. Bratislava: SLOVENSKÝ TATRAN, 2006, s. 533 – 539, s. 694 – 723.

10. Ivan Krasko a jeho úsilie o koncentrovanosť umeleckej výpovede. Modality Kraskovej poetiky. Hodnotové a poetologické aspekty Kraskovej tvorby. Analýza Kraskovho lyrického subjektu. Racionálne, vôľové a emocionálne riešenia subjektívnej drámy – symbolický plán Kraskovej lyriky. Ivan Krasko prozaik – od básnickej štylizácie k sebaanalýze a odkrývaniu problematickosti ľudskej situácie v próze.

Literatúra na seminár:

Ivan Krasko: *Nox et solitudo* / *Sentimentálne príhody I. – Svadba* / *Sentimentálne príhody II. – Almužna*

Povinná literatúra:

GÁFRIK, M., (1965). Krasko. In: *Poézia slovenskej moderny*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1965, s. 132 – 202.
HUČKOVÁ, D., (2014). Lyrika nálady a smútku. Ivan Krasko: Nox et solitudo (1909). In: *Sondy. Interpretácie kľúčových diel slovenskej literatúry 20. storočia*. Bratislava: Kalligram / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2014, s. 55 – 67.
ZAMBOR, J., (2016). *Vzlyky nahej duše. Ivan Krasko v interpretáciách*. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2016.
HUČKOVÁ, D., (2009). Ivan Krasko: *Sentimentálne príhody I. (Svadba)*, Ivan Krasko: *Sentimentálne príhody II. (Almužna)*. In: *Hľadanie moderny*. Bratislava: Ars Poetica / Ústav slovenskej literatúry SAV, 2009, s. 86 – 96 / s. 121 – 131. Publikácia dostupná aj na: https://sav-sk.academia.edu/DanaHu%C4%8Dkov%C3%A1.
HUČKOVÁ, D., (2011). *Slovenská moderna*. Bratislava: Kalligram, Ústav slovenskej literatúry SAV, 2011, state venované I. Kraskovi (+ antológia textov). Publikácia dostupná aj na: https://sav-sk.academia.edu/DanaHu%C4%8Dkov%C3%A1.

Podmienky na úspešné ukončenie disciplíny skúškou:

- Pravidelná účasť na výučbe / seminárnych stretnutiach vrátane individuálnej prípravy.
- Úspešné absolvovanie ústnej skúšky z problematiky. Ústna skúška bude pozostávať z dvoch častí: a) explikácie konkrétneho literárnohistorického problému; b) interpretačné prieniky do príslušného umeleckého textu. Literárnohistorickú problematiku a výber z textov na interpretačné čítanie na skúšku konkretizuje sylabus disciplíny. Na skúšku je nevyhnutné prihlásiť sa prostredníctvom rozhrania MAIS na konkrétne termíny, ktoré budú vypísané pred začiatkom skúškového obdobia. Každý študent má nárok na jeden riadny a dva opravné termíny. Študent je vo vlastnom záujme povinný vybrať si z vypísaných termínov tak, aby v prípade neúspešného riadneho termínu stihol absolvovať oba opravné termíny do konca skúškového obdobia.

Doc. PhDr. Gabriela Mihalková, PhD.

Program vzdelávacej činnosti v šk. roku 2026/2027

Názov predmetu	**Slovenská literatúra (od stredoveku po barok)**
Kód predmetu	1ISMK/U2SLSB/22
Typ predmetu	povinný
Semester	zimný
Rozsah výučby	1/1
Počet kreditov	3
Spôsob ukončenia	priebežné hodnotenie
Meno vyučujúceho	doc. PhDr. Gabriela Mihalková, PhD. gabriela.mihalkova@unipo.sk
Forma štúdia	denná
Stupeň štúdia	1.

Cieľ predmetu:
porozumieť odbornej terminológii na príslušnej úrovni, disponovať prehľadom o premenách literárnoestetických koncepcií v uvedenom období slovenskej literatúry, orientácia v poetologických celkoch stredovekej, renesančnej a humanistickej a barokovej literatúry, poznanie špecifík periodizácie staršej slovenskej literatúry, princípov historickej poetiky, znakov jednotlivých umeleckých smerov a ich vplyvu na nasledujúce obdobia v slovenskej literatúre.
Absolvent predmetu
ovláda základné terminologické inštrumentárium, identifikuje vývinové zmeny v poetike;
využíva informácie z odbornej literatúry, vie zaradiť diela do konkrétneho obdobia staršej slovenskej literatúry a aplikuje znalosti z jej vývinu pri porovnaní s inými národnými literatúrami na riešenie praktických úloh v odbore;
uvedomuje si a vyhodnocuje vývinové aspekty literatúry a ich dosah na jej súčasnú podobu. Identifikuje a vyhodnocuje kultúrne, sociálne, historické a ďalšie súvislosti riešených problémov.

Interpretačná časť seminárnych stretnutí

1. Úvodný seminár. Metodika práce. Plán stretnutí. **Periodizácia staršej slovenskej literatúry.**

Stredoveká staroslovienska prekladová a pôvodná tvorba a latinská stredoveká literatúra (poetika, žánre, motívy a témy)

2. **Konštantín: *Proglas*.** Posolstvo a aktuálnosť básne.

***** Miniatúra (krátka úvaha o jednom verši)

Umelecký text:

KONŠTANTÍN, 2004. *Proglas*. Preklad E. Paulíny, prebásnenie V. Turčány. Bratislava: Perfekt.

kol., 2012. *Proglas. Preklady a básnické interpretácie*. Bratislava: LIC.
Odborný text:
ZAMBOR, Ján, 2013. O Proglase a jeho slovenských básnických prekladoch. In: *Studia Academica Slovaca 42*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 13 – 38. Dostupné na internete: https://zborniky.e-slovak.sk/SAS_42_2013.pdf
PAVLOVIČOVÁ, Kristína, 2015. Nejasnosti okolo veľkomoravského staroslovienskeho Proglasu. In: *Slovenská literatúra*. Roč. 62, č. 3, 4, s. 165–189, 269 – 290.

3. Kliment, Metod: *Život Konštantína*; Gorazd: *Život Metoda*.

***** Komparácia rozprávačskej stratégie, kompozície, časopriestoru, štýlu v textoch *Život Konštantína* a *Život Metoda*.

Umelecký a odborný text:

VRAGAŠ, Štefan, ed., 1991. *Život Konštantína Cyrila a život Metoda*. Martin: Matica slovenská.

4. **Maurus: *Život sv. pustovníkov, vyznávača Svorada a mučeníka Benedikta, opísaný blahoslaveným Maurom, päťkostolným biskupom*. Svätoštefanské legendy.**

***** Slovenskosť legendy o svätom Svoradovi a Benediktovi.

Umelecký a odborný text:

MARSINA, Richard, 1997. *Legendy stredovekého Slovenska*. Nitra: Vydavateľstvo RAK.
Fakultatívne:
MAURUS. Autor na dnes – multimediálny projekt Slovenského rozhlasu. In: *Slovenský rozhlas* [online]. Dostupné na internete: https://www.rtvs.sk/clanok/97487

5. **Vagantská poézia.**

***** Motivická analýza piesní z hľadiska oficiálnej stredovekej tvorby, tematickosť a problémovosť v piesňach.

Umelecký text:

Starodávne piesne rádu pijanského. Bratislava: Tatran, 1990.

MINÁRIK, Jozef, ed., 1972.* Z klenotnice staršieho slov. písomníctva I. *Bratislava: Tatran.

Odborný text:
MINÁRIK, Jozef, 1974. Ohlasy vagantskej poézie v slovenskej literatúre. In: *Slovenská literatúra*. Roč. XXI, č. 5, s. 427 – 449.
KUBEALAKOVÁ, Martina: Identifikácia komického vo vagantskej poézii. In: *Mladá veda 2009: Humanitné vedy – literárna veda*. Banská Bystrica: Fakulta humanitných vied Univerzity Mateja Bela, 2009, s. 203 – 212. Dostupné na internete: https://www.ff.umb.sk/app/cmsFile.php?disposition=a&ID=12416
Fakultatívne:
https://www.rtvs.sk/media/a542/file/item/sk/0001/vagantska_poezia.Etbk.pdf

Slovenská humanistická a renesančná literatúra (duchovná a svetská tvorba: žánre, autori, diela). Renesančná dráma (Pavel Kyrmezer, Juraj Tesák Mošovský).

6. **Renesančná duchovná lyrika (Ján Silván, Eliáš Láni, Vavrinec Benedikt Nedožerský). Ján Silván: *Písně nové na sedm žalmů kajících a jiné žalmy*.** Subjektívnosť poézie Jána Silvána. Analýza piesní: *Z hlubokosti volám k tobě, Marnost na všem znám a vidím.*

***** Premeny duchovnej piesne v renesancii (v komparácii so stredovekom)

Umelecký text:

SILVÁN, Ján, 1985: Piesne [online]. Pôvodná publikácia:* Z klenotnice staršieho slovenského písomníctva. *Bratislava: Tatran, 1985. In: Zlatý fond Sme. Dostupné na internete: https://zlatyfond.sme.sk/dielo/95/Silvan_Piesne

MINÁRIK, Jozef, ed., 1972.* Z klenotnice staršieho slov. písomníctva II. *Bratislava: Tatran.

Odborný text:
MINÁRIK, Jozef, 1986: Písně nové Jána Silvána. In: *Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské Univerzity*. Brno: Brněnská univerzita, s. 89 – 98. Dostupné na internete: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/107585/D_ScientiaeLitterarum_33-1986-1_9.pdf?sequence=1
SILVÁN, Ján. Autor na dnes – multimediálny projekt Slovenského rozhlasu. In: *Slovenský rozhlas* [online]. Dostupné na internete: https://www.rtvs.sk/clanok/93209

7. Latinská humanistická literatúra. Jakub Jakobeus: *Slzy, vzdychy a prosby slovenského národa*. Latinská príležitostná, občiansko-politická poézia (Martin Rakovský). Apológie – J. Filický: *Posmeškárovi*.

**** Žánrové charakteristiky textu J. Jakobea.***

Umelecký text:

MINÁRIK, Jozef, ed., 1963. *Jakub Jakobeus (okolo r. 1591 – 1645)*. Bratislava: SAV.
JAKOBEUS, Jakub: *Gentis Slavonicae lacrumae, suspiria et vota — Slzy, vzdychy a prosby slovenského národa*. Zlatý fond denníka SME 2010. Dostupné na internete: http://zlatyfond.sme.sk/dielo/89/Jakobeus_Slzy-vzdychy-a-prosby
Odborný text:
MINÁRIK, Jozef, 1963. Život a dielo Jakuba Jakobea. In: *Jakub Jakobeus (okolo 1591 — 1645). Výber z diela*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV.

8. **Svetská renesančná tvorba. Historické piesne.** Tematické zdroje, jazyková pestrosť, kompozícia historických piesní.
* Výrazové znaky historickej piesne – analýza verša, strofy, rýmu, opakovacích figúr.

Umelecký aj odborný text:

BRTÁŇ, Rudo, ed., 1978. *Historické spevy a piesne*. Bratislava: Tatran.

9. **Ľúbostná lyrika. Kódex Jána Fanchaliho-Jóba.**
***** Analýza symboliky ľúbostnej piesne.

Umelecký text:

MINÁRIK, Jozef, 1979. *Amor diktoval, lásku spisoval alebo Ľúbezné, ale aj príkladné piesne o slastiach a najmä strastiach milovania slovenských mládencov i panien za tristo ročnej tyranskej vlády všemocného boha lásky Amora: výber zo slovenskej rukopisnej ľúbostnej poézie (1560 – 1860)*. Bratislava: Tatran, 1979.
MINÁRIK, Jozef, 1982. *Slovenská renesančná lutna: antológia zo slovenskej renesančnej poézie*. Bratislava: Tatran.
Odborný text:
VRÁBLOVÁ, Timea, 2008. O peknej štepnici. In: *Slovenská literatúra*. Roč. 55, č. 6, s. 6 – 15.

Slovenská baroková literatúra, duchovná pieseň (kancionály Juraja Tranovského, Benedikta Szőllősiho), svetská tvorba, žánre umeleckej a odbornej literatúry. Baroková poézia a próza.

10. **Peter Benický: *Slovenské verše*.** Etické princípy v umeleckej tvorbe Petra Benického.
***** Manierizmus v tvorbe Petra Benického.

Umelecký text:

BENICKÝ, Peter, 1994. *Slovenské verše*. Trnava: ZSM.
Odborný text:
kol., 2005: *Slovenský literárny barok*. Bratislava: Univerzita Komenského.

11. **Hugolín Gavlovič: *Valaská škola mravov stodola*.**
***** Komparácia didakticko-reflexívnej poézie Petra Benického a Hugolína Gavloviča

Umelecký text:

GAVLOVIČ, Hugolín, 1989. *Valaská škola*. Bratislava: Veda.

12. **Daniel Krman: *Itinerarium*.** Memoárová spisba.
* Znaky žánru cestopisného denníka.

Umelecký text:

KRMAN, Daniel, 1984. *Itinerarium*. Bratislava: Slovenský spisovateľ.

13. Záverečné seminárne stretnutie. Hodnotenie – test.

Požiadavky na získanie kreditov

Počas semestra študent/ka:

- pripravuje interpretácie umeleckých textov s dôrazom na analýzu konkrétnych poetologických a semiotických javov;
- v prípade neúčasti odovzdá seminárnu prácu, ktorej obsahom je interpretácia vybraného umeleckého textu, hodnotí sa: formálna úroveň práce /rozsah podľa zadania, prehľadnosť, grafická úprava/, použitie odbornej literatúry /kvalita a kvantita reflexie/, technicko-etická úroveň spracovania bibliografických zdrojov /dôslednosť v citovaní/, jazyková úroveň práce /ortografia, typografia, gramatika, lexikálna korektnosť, zrozumiteľnosť formulácií/, schopnosť vlastnej analýzy a predovšetkým originálna interpretácia umeleckého textu;
- absolvuje vedomostný test.

Test bude hodnotený (v percentách úspešnosti):

A 100% – 90%
B 89% – 80%
C 79% – 70%
D 69% – 60%
E 59% – 50%;

Výsledné hodnotenie ovplyvňuje aj miera aktivity počas seminárnych stretnutí (pripravená vlastná interpretácia umeleckého textu a schopnosť jej explikácie, obhájenia, vyargumentovania, aktívne a originálne riešenie individuálnych i kolektívnych úloh) a úroveň interpretačných prác.

Študijná literatúra

ŠMATLÁK, Stanislav, 2002. *Dejiny slovenskej literatúry I.* Bratislava: LIC.
SEDLÁK, Imrich a kol., 2009. *Dejiny slovenskej literatúry*. Martin, Bratislava: Matica slovenská, Literárne a informačné centrum.
KUBEALAKOVÁ, Martina, 2019. *Literatúra dlhého stredoveku na území dnešného Slovenska I*. Banská Bystrica: Belianum.
PIŠÚT, Milan a kol., 1984. *Dejiny slovenskej literatúry*. Bratislava: Obzor.
MINÁRIK, Jozef, 1980. *Stredoveká literatúra - svetová, česká, slovenská*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.
MINÁRIK, Jozef, 1984. *Baroková literatúra – svetová, česká, slovenská.* Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.
MINÁRIK, Jozef, 1985. *Renesančná a humanistická literatúra – svetová, česká, slovenská.* Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.
KRČMÉRY, Štefan, 1976. *Dejiny literatúry slovenskej I*. Bratislava: Tatran.
MINÁRIK, Jozef a Ján MIŠIANIK, 1959. *Dejiny slovenskej literatúry*. Bratislava: SAV.
PIŠÚT, Milan a kol., 1960. *Dejiny slovenskej literatúry*. Bratislava: Osveta.
KÁKOŠOVÁ, Zuzana, 2013. *Zo staršej slovenskej literatúry 1.* Bratislava: Stimul. Dostupné na internete: http://stella.uniba.sk/texty/ZK_slovlit1.pdf
FORDINÁLOVÁ, Eva, 2009. *Staršia slovenská literatúra* (vysokoškolské skriptá). 2. doplnené vydanie. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, Pedagogická fakulta. Dostupné na internete: https://zlatyfond.sme.sk/dielo/1953/Fordinalova_Starsia-slovenska-literatura/1
ČÚZY, Ladislav a Zuzana KÁKOŠOVÁ, 2004. *Panoráma slovenskej literatúry I (Literárne dejiny od stredoveku po koniec romantizmu)*. Bratislava: SPN.
KÁKOŠOVÁ, Zuzana, 2001. *Kapitoly zo slovenskej literatúry (9. – 18. storočie).* Bratislava: UK.
MARKOVIČ, Pavol, 2012. *Interpretačné horizonty staršej slovenskej literatúry*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.
KUBEALAKOVÁ, Martina, 2017. *Literatúra dlhého stredoveku na území dnešného Slovenska I: Vysokoškolská učebnica k staršej slovenskej literatúre*. Banská Bystrica: Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.
KERUĽOVÁ, Marta, 2009. *Hodnotové aspekty staršej literatúry*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre.
MIŠIANIK, Ján, 1974. *Pohľady do staršej slovenskej literatúry*. Bratislava: VEDA.
CURTIUS, Ernst Robert, 1998. *Evropská literatura a latinský středověk*. Praha: Triáda, 1998.
ČAPLOVIČ, Ján, 1953. *O štúdiu staršej literatúry slovenskej*. Bratislava: Slovenský spisovateľ.
RATKOŠ, Peter, 1968. *Pramene k dejinám Veľkej Moravy.* Bratislava: SAV.
RATKOŠ, Peter, 1990. *Veľkomoravské legendy a povesti*. Bratislava: Tatran.
MINÁRIK, Jozef, 1971. K charakteru slovenskej barokovej prózy. In *Litteraria XIII. Literárny barok.* Bratislava: SAV, s. 117 – 193.
HAMADA, Milan, 1967. *Od baroka ku klasicizmu*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV.

Názov predmetu	**Teória umeleckého textu**
Kód predmetu	1ISMK/U2TEUT/22
Typ predmetu	povinný
Semester	zimný
Rozsah výučby	1/1
Počet kreditov	3
Spôsob ukončenia	priebežné hodnotenie
Meno vyučujúceho	doc. PhDr. Gabriela Mihalková, PhD. gabriela.mihalkova@unipo.sk
Forma štúdia	denná
Stupeň štúdia	1.

Podmienky na absolvovanie predmetu:
Aktívna účasť na seminároch a prednáškach; zapájanie sa do diskusie, vlastné interpretačné, kritické poznámky k analyzovaným textom na každom seminárnom stretnutí; spracovanie odborných textov a preukázanie ich porozumenia počas seminárneho stretnutia; v prípade ospravedlnenej absencie vypracovanie seminárnej práce z témy neabsolvovanej prezenčne, ktorá bude obsahovať interpretáciu umeleckého diela vo vzťahu k preberaným teoretickým konceptom. Kvalitatívne posúdenie aktivity počas seminárnych stretnutí, príp. odovzdanej seminárnej práce bude zohľadnené vo výslednom hodnotení. Výsledné hodnotenie sa vypočíta ako priemer bodového hodnotenia záverečného testu, ktorý bude administrovaný v poslednom týždni výučby v dvoch častiach: jedna časť v čase prednášky a druhá počas seminárnych stretnutí. Predmet je ukončený priebežným hodnotením. Na získanie hodnotenia A (výborne) musí získať najmenej 90 %, na získanie hodnotenia B 80 %, na hodnotenie C najmenej 70 %, na hodnotenie D 60 %, na hodnotenie E najmenej 50 %. Študent, ktorý získa menej ako 50 %, bude hodnotený stupňom FX.

Stručná osnova prednášok:
1. Úvodná hodina. Metodologické a organizačné pokyny.
2. Literárna veda. Disciplíny literárnej vedy. Literárna história. Literárna kritika. Teória literatúry. Pomocné (lingvistika, história, sociológia, psychológia, filozofia, estetika a ď.) a pomedzné (textológia, teória prekladu) disciplíny literárnej vedy.
3. Predmet výskumu literárnej vedy prehľadne, systematicky, súhrne. Syntézy literárnej histórie, prehľadové, encyklopedické, slovníkové diela, antológie literárnej vedy.
4. Slovenská literárna veda. Genéza, medzníky, inštitúcie, osobnosti.
5. Literárna komunikácia. Problém významu, zmyslu a intencionality v literatúre. Autor. Dielo/text. Intertextualita. Čitateľ. Interpretácia.
6. Metodológia literárnej vedy v premenách času. Od Platóna, Aristotela po hermeneutiku (H. G. Gadamer) a pozitivizmus (A. Comte).
7. Formalistická škola (V. Šklovskij, J. Tyňanov, B. Tomaševskij), literárnosť, deformácia jazyka, „ozvláštnenie“, fabula, sujet. Nová kritika (predstavitelia, koncepcia).
8. R. Jakobson. Štrukturalizmus (J. Mukařovský, F. Vodička). Poštrukturalizmus (R. Barthes, J. Derrida, M. Foucault), dekonštrukcia, diseminácia.
9. Fenomenologická metóda (E. Husserl, M. Heidegger, R. Ingarden). Interpretačné metódy.
10. Psychoanalytická metóda. Archetypálna (mytologická) kritika. Recepčná estetika (W.

Iser).
11. Poetika. Vymedzenie pojmu, jeho premien v čase, medzníky vývinu, rozličné chápania poetiky, koncepcie od antiky po súčasnosť (Platón, Aristoteles, A. L. Minturna, Hegel, E. Steiger, B. Croce).
12. Predmet poetiky. Poetika autora. Poetika literárneho obdobia. Normatívna poetika.
13. Zhodnotenie prednáškového cyklu. Test.

Stručná osnova seminárnych stretnutí:

1. Úvodné stretnutie. Metodologické a organizačné pokyny. Informácie o hodnotení a podmienkach ukončenia predmetu.

Blok A:
Umelecké texty:
RABELAISE, F., 1979. *Gargantua a Pantagruel*. Bratislava: Tatran. (Úvod).
BORGES, J. L., 2003. Pierre Menard, autor Quijota. In: BORGES, J. L. *Rozhovory mŕtvych*. Bratislava: Slovart, s. 31 – 39.
Odborná literatúra:
CULLER, J., 2015. *Krátky úvod do literární teorie*. Druhé, rozšírené vydanie. Brno: Host. (kapitola Co je to literatura (a je vůbec taková otázka relevantní)?, s. 29 – 52)
COMPAGNON, A., 2006. *Démon teórie*. Bratislava: Kalligram.
(kapitoly Literatúra, Autor, Čitateľ, s. 27 – 46, 47 – 102, 151 – 178)
ŠTOCHL, M., 2005. *Teorie literární komunikace. Úvod do studia literatury*. Praha: Akropolis. (kapitoly Autor, Čtení, Interpretace, s. 59 – 64, 97 – 111, 112 – 130)

2. Literatúra – podstata, podoby. Literatúra ako umenie a jej význam. Umelecký text a umelecké dielo – vymedzenie pojmov. Čo je to literatúra (a je vôbec taká otázka relevantná)? Načo je dobrá literatúra? Aké sú jej funkcie? Čo možno od literatúry očakávať?

3. Literárna komunikácia, vymedzenie základných pojmov – autor, text, čitateľ. Problematika významu a zmyslu. Čo alebo kto určuje význam diela? Autor? Text, jeho štruktúra? Čitateľ? Kontext? Ako komunikujeme s textom? Ako text komunikuje s nami?

4. Autorská zóna literárnej komunikácie. Autor – koncepcie, prístupy, funkcie. Intencia. Čo je to autor (otázka Foucaulta)? Je autorský zámer relevantný v procese interpretácie textov? Má zmysel otázka: čo tým chcel autor povedať? Je autor mŕtvy?

5. Recepčná zóna literárnej komunikácie. Čitateľ a jeho interakcia s dielom/textom, typológia čitateľa, druhy čítania. Reálny čitateľ, implikovaný čitateľ, adresát rozprávania.
Odborná literatúra:
ŠTEVČEK, J., 1977. *Estetika a literatúra*. Bratislava: Tatran.
(kapitola Pokus o typológiu čítania. Čítanie a text, s. 77 a ď.)

6. Čítanie. Interpretácia. Interpretačné stratégie. Aké čitateľské reakcie vyvolávajú predložené texty? (Pred)určuje/ovplyvňuje text/dielo/žáner čitateľa čitateľ text/dielo/žáner?

Blok B
Umelecké texty: podľa vlastného výberu, zvolené umelecké texty majú ilustrovať analyzovanú teoretickú oblasť

Odborná literatúra:
ŽILKA, T., 2006. *Vademecum poetiky*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa.
VALČEK, P., 2006. *Slovník literárnej teórie A – Ž*. Bratislava: Literárne informačné centrum.
ŠTRAUS, F., 2005. *Príručný slovník literárnovedných termínov*. Bratislava: Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov.
MÜLLER, R. – P. ŠIDÁK, eds., 2012. *Slovník novější literární teorie. Glosář pojmů*. Praha: Academia.
NÜNNING, A., 2006. *Lexikon teorie literatury a kultury*. Brno: Host.
LEBERBUCHOOVÁ, L., 2002. *Průvodce literárním dílem. Výkladový slovník základních pojmů literární teorie.* Jinočany: Nakladatelství H&H.
PLESNÍK, Ľ. a kol., 2011. *Tezaurus estetických výrazových kvalít*. Nitra: UKF v Nitre, FF a Ústav literárnej a umeleckej komunikácie.

7. Výrazové formy slovesného umenia – poézia, próza, verš, veta. Metaforický a metonymický princíp.
Odborná literatúra:
ŠIDÁK, P., 2013. Poezie, próza, dialog. In: *Úvod do studia genologie*. Praha: Akropolis, s. 60 – 65

8. Jazyková povaha literárneho diela. Výrazová koncepcia štýlu ako teória textu, kategórie operatívnosť a ikonickosť a ich subkategórie (pojmovosť, zážitkovosť, subjektívnosť a sociatívnosť). Redundancia, entropia, estetická informácia. Tenzia, detenzia a tenzívno-detenzívny oblúk.
Odborná literatúra:
MIKO, F., 1988. *Umenie lyriky*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, s. 133 – 153.
MIKO, F., 1973. *Od epiky k lyrike*. Bratislava: Tatran, s. 91 – 109.

9. Základný prehľad literárnych druhov (systém v literatúre/?/) v premenách od antiky po súčasnosť. Mimezis – diegezis: definície a ich zmeny v čase. Lyrika – epika – dráma.
Odborná literatúra:
COMPAGNON, A., 2006. *Démon teórie*. Bratislava: Kalligram, (kapitola Svet, s. 103 – 150)

10. Spôsoby vypovedania v umeleckom texte. Monologický a dialogický princíp v literatúre.

11. Rozprávač, lyrický subjekt, dramatická postava.
Odborná literatúra: literárnovedné slovníky

12. Vysoké a nízke v umení. Umelecká – konvenčná/populárna – braková/triviálna literatúra. Populárna literatúra a gýč.
Odborná literatúra:
ŠIDÁK, P. 2013. Vysoké a nízké (v) umění. In: ŠIDÁK, P.: *Úvod do studia genologie*. Praha: Akropolis, s. 202 – 221.
HRABÁK, J. 1989. *Od laciného optimismu k hororu: K historii a patologii dvou odvetví literárního braku*. Praha: Melantrich.
HRABÁK, J. 1986. *Napínavá četba pod lupou: ze studií o paraliteratuře*. Praha: Československý spisovatel.

13. Hodnotiaci seminár. Test.

Odporúčaná literatúra:

ARISTOTELES. 1993. *Poetika.* Praha: Gryf.
AUERBACH, E.. 1998. *Mimesis.* Praha: Mladá fronta.
BACHELARD, G. 1990. *Poetika priestoru*. Bratislava: Slovenský spisovateľ.
BRIŠKÁR, J. 2005. *Elementárne situácie v literatúre*. Levoča: Modrý Peter.
BRUKNER, J. a J. FILIP. 1997. *Poetický slovník.* Praha: Mladá fronta.
COMPAGNON, A. 2009 *Démon teorie. Literatura a běžné myslení*. Brno: Host.
CULLER, J. *Krátky úvod do literárnej teórie.* Brno: Host, 2002.
EAGLETON, T. 2005. *Úvod do literární teorie*. Praha: Triáda.
ECO, U. a kol. 1995. *Interpretácia a nadinterpretácia.* Bratislava: Archa.
HODROVÁ, D. a kol. 2001. *...na okraji chaosu... Poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst.
KRUPA, V. 1990. *Metafora na rozhraní vedeckých disciplín.* Bratislava: Tatran.
LEBERBUCHOOVÁ, L. 2002. *Průvodce literárním dílem. Výkladový slovník základních pojmů literární teorie.* Jinočany: Nakladatelství H&H.
LOTMAN, J. M., 1990. *Štruktúra umeleckého textu.* Bratislava: Tatran.
MIKO, F. a kol. 1986. *Súradnice literárneho diela.* Bratislava: Tatran.
MIKO, F. 1988. *Umenie lyriky.* Bratislava: Slovenský spisovateľ.
MISTRÍK, J. 1978. *Dramatický text.* Bratislava: SPN.
MITOSEKOVÁ, Z. 2010. *Teorie literatury*. Brno: Host.
MOCNÁ, D. – PETERKA J. a kol. 2004. *Encyklopedie literárních žánru.* Praha-Litomyšl: Paseka.
NÜNNING, A. 2006. *Lexikon teorie literatury a kultury.* Brno: Host.
RICOEUR, P. 1997. *Teória interpretácie: Diskurz a prebytok významu.* Bratislava: Archa.
SOURIAU, E. 1994. *Encyklopedie estetiky A – Z. Praha: Victoria Publishing.*
STEIGER, E. 1969. *Základní pojmy poetiky.* Praha: Československý spisovatel.
STEIGER, E. 2008. *Poetika, interpretace, styl.* Praha: Triáda.
VALČEK, P. 2006. *Slovník literárnej teórie A – Ž.* Bratislava: Literárne informačné centrum.
WELLEK, R. a A.WARREN. 1996. *Teorie literatury.* Olomouc: Votobia.

Názov predmetu	**Teória literatúry 2**
Kód predmetu	1ISMK/U2TEO2/22
Typ predmetu	povinný
Semester	zimný
Rozsah výučby	0/2
Spôsob ukončenia	priebežné hodnotenie
Počet kreditov	2
Meno vyučujúceho	doc. PhDr. Gabriela Mihalková, PhD. gabriela.mihalkova@unipo.sk
Forma štúdia	denná
Stupeň štúdia	1.

Výsledky vzdelávania: Absolvent nadviazal na poznatky z genézy odborného reflektovania umeleckého a literárneho zobrazovania od antiky po súčasnosť a prehĺbilo sa jeho pochopenie pojmov poetika, literatúra, literárnosť a genologických pojmov a osvojil si základy verzológie;
nadobudol zručnosť aplikácie teoretických znalostí v interpretačnej praxi, dokáže identifikovať vlastnosti básnického umeleckého textu vo verzologickej oblasti (časomerný, sylabický, sylabotonický a voľný verš, strofa, rým), v motivickej a jazykovej oblasti (obraznosť, trópy a figúry). Nadobudol zručnosť vo využívaní znalostí z verzológie pri analýze a určovaní konkrétnych veršov;
dokáže samostatne riešiť odborné úlohy, získal schopnosť porozumieť literárnoteoretickej (verzologickej a genologickej) terminológii na príslušnej úrovni, disponuje prehľadom o premenách literárnoestetických a literárnoteoretických koncepcií od antiky po súčasnosť, rozumie štruktúre a funkčnosti umeleckého textu a dokáže ho analyzovať a interpretovať vo všetkých rovinách.

Tematický plán seminárnych stretnutí:
Umelecké texty na jednotlivé seminárne stretnutia nájdete v prostredí e-learningu na Filozofickej fakulte PU, dostupné na: https://e.ff.unipo.sk/ Po prihlásení na https://e.ff.unipo.sk/login/index.php vyhľadať kurz Teória literatúry II v sekcii Inštitútu slovakistiky a mediálnych štúdií, Katedra slovenskej literatúry a literárnej vedy.
1. Plán seminárnych stretnutí. Metodika práce. Základné pojmy: Poetika, vymedzenie, medzníky vývinu, rozličné chápania poetiky. Normatívna poetika. Osobnosti slovenskej literárnej vedy. Poézia a próza – výrazové špecifiká literatúry. Podstata a funkcie poézie.
Čo očakávate od poézie? Čím môže báseň zapôsobiť? Označujú výrazy lyrika a báseň to isté?
2. Verzológia. Základy teórie verša. Verš, strofa. Rým. Najznámejšie tradičné verše, strofy a básnické útvary. Vývin slovenského verša (štúrovský, hviezdoslavovský, kraskovský, nadrealistický).
3. Časomerný veršový systém v slovenskej poézii.
Teoretický text: SABOL, Ján, 1983. *Teória literatúry. Základy slovenskej verzológie*. Prešov: UPJŠ, s. 78 – 81.
4. Sylabický veršový systém v slovenskej romantickej poézii.
Teoretický text: BAKOŠ, Mikuláš, 1966. *Vývin slovenského verša od školy Štúrovej*. Bratislava: SAV, s 130 – 137.
5. Podoby sylabotonického verša.

Teoretický text: HRABÁK, Josef, 1987. *Poetika*. Praha: Československý spisovatel, s. 180 – 187.
HRABÁK, Josef – Vladimír ŠTĚPÁNEK, 1987. *Úvod do teorie literatury*. Praha: SPN, s. 122 – 132.
BAKOŠ, Mikuláš, 1966. Rozbor verša Kraskovej školy. In: Mikuláš BAKOŠ. *Vývin slovenského verša od školy Štúrovej*. Bratislava: SAV, s. 187 – 200.

6. Komparácia poetiky hviezdoslavovského a kraskovského verša.

Teoretický text: HRABÁK, Josef, 1987. *Poetika*. Praha: Československý spisovatel, s. 180 – 187.
HRABÁK, Josef – Vladimír ŠTĚPÁNEK, 1987. *Úvod do teorie literatury*. Praha: SPN, s. 122 – 132.
BAKOŠ, Mikuláš, 1966. Rozbor verša Kraskovej školy. In: Mikuláš BAKOŠ. *Vývin slovenského verša od školy Štúrovej*. Bratislava: SAV, s. 187 – 200.

7. Voľný verš v slovenskej poézii 20. storočia.

Teoretický text: ZAMBOR, Ján, 1983. Voľne o voľnom verši v slovenskej poézii. In: Ján ZAMBOR. *Voľný verš v slovenskej poézii*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, s. 181 – 195.

8. Semiotický charakter literárneho diela. Jazyková povaha literárneho diela. Figuratívnosť (opakovacie, syntaktické, rečnícke figúry).

Prečo je poézia nezrozumiteľná? Ako interpretovať báseň? Ako dekódovať význam básne? Pripraviť odpovede podľa teoretického textu: MIKO, František, 1988. *Umenie lyriky*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, s. 133 – 153.

9. Tropika. Podstata a štruktúra básnického obrazu. Denotácia a konotácia. Druhy básnickej obraznosti a ich delenie, metonýmia – metafora (tenor, vehiculum), symbol a alegória. Figuratívnosť.

Teoretický text: MIKULA, Valér, 1987. Básnický obraz a systém konotácií. In: Valér MIKULA. *Hľadanie systému obraznosti*. Bratislava: Smena, s. 11 – 30.
RICOEUR, Paul, 1997. Metafora a symbol. In: Paul RICOEUR. *Teória interpretácie. Diskurz a prebytok významu*. Bratislava: Archa, s. 66 – 96.

10. Aktuálnosť v lyrike. Vzťah básnika ku skutočnosti. Aktuálnosť a nadčasovosť.

Teoretický text: MILČÁK, Marián, 2004. Autor a aktuálnosť. In: Marián MILČÁK. *O nezrozumiteľnosti básnického textu*. Levoča: Modrý Peter, s. 35 – 41.

11. Epika a epické žánre – lyrika a lyrické žánre. Podstata a funkcie lyriky. Lyrika a lyrično. Lyrický subjekt, jeho funkcia a premeny.

Čo je to lyrický subjekt? Aký je jeho vzťah k autorovi? Aké typy lyrického subjektu sa v poézii môžu vyskytovať? Z akého uhla pohľadu pristupuje autor k svojej téme? Ako vplýva na interpretáciu poznanie kontextu básne (alúzie, fakty o autorovi, obdobie vzniku)?
Teoretický text: lyrický subjekt v slovníkoch: TIMOFEJ, L. I. – S. V. TURAJEV. *Slovník literárnovedných termínov*; VALČEK, Peter. *Slovník literárnej teórie*; ŽILKA, Tibor. *Poetický slovník* a ďalšie.

12. Lyrika a lyrické, resp. lyrickoepické žánre. Montážová skladba v poézii, pásmo. Sonet, jeho vznik, znaky, literárnohistorické premeny. Vývin slovenského sonetu (Nora Krausová). Sonet klasicizmu, romantizmu, parnasistický, realistický, symbolistický, poetistický, súčasný sonet.

Umelecký text: Guillaume Appollinaire: *Pásmo*
Teoretický text: STAIGER, Emil, 2008. *Základní pojmy poetiky*. In: Emil STAIGER. *Poetika, interpretace, styl*. Praha: Triáda, s. 29 – 183.
MIKO, František, 1982. *Princíp lyriky a hodnotové dianie*. In: František MIKO. *Hodnoty a literárny proces*. Bratislava: Tatran, s. 101 – 119.

13. Hodnotiaci seminár. Hodnotenie výsledkov práce, seminárnych prác.

PODMIENKY NA ZÍSKANIE KREDITOV

Kredity sa udeľujú v prípade splnenia týchto podmienok:
a. aktívna účasť na výučbe: spracovaná štúdia podľa zadania a pripravená interpretácia umeleckého textu a schopnosť jej explikácie, obhájenia, vyargumentovania, aktívne a originálne riešenie individuálnych i kolektívnych úloh;
b. v prípade ospravedlnenej neúčasti na seminároch je nutnou podmienkou odovzdať seminárnu prácu (hodnotí sa: formálna úroveň práce /rozsah min. 5 strán, prehľadnosť, grafická úprava/, použitie odbornej literatúry /kvalita a kvantita reflexie/, technicko-etická úroveň spracovania bibliografických zdrojov /dôslednosť v citovaní/, jazyková úroveň práce /ortografia, typografia, gramatika, lexikálna korektnosť, zrozumiteľnosť formulácií/, schopnosť vlastnej analýzy a predovšetkým originálna interpretácia umeleckého textu);
c. preukázanie znalostí z disciplíny a schopnosti interpretácie umeleckých textov v teste, písomná odpoveď bude hodnotená (v percentách úspešnosti): A 100% – 91%, B 90% – 81%, C 80% – 71%, D 70% – 61%, E 60% – 50%.

Základná literatúra:

WELLEK, R. – A. WARREN, 1996. *Teorie literatury*. Olomouc: Votobia.
CULLER, J., 2015. *Krátky úvod do literárnej teórie*. Brno: Host.
EAGLETON, T., 2005. *Úvod do literární teorie*. Praha: Triáda.
COMPAGNON, A., 2009. *Démon teorie. Literatura a běžné myslení*. Brno: Host.
STAIGER, E., 2008. *Poetika, interpretace, styl*. Praha: Triáda.
ANDRIČÍK, M., 2015. *Kapitoly z teórie literatúry*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Filozofická fakulta.

Slovníky:

SLÁDEK, O. a kol, 2018. *Slovník literárněvědného strukturalizmu*. Praha, Brno: Ústav pro českou literaturu AV ČR, Host.
MÜLLER, R. – P. ŠIDÁK, eds., 2012. *Slovník novější literární teorie. Glosář pojmů*. Praha: Academia.
NÜNNING, A., 2006. *Lexikon teorie literatury a kultury*. Brno: Host.
VALČEK, P., 2006. *Slovník literárnej teórie A – Ž*. Bratislava: Literárne informačné centrum.
LEBERBUCHOOVÁ, L., 2002. *Průvodce literárním dílem. Výkladový slovník základních pojmů literární teorie.* Jinočany: Nakladatelství H&H.
BRUKNER, J. – J. FILIP, 1997. *Poetický slovník*. Praha: Mladá fronta.

Literatúra k problematike verzológie:

BAKOŠ, M., 1968. *Vývin slovenského verša od školy Štúrovej*. Bratislava: SAV.
ŠTRAUS, F., 2003. *Základy slovenskej verzológie*. Bratislava: Literárne informačné centrum.
SABOL, J., 1983. *Teória literatúry (Základy slovenskej verzológie)*. Prešov: UPJŠ.
HRABÁK, J., 1986. *Úvod do teorie verše*. Praha: SNP.
IBRAHIM, R. a kol., 2013. *Úvod do teorie verše*. Praha: Akropolis.

Literatúra k problematike literárnych druhov a žánrov:

MOCNÁ, D. – J. PETERKA a kol., 2004. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha; Litomyšl: Paseka.
ŠIDÁK, P., 2013. *Úvod do studia genologie. Teorie literárního žánru a žánrová krajina*. Praha: Akropolis.
POSPÍŠIL, I., 2014. *Literární genologie*. Brno: Masarykova univerzita.
HVIŠČ, J., 1979. *Problémy literárnej genológie*. Bratislava: Veda.
HVIŠČ, J., 1985. *Poetika literárnych žánrov*. Bratislava: Tatran.
MIKO, F., 1973. *Od epiky k lyrike*. Bratislava: Tatran.
CULLER, J., 2015. *Teorie lyriky*. Praha: Univerzita Karlova.

Literatúra k metodológii literárnej vedy:

BACHTIN, M. M., 1980. *Formální metoda v literární vědě*. Praha: Lidové nakladatelství.
STEINER, P., 2011. *Ruský formalismus*. Brno: Host.
BAKOŠ, M., ed., 1971. *Teória literatúry. Výber z formálnej metódy*. Bratislava: Nakl. Pravda.
BARTHES, R., 1967. *Nulový stupeň rukopisu. Základy semiológie*. Praha: Československý spisovatel.
DERRIDA, J., 1993. *Texty k dekonstrukci*. Bratislava: Archa.
ECO, U., 1995. *Interpretácia a nadinterpretácia*. Bratislava: Archa.
INGARDEN, R., 1989. *Umělecké dílo literární*. Praha: Odeon.
JAKOBSON, R., 1991. *Lingvistická poetika*. Bratislava: Tatran.
LOTMAN, J. M., 1990. *Štruktúra umeleckého textu*. Bratislava: Tatran.
LOTMAN, J. M., 1994. *Text a kultúra*. Bratislava: Archa.
MINÁR, P. – P. MICHALOVIČ, 1997. *Úvod do štrukturalizmu a poštrukturalizmu*. Bratislava: Iris.

Názov predmetu	*KAPITOLY Z TEÓRIE LITERATÚRY 2*
Kód predmetu	1ISMK/U2KTL2/22
Typ predmetu	povinne voliteľný
Semester	zimný
Rozsah výučby	1/0
Počet kreditov	2
Spôsob ukončenia	priebežné hodnotenie
Meno vyučujúceho	doc. PhDr. Gabriela Mihalková, PhD. gabriela.mihalkova@unipo.sk
Forma štúdia	denná
Stupeň štúdia	1.

Cieľ predmetu: ovládanie a funkčné používanie základnej terminológie literárnej teórie, základná orientácia v literárnej vede, schopnosť pracovať s odbornou literatúrou, formovanie samostatných postojov k literárnej teórie

Tematické okruhy prednášok:
1. Metodika práce a hodnotenia predmetu Kapitoly z teórie literatúry 2.
2. Verzológia. Základy teórie verša. Metrum. Rytmus.
3. Verš, strofa. Najznámejšie tradičné verše, strofy a básnické útvary.
4. Veršové systémy – definície, charakteristiky, realizácie.
5. Rým.
6. Stopy. Daktyl. Trochej. Jamb.
7. Vývin slovenského verša (verš ľudovej slovesnosti, anonymnej stredovekej a renesančnej tvorby, štúrovský, hviezdoslavovský, kraskovský, nadrealistický verš).
8. Vývin slovenského verša (štúrovský, hviezdoslavovský, kraskovský, nadrealistický verš).
9. Jazyk literárneho diela. Tropika. Podstata a štruktúra básnického obrazu. Denotácia a konotácia. Druhy básnickej obraznosti a ich delenie, metonýmia – metafora (tenor, vehiculum), symbol a alegória.
10. Jazyk literárneho diela. Figuratívnosť (opakovacie, syntaktické, rečnícke figúry).
11. Sonet. Výrazové, významové charakteristiky sonetu a jeho genéza.
12. Vývin slovenského sonetu (Nora Krausová). Sonet klasicizmu, romantizmu, parnasistický, realistický, symbolistický, poetistický, súčasný sonet.
13. Záverečné preverenie vedomostí, hodnotenie výsledkov.

Kredity sa udeľujú za úspešné absolvovanie prednáškového cyklu, aktívnu účasť, schopnosť kladenia relevantných otázok a nachádzania odpovedí, ktoré preukážu znalosť literárnoteoretickej terminológie v rozsahu vymedzenom obsahom predmetu Kapitoly z teórie literatúry 2. Splnenie požiadaviek bude hodnotené prostredníctvom testu (v percentách úspešnosti):
A 100% – 90%
B 89% – 80%
C 79% – 70%
D 69% – 60%
E 59% – 50%

Základná literatúra:

WELLEK, R. – A. WARREN, 1996. *Teorie literatury*. Olomouc: Votobia.
CULLER, J., 2015. *Krátky úvod do literárnej teórie*. Brno: Host.
EAGLETON, T., 2005. *Úvod do literární teorie*. Praha: Triáda.
COMPAGNON, A., 2009. *Démon teorie. Literatura a běžné myslení*. Brno: Host.
STAIGER, E., 2008. *Poetika, interpretace, styl*. Praha: Triáda.
ARISTOTELES, 1962. *Poetika*. Praha: Orbis.

Slovníky:

SLÁDEK, O. a kol, 2018. *Slovník literárněvědného strukturalizmu*. Praha, Brno: Ústav pro českou literaturu AV ČR, Host.
MÜLLER, R. – P. ŠIDÁK, eds., 2012. *Slovník novější literární teorie. Glosář pojmů*. Praha: Academia.
NÜNNING, A., 2006. *Lexikon teorie literatury a kultury*. Brno: Host.
VALČEK, P., 2006. *Slovník literárnej teórie A – Ž*. Bratislava: Literárne informačné centrum.
LEBERBUCHOOVÁ, L., 2002. *Průvodce literárním dílem. Výkladový slovník základních pojmů literární teorie.* Jinočany: Nakladatelství H&H.
BRUKNER, J. – J. FILIP, 1997. *Poetický slovník*. Praha: Mladá fronta.

Literatúra k problematike literárnych druhov a žánrov:

MOCNÁ, D. – J. PETERKA a kol., 2004. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha; Litomyšl: Paseka.
ŠIDÁK, P., 2013. *Úvod do studia genologie. Teorie literárního žánru a žánrová krajina*. Praha: Akropolis.
POSPÍŠIL, I., 2014. *Literární genologie*. Brno: Masarykova univerzita.
HODROVÁ, D., 1989. *Hledání románu*. Praha: Československý spisovatel.
HVIŠČ, J., 1979. *Problémy literárnej genológie*. Bratislava: Veda.
HVIŠČ, J., 1985. *Poetika literárnych žánrov*. Bratislava: Tatran.
MIKO, F., 1973. *Od epiky k lyrike*. Bratislava: Tatran.
BACHTIN. M. M., 1973. *Problémy poetiky románu*. Bratislava: Slovenský spisovateľ.
CULLER, J., 2015. *Teorie lyriky*. Praha: Univerzita Karlova.

Literatúra k metodológii literárnej vedy:

BACHTIN, M. M., 1980. *Formální metoda v literární vědě*. Praha: Lidové nakladatelství.
STEINER, P., 2011. *Ruský formalismus*. Brno: Host.
BAKOŠ, M., ed., 1971. *Teória literatúry. Výber z formálnej metódy*. Bratislava: Nakladateľstvo Pravda.
BARTHES, R., 1967. *Nulový stupeň rukopisu. Základy semiológie*. Praha: Československý spisovatel.
DERRIDA, J., 1993. *Texty k dekonstrukci*. Bratislava: Archa.
ECO, U., 1995. *Interpretácia a nadinterpretácia*. Bratislava: Archa.
INGARDEN, R., 1989. *Umělecké dílo literární*. Praha: Odeon.
JAKOBSON, R., 1991. *Lingvistická poetika*. Bratislava: Tatran.
LOTMAN, J. M., 1990. *Štruktúra umeleckého textu*. Bratislava: Tatran.
LOTMAN, J. M., 1994. *Text a kultúra*. Bratislava: Archa.
MINÁR, P. – P. MICHALOVIČ, 1997. *Úvod do štrukturalizmu a poštštrukturalizmu*. Bratislava: Iris.

Literatúra k problematike verzológie:

BAKOŠ, M., 1968. *Vývin slovenského verša od školy Štúrovej*. Bratislava: SAV.
ŠTRAUS, F., 2003. *Základy slovenskej verzológie*. Bratislava: Literárne informačné centrum.
SABOL, J., 1983. *Teória literatúry (Základy slovenskej verzológie)*. Prešov: UPJŠ.

Doc. Mgr. Pavol Markovič, PhD.

Sylabus: **Slovenská literatúra (od stredoveku po barok)**
Predmet štúdia: Slovenská literatúra (od stredoveku po barok)
Študijný program: učiteľstvo slovenského jazyka a literatúry, bakalársky
učiteľstvo slovenského jazyka a literatúry v kombinácii, bakalársky
Akademický rok: 2026/2027 **Ročník:** 1. **Semester:** ZS
Spôsob ukončenia: Priebežné hodnotenie (PH) **Kredity**: 3
Hodinová dotácia: 1p/1s – prednáška 1 x 45 minút, seminár 1x 45 minút

Cieľ predmetu:
Interpretácia textov staršej slovenskej literatúry. Oboznámenie sa so špecifikami poetiky starších textov. Pozorovanie žánrových a druhových premien v staršej literatúre.

Plán prednášok

1. Úvod. Rozdelenie práce.
2. Periodizácia staršej slovenskej literatúry. Proglas.
3. Moravsko-panónske legendy.
4. Legenda o sv. Svoradovi a Benediktovi. Legendy o sv. Štefanovi.
5. Renesančná duchovná lyrika (J. Silván: Písně nové...).
6. Fanchaliho kódex.
7. Renesančná ľudová slovesnosť. Historické piesne (Siládi a Hadmázi, Píseň o Sigetském zámku, O Jágri, Píseň o zámku muránském a iné).
8. Latinská renesančná literatúra.
9. Básne Eliáša Lániho.
10. *Komedie* Pavla Kyrmezera.
11. Baroková duchovná poézia.
12. Memoárová a didakticko-reflexívna tvorba v baroku.
13. Zhrnutie. Vybrané problémy interpretácie textov staršej literatúry.

Plán seminárov

1. Úvod. Rozdelenie práce.
2. Proglas.
3. Moravsko-panónske legendy.
4. Legenda o sv. Svoradovi a Benediktovi. Legendy o sv. Štefanovi.
5. Renesančná duchovná lyrika (J. Silván: Písně nové...).
6. Fanchaliho kódex.
7. Renesančná ľudová slovesnosť. Historické piesne (Siládi a Hadmázi, Píseň o Sigetském zámku, O Jágri, Píseň o zámku muránském a iné).
8. Latinská renesančná literatúra (J. Filický: Posmeškárovi, J. Jakobeus: Slzy, vzdychy a prosby).
9. Básne Eliáša Lániho.
10. *Komedie* Pavla Kyrmezera.
11. Baroková duchovná poézia (texty J. Tranovského).
12. Memoárová a didakticko-reflexívna tvorba (texty J. Pilárika, P. Benického a H. Gavloviča)
13. Zhrnutie. Vybrané problémy interpretácie textov staršej literatúry.

Literatúra:

CURTIUS, Ernst Robert. 1998. *Evropská literatura a latinský středověk*. Praha : Triáda, 1998. 740 s. ISBN 80-86138-07-0.

ČAPLOVIČ, Ján. 1953. *O štúdiu staršej literatúry slovenskej*. Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1953. 112 s.

HAMADA, Milan. 1967. *Od baroka ku klasicizmu*. Bratislava : Vydavateľstvo SAV, 1967. 128 s.

HAMADA, Milan. 1995. *Zrod novodobej slovenskej kultúry*. Bratislava : ÚSL SAV, 1995. 344 s. ISBN 80-88746-05-1.

KERUĽOVÁ, Marta. 2009. *Hodnotové aspekty staršej literatúry*. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2009. 116 s. ISBN 978-80-8094-638-8.

KRČMÉRY, Štefan. 1976. *Dejiny literatúry slovenskej I*. Bratislava : Tatran, 1976. 331 s.

MARSINA, Richard. 1997. *Legendy stredovekého Slovenska (Ideály stredovekého človeka očami cirkevných spisovateľov)*. Budmerice : Vydavateľstvo Rak, 1997. 412 s. ISBN 80-85501-08-02.

MINÁRIK, Jozef. 1979. *Amor diktoval, lásku spisoval. Výber zo slovenskej ľúbostnej poézie 1560 – 1860*. Bratislava : Tatran, 1979. 367 s.

MINÁRIK, Jozef. 1984. *Baroková literatúra – svetová, česká, slovenská*. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1984. 392 s.

MINÁRIK, Jozef. 1971. K charakteru slovenskej barokovej prózy. In *Litteraria XIII*. *Literárny barok.* Bratislava : SAV, 1971. s. 117 – 193.

MINÁRIK, Jozef. 1976. Krčméry a staršia slovenská literatúra. In *Krčméry, Štefan: Dejiny literatúry slovenskej I.* Bratislava : Tatran, 1976. 331 s.

MINÁRIK, Jozef. 1985. *Renesančná a humanistická literatúra – svetová, česká, slovenská.* Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1985. 272 s.

MINÁRIK, Jozef. 1980. *Stredoveká literatúra - svetová, česká, slovenská*. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1980. 356 s.

MINÁRIK, Jozef. 2007. *Z klenotnice staršieho slovenského písomníctva I*. Bratislava : Tatran, 2007. 160 s. ISBN 978-80-222-0541-2.

MIŠIANIK, Ján. 1974. *Pohľady do staršej slovenskej literatúry*. Bratislava : VEDA, 1974. 394 s.

NÜNNING, Ansgar. 2006. *Lexikon teorie literatury a kultury*. Brno : Host, 2006. 912 s. ISBN 80-7294-170-4.

PIŠÚT, Milan a kol. 1960. *Dejiny slovenskej literatúry*. Bratislava : Osveta, 1960. 682 s.

RATKOŠ, Peter. 1990. *Veľkomoravské legendy a povesti*. Bratislava : Tatran, 1990. 168 s. ISBN 80-222-0164-2.

ŠMATLÁK, Stanislav. 2002. *Dejiny slovenskej literatúry I.* Bratislava : LIC, 2002. 360 s. ISBN 80-88878-70-5.

WOLLMAN, Slavomír. 1988. *Porovnávacia metóda v literárnej vede*. Bratislava : Tatran, 1988. 314 s.

Podmienky na získanie kreditov (PH), resp. absolvovanie skúšky:

- účasť na prednáškovom cykle minimálne v rozsahu 8 z 12 hodín
aktívna účasť na seminároch
- vystúpenie s interpretáciou literárneho textu
- semestrálna práca k problematike staršej slovenskej literatúry na vopred dohodnutú tému
- maximálne 2 absencie na seminároch – je nutné vypracovať náhradnú prácu, pri 3 a viac absenciách sa postupuje podľa študijného poriadku
- prednáškový cyklus je ukončený písomným testom
- prípadné plagiátorstvo sa stáva podnetom pre disciplinárnu komisiu FF

Sylabus: **Kapitoly z literárnej vedy**
Predmet štúdia: Kapitoly z literárnej vedy
Študijný program: slovenský jazyk a literatúra, magisterský
Akademický rok: 2026/2027 **Ročník:** 2. **Semester:** ZS
Spôsob ukončenia: Priebežné hodnotenie (PH) **Kredity**: 3
Hodinová dotácia: 1p/1s – prednáška 1 x 45 minút, seminár 1x 45 minút,

Cieľ predmetu:

Plán prednášok a seminárov

1. Úvod. Rozdelenie práce.
2. Literárna veda, jej zložky a ich vzťahy.
3. Spôsoby existencie literárneho textu. Čo je literatúra. Literárnosť.
4. – 5. – 6. Literárnovedné prístupy k literárnemu textu, literárnovedné metódy, normatívna/preskriptívna a deskriptívna estetika (výber)

4. Aristoteles: Poetika. Praha: Oikoymenh, 2008.
Horatius: O umení básnickom. Bratislava: Tatran, 1986. s. 238 – 250. Chvatík, K.: Strukturální estetika. Brno: Host, 2001. s. 65-69, s.75 -78.
Pospíšil, I.: Literární věda a literatura. In: Teória umeleckého diela. Prešov 2007. s. 300 – 302.

5. Šklovskij, V.: Umenie ako postup. In: Teória prózy. Bratislava: Tatran, 1971. s. 11 – 20
Ejchenbaum, B.: Ako je spravený Gogoľov Plášť. In: Teória literatúry, Trnava 1941. s.338-355.

6. Barthes, R.: Smrť autora. S/Z
Marcelli, M.: Úvod do semiotiky II. Problém autora. In: Teória umeleckého diela. Prešov 2006.

7. Znak. Semióza. Semiotika.
Literatúra:

Locke, J.: Rozprava o ľudskom rozume. Bratislava: Pravda, 1983. s.522.
Peirce, Ch. S.: Logika ako semiotika: Teória znakov. In: Pragmatizmus. Bratislava: Iris, 1998. s.131-133, s.136-138.
Iser, W.: Jak se dělá teorie. Praha: Karolinum, 2009. s.87 -99

8. Genologické otázky literárneho textu.
Literatúra:
Miko, F.: Od epiky k lyrike. Bratislava: Tatran, 1973. s. 84-90.
Pospíšil, I.: Literární věda a literatura, In: Teória umeleckého diela. Prešov 2007. s.286 – 300.
Staiger, E.: Základní pojmy poetiky. Praha: Československý spisovatel, 1969.

9. Teória metafory
Literatúra:
Ricoeur, P.: Teória interpretácie. Bratislava: Archa, 1997. s. 66-75.
Krupa, V.: Metafora na rozhraní vedeckých disciplín. Bratislava: Tatran, 1990. s. 15 – 28, s. 97 – 106.

10. Intertexualita.
Literatúra: Bachtin, M. M.: Román jako dialog. Praha: Odeon, 1980.

11. Teória interpretácie.
Literatúra: Eco, Umberto a i.: Interpretácia a nadinterpretácia, Bratislava: Archa, 1994.

12. Komplexná interpretácia literárneho textu.

Zoznam literatúry k predmetu Kapitoly z literárnej vedy

Aristoteles: Poetika. Praha: Oikoymenh, 2008.
Bachtin, M. M.: Román jako dialog. Praha: Odeon, 1980.
Barthes, R.: Smrt autora. in: Aluze 10, 2006, č. 3.
Eagleton, T.: Úvod do literární teorie. Praha: Triáda, 2005.
Eco, Umberto a i.: Interpretácia a nadinterpretácia, Bratislava: Archa, 1994.
Ejchenbaum, B.: Ako je spravený Gogoľov Plášť. In: Teória literatúry, Trnava 1941. s.338-355.
Horatius: O umení básnickom. Bratislava: Tatran, 1986. s. 238 – 250.
Chvatík, K.: Strukturální estetika. Brno: Host, 2001. s. 65-69, s.75 -78.
Iser, W.: Jak se dělá teorie. Praha: Karolinum, 2009. s.87 -99.
Krupa, V.: Metafora na rozhraní vedeckých disciplín. Bratislava: Tatran, 1990. s. 15 – 28, s. 97 – 106.
Locke, J.: Rozprava o ľudskom rozume. Bratislava: Pravda, 1983. s.522.
Marcelli, M.: Úvod do semiotiky II. Problém autora. In: Teória umeleckého diela. Prešov 2006.
Miko, F.: Od epiky k lyrike. Bratislava: Tatran, 1973. s. 84-90.
Nünning, A.: Lexikon teorie literatury a kultury, Host Brno 2006.
Peirce, Ch. S.: Logika ako semiotika: Teória znakov. In: Pragmatizmus. Bratislava: Iris, 1998. s.131-133, s.136-138.

Pospíšil, I.: Literární věda a literatura. In: Teória umeleckého diela. Prešov 2007. s.286 – 300, s. 300 – 302.
Ricoeur, P.: Teória interpretácie. Bratislava: Archa, 1997. s. 66-75.
Staiger, E.: Základní pojmy poetiky. Praha: Československý spisovatel, 1969.
Šklovskij, V.: Umenie ako postup. In: Teória prózy. Bratislava: Tatran, 1971. s. 11 – 20.
Wellek, R. – Warren, A.: Teorie literatury. Olomouc: Votobia, 1996. s.197 – 219.

Podmienky absolvovania predmetu:
- účasť na prednáškovom cykle v rozsahu min. 8 z 12 hodín
- seminárna práca na stanovenú tému, rozsah 4 strany (termín odovzdania zápočtový týždeň ZS)

Sylabus: **Literárna veda a literárna kritika**

Predmet štúdia: Literárna veda a literárna kritika
Študijný odbor: 1.1.1. učiteľstvo akademických predmetov (UAP)
Študijný program: učiteľstvo slovenského jazyka a literatúry v kombinácii, magisterský
Akademický rok: 2026/2027 **Ročník:** 2. **Semester:** ZS
Spôsob ukončenia: Priebežné hodnotenie (PH) **Kredity**: 2
Hodinová dotácia: 1p/1s – prednáška 1 x 45 minút, seminár 1 x 45 minút

Cieľ predmetu:

Oboznámiť študentov typológiou s metodológiou literárnej vedy a literárnej kritiky a dielom najvýznamnejších českých, slovenských a svetových kritikov. Pripraviť ich na publikovanie v odborných časopisoch, prehĺbiť znalosti študentov o literárnokritických rubrikách v súčasných slovenských odborných a odborno-popularizačných časopisoch, konkretizovať hodnotiacu funkciu literárnej kritiky a modelovo realizovať tvorbu jednotlivých žánrov literárnej kritiky.

Plán prednášok:

1. Úvod. Rozdelenie práce. Literárna veda a jej miesto v systéme vied.
2. Vzťah literárnej kritiky k zložkám literárnej vedy a ďalším humanitným vedám.
3. Typológia lit. kritiky a predstavitelia jej typov. Literárnokritické žánre.
4. Aristotelova *Poetika*.
5. Q. F. Horatius: *List Pisonovcom*.
6. – 7. Literárnovedné koncepcie od 19. storočia po súčasnosť.
8. Francúzska lit. kritika (A. Saint-Beuve, F. Brunetière, A. Thibaudet, R. Barthes)
9. Česká lit. kritika (A. Novák, F. X. Šalda)
10. Slovenská lit. kritika (Š. Krčméry, J. Felix, A. Matuška, M. Hamada)
11. Ruská lit. kritika (V. G. Belinskij, N. A. Dobroľubov, V. Šklovskij)
12. Súčasnosť kritiky (Časopisy RAK, Romboid, Slovenské pohľady, Knižná revue, Vlna a iné)
13. Záver a zhrnutie.

Plán seminárov:

1. Úvod. Rozdelenie práce. Literárna veda a jej miesto v systéme vied.
2. Vzťah literárnej kritiky k zložkám literárnej vedy a ďalším humanitným vedám.
3. Typológia lit. kritiky a predstavitelia jej typov. Literárnokritické žánre.
4. Literárnovedné koncepcie od 19. storočia po súčasnosť.
5. Prezentácia vlastných literárnokritických textov.
6. Francúzska lit. kritika (A. Saint-Beuve, F. Brunetière, A. Thibaudet, R. Barthes)
7. Česká lit. kritika (A. Novák, F. X. Šalda)
8. Slovenská lit. kritika (Š. Krčméry, J. Felix, A. Matuška, M. Hamada)
9. Ruská lit. kritika (V. G. Belinskij, N. A. Dobroľubov, V. Šklovskij)
10. K dejinám slov. lit. krit. (v období národného obrodenia)
11. Súčasnosť kritiky (Časopisy RAK, Romboid, Slovenské pohľady, Knižná revue, Vlna a iné)
12. Prezentácia vlastných literárnokritických textov
13. Záver a zhrnutie.

Literatúra:

Aristoteles: Poetika. Praha: Oikoymenh, 2008.
Bachtin, M. M.: Román jako dialog. Praha: Odeon, 1980.
Barthes, R.: Rozkoš z textu. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1994.
Belinskij, V. G.: State o ruskej literatúre. Bratislava: SVKL, 1953.
Dobroľubov, A. N.: Kritika a spoločnosť. Bratislava: Tatran, 1990.
Eagleton, T.: Úvod do literární teorie. Praha: Triáda, 2005.
Eco, Umberto a i.: Interpretácia a nadinterpretácia, Bratislava: Archa, 1994.
Černý, V.: Co je kritika, co není a čemu je na světě. Brno: Blok, 1968.
Hamada, M.: Sizyfovský údel. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1994.
Horatius: O umení básnickom. Bratislava: Tatran, 1986. s. 238 – 250.
Chmel, R.: Dejiny slovenskej literárnej kritiky. Bratislava: Tatran, 1991.
Chvatík, K.: Strukturální estetika. Brno: Host, 2001. s. 65-69, s.75 -78.
Kraus, C.: Antológia literárnovedných textov obdobia národného obrodenia. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1982.
Kraus, C.: Začiatky slovenskej kritiky. Bratislava: Veda, 1991.
Krčméry, Š.: Výber II. Bratislava: Tatran, 1982.
Kulka, T.: Umění a kýč. Praha: Torst, 2000.
Marcelli, M.: Úvod do semiotiky II. Problém autora. In: Teória umeleckého diela. Prešov 2006.
Matuška, A.: Dielo I. Bratislava: Tatran, 1990.
Mikula, V.: 5x5 a iné kritiky. Levice: L. C. A., 2000.
Novák, A.: Kritika literární. Praha: F. Topič, 1925.
Patočka, J.: Osobnost a tvorba. In: Z dějin českého myšlení o literatuře 1. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2001. s. 492 – 498.
Pospíšil, I.: Literární věda a literatura. In: Teória umeleckého diela. Prešov 2007. s.286 – 300, s. 300 – 302.
Ricoeur, P.: Teória interpretácie. Bratislava: Archa, 1997. s. 66-75.
Sainte-Beuve, A.: Podobizny a eseje. Praha: Odeon, 1969.
Šalda, F. X.: Boje o zítřek. Praha: Melantrich, 1948.
Šalda, F. X.: Zápisník I – IX (1928 – 1937)
Šklovskij, V.: Teória prózy. Bratislava : Tatran , 1971
Thibaudet, A.: Fyziológia kritiky. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1964.
Časopisy RAK, Romboid, Slovenské pohľady, Knižná revue, Vlna a iné.

Podmienky na získanie kreditov:

- aktívna účasť na seminároch
- prezentácia vlastného literárnokritického textu
- písomná semestrálna práca k problematike na vopred dohodnutú tému
- prednáškový cyklus je ukončený písomným testom
- maximálne 2 absencie na seminároch – je nutné vypracovať náhradnú písomnú prácu, pri viac ako 3 absenciách sa postupuje podľa študijného poriadku
- prípadné plagiátorstvo sa stáva podnetom pre disciplinárnu komisiu FF

Sylabus: **Žánre literárnej kritiky**

Predmet štúdia: Žánre literárnej kritiky
Študijný program: slovenský jazyk a literatúra, magisterský
Akademický rok: 2026/2027 **Ročník:** 1. **Semester:** ZS
Spôsob ukončenia: Priebežné hodnotenie (PH) **Kredity**: 2
Hodinová dotácia: 1s – seminár 2 x 45 minút

Cieľ predmetu:
Oboznámiť študentov so žánrovou štruktúrou literárnej kritiky v synchrónnom a diachrónnom pohľade a dielom najvýznamnejších českých, slovenských a svetových kritikov. Pripraviť ich na publikovanie v odborných časopisoch, prehĺbiť znalosti študentov o literárnokritických rubrikách v súčasných slovenských odborných a odborno-popularizačných časopisoch, konkretizovať hodnotiacu funkciu literárnej kritiky a realizovať tvorbu jednotlivých žánrov literárnej kritiky.

Plán seminárov:

1. Úvod. Rozdelenie práce. Literárna kritika a jej miesto v systéme vied.
2. Vzťah literárnej kritiky k zložkám literárnej vedy a ďalším humanitným vedám.
3. Typológia lit. kritiky a predstavitelia jej typov. Literárnokritické žánre.
4. Publicistické žánre literárnej kritiky.
5. Akademické žánre literárnej kritiky.
6. Recenzia a recenzistika.
7. Umelecká a literárna kritika.
8. K dejinám slovenskej literárnej kritiky (žánre). Analýza starších literárnokritických textov.
9. Analýza súčasných literárnokritických textov (recenzie).
10. Analýza súčasných literárnokritických textov (recenzie).
11. Prezentácia vlastných literárnokritických textov (recenzia).
12. Prezentácia vlastných literárnokritických textov (recenzia).

Literatúra:
Barthes, R.: Rozkoš z textu. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1994.
Belinskij, V. G.: State o ruskej literatúre. Bratislava: SVKL, 1953.
Dobroľubov, A. N.: Kritika a spoločnosť. Bratislava: Tatran, 1990.
Černý, V.: Co je kritika, co není a čemu je na světě. Brno: Blok, 1968.
Hamada, M.: Sizyfovský údel. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1994.
Chmel, R.: Dejiny slovenskej literárnej kritiky. Bratislava: Tatran, 1991.
Kraus, C.: Antológia literárnovedných textov obdobia národného obrodenia. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1982.
Kraus, C.: Začiatky slovenskej kritiky. Bratislava: Veda, 1991.
Krčméry, Š.: Výber II. Bratislava: Tatran, 1982.
Kulka, T.: Umění a kýč. Praha: Torst, 2000.
Matuška, A.: Dielo I. Bratislava: Tatran, 1990.
Mikula, V.: 5x5 a iné kritiky. Levice: L. C. A., 2000.
Novák, A.: Kritika literární. Praha: F. Topič, 1925.
Patočka, J.: Osobnost a tvorba. In: Z dějin českého myšlení o literatuře 1. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2001. s. 492 – 498.

Sainte-Beuve, A.: Podobizny a eseje. Praha: Odeon, 1969.
Součková, M.: P(r)ózy po roku 1989. Bratislava: Ars poetica, 2009.
Šalda, F. X.: Boje o zítřek. Praha: Melantrich, 1948.
Šalda, F. X.: Zápisník (1928 – 1937).
Šklovskij, V.: Teória prózy. Bratislava : Tatran , 1971.
Thibaudet, A.: Fyziológia kritiky. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1964.
Časopisy RAK, Romboid, Slovenské pohľady, Knižná revue, Vlna a iné.

Podmienky na získanie kreditov:

- účasť na seminároch (minimálne v rozsahu 8 z 12)
- písomná semestrálna práca k problematike na vopred dohodnutú tému

Sylabus: **Dejiny slovenskej literárnej kritiky obdobia klasicizmu a romantizmu**
(PV – povinne voliteľný predmet)

Predmet štúdia: Dejiny slovenskej literárnej kritiky obdobia klasicizmu a romantizmu
Študijný program: učiteľstvo slovenského jazyka a literatúry (v kombinácii), magisterský
Akademický rok: 2026/2027 **Ročník:** 1. **Semester:** ZS
Spôsob ukončenia: Priebežné hodnotenie **Kredity**: 2
Hodinová dotácia: 1p/0s – prednáška 1 x 45 minút

Cieľ predmetu:
Priblíženie vývinového procesu slovenskej literatúry národného obrodenia v širších súvislostiach a kontextoch (filozofických, estetických, politických). Pozorovanie žánrových a druhových premien v tomto období. Orientácia v slohovo-typologických a kultúrnych útvaroch (klasicizmus, preromantizmus, romantizmus). Dobová literárnokritická reflexia obrodeneckej tvorby. Konštituovanie literárnej kritiky.

Plán práce:

1. Úvod. Periodizácia vývinového celku Slovenské národné obrodenie.
2. Pojmy osvietenstvo a klasicizmus. Filozofické a estetické názory formujúce prvú fázu národného obrodenia.
3. Pojem literárna kritika, jeho genéza a kontexty.
4. Ideologické a estetické kritériá kritiky v období národného obrodenia.
5. Literárnovedné poznanie v období národného obrodenia.
6. Slohovo-typologické a kultúrne útvary a ich podnety pre kritiku (klasicizmus).
7. Slohovo-typologické a kultúrne útvary a ich podnety pre kritiku. (preromantizmus)
8. Slohovo-typologické a kultúrne útvary a ich podnety pre kritiku (romantizmus).
9. Pojem romantizmus. Filozofické smery formujúce romantizmus. Typológia romantizmu. Literárna estetika romantizmu a kritika.
10. Analýza vybraných literárnokritických textov obdobia klasicizmu.
11. Analýza vybraných literárnokritických textov obdobia romantizmu.
12. Zhrnutie

Podmienky získania zápočtu:
- účasť na prednáškovom cykle minimálne v rozsahu 8 z 12 hodín
- prednáškový cyklus je ukončený písomným testom
- odovzdanie seminárnej práce na stanovenú tému (termín – zápočtový týždeň)

Zoznam povinnej literatúry:
Čepan, O.: Rázdelia romantizmu. In: Slovenské pohľady, roč. 109, 1993, č.1.
Čepan, O.: Romantický duch a romantická predmetnosť. In: Slovenská literatúra, roč. XX., 1973, č.2.
Čepan, O.: Štúr, štúrovci a slovenský romantizmus. In: Romboid 17, 1982, č.6.
Dupkala, R.: Štúrovci a Hegel. ManaCon Prešov 1996.
Hrbata, Z., Procházka, M.: Romantismus a romantismy. Academia Praha 2005.
Chmel, R.: Dejiny slovenskej literárnej kritiky. Tatran Bratislava 1991.
Kraus, C.: Antológia literárnovedných textov obdobia národného obrodenia. SPN Bratislava 1982.

Kraus, C.: Slovenský literárny romantizmus. Vydavateľstvo Matice Slovenskej Martin 1999.
Kraus, C.: Začiatky slovenskej kritiky. Veda Bratislava 1991.
Šmatlák, S.: Dejiny slovenskej literatúry 2, LIC Bratislava 2005.
Šmatlák, S.: Dve storočia slovenskej lyriky. Bratislava 1979.
Vlček, J.: Kapitoly zo slovenskej literatúry. Bratislava SVKL 1954.
Wellek, R.: Koncepty literární vědy, H&H Praha 2005. s. 45 – 106.